

ΣΧΟΛΗ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΣΤΟ ΧΕΙΡΙΣΜΟ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ
ΑΣΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ – Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ
ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΤΗΣ ΑΡΤΑΣ**

Θεοδοσία Μπακόλα, ΑΜ15719

Επιβλέπων: Αλέξανδρος Κανταρτζής, Καθηγητής Σχολής Γεωπόνων,
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Άρτα, Μάρτιος, 2022

**THE SOCIAL DIMENSION IN THE MANAGMENT OF OUTDOOR
URBAN AREAS - THE CASE OF THE CENTRAL SQUARE OF
ARTA**

Εγκρίθηκε από τριμελή εξεταστική επιτροπή

Άρτα, 2022

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Αλέξανδρος Κανταρτζής, Καθηγητής Σχολής Γεωπόνων, Πανεπιστημίου
Ιωαννίνων
2. Μέλος επιτροπής
Χαράλαμπος Καριπίδης, Καθηγητής Σχολής Γεωπόνων, Πανεπιστημίου
Ιωαννίνων
3. Μέλος επιτροπής
Λαμπρινή Παππά, Λέκτορας Σχολής Γεωπόνων, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

© **Μπακόλα Θεοδοσία, 2022.**

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. Allrightsreserved.

Δήλωση μη λογοκλοπής

Δηλώνω υπεύθυνα και γνωρίζοντας τις κυρώσεις του Ν. 2121/1993 περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας, ότι η παρούσα μεταπτυχιακή εργασία είναι εξ ολοκλήρου αποτέλεσμα δικής μου ερευνητικής εργασίας, δεν αποτελεί προϊόν αντιγραφής ούτε προέρχεται από ανάθεση σε τρίτους. Όλες οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν (κάθε είδους, μορφής και προέλευσης) για τη συγγραφή της περιλαμβάνονται στη βιβλιογραφία.

Μπακόλα Θεοδοσία

Υπογραφή

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την ολοκλήρωση της πτυχιακής μου εργασίας, θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες στον επιβλέπων καθηγητή μου, κύριο Αλέξανδρο Κανταρτζή, για την επιστημονική του καθοδήγηση, τις εποικοδομητικές υποδείξεις του, τη συμπαράστασή του, κατά την διάρκεια εκπόνησης της εργασίας αυτής, καθώς επίσης και στα μέλη της επιτροπής, κύριο Χαράλαμπο Καριπίδη και κυρία Λαμπρινή Παππά για τις υποδείξεις τους και την πολύτιμη συμβολή τους. Τέλος, θα ήθελα εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στην οικογένειά μου για όλη τη στήριξη, τη συμπαράσταση και την κατανόησή τους, καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η συμβολή των αστικών υπαίθριων χώρων στην ποιότητα του αστικού περιβάλλοντος είναι αδιαμφισβήτητη. Συγκεκριμένα, οι τεχνητά διαμορφωμένοι υπαίθριοι αστικοί χώροι, όπως οι πλατείες, αποτελούν σημαντικούς και αναγκαίους τόπους για τις ανθρώπινες δραστηριότητες, τη λειτουργικότητα, αλλά και τον προσδιορισμό της ταυτότητας των πόλεων. Ειδικότερα οι πλατείες, στο κέντρο μιας πόλης διαχρονικά συμβολίζουν την ενότητα ενός κατακερματισμένου αστικού χώρου, είναι εύκολα προσβάσιμες στο ευρύ κοινό, ενσωματώνονται αρμονικά στον αστικό χώρο, επιτρέποντας την αλληλεπίδραση και τη σύνδεση του περιβάλλοντος, της κοινωνίας και της οικονομίας. Οι κεντρικές πλατείες μιας πόλης συνήθως αποτελούν σημεία σύγκλισης πολλών αρτηριών, χώροι προέκτασης μνημείων, μουσείων ή εκκλησιών. Είναι τόποι που εγγράφονται στη συλλογική μνήμη, αποτελούν σημείο αναφοράς του κέντρου της πόλης και συγκεντρώνουν συλλογικές κοινωνικές δραστηριότητες. Αξιοποιούνται από τους κατοίκους της πόλης για την κάλυψη των αναγκών τους για αναψυχή, κοινωνικοποίηση, άθληση, παιχνίδι, ξεκούραση ή ανάπαυση και σε κάθε περίπτωση, κατέχουν σπουδαίο ρόλο στη δημόσια ζωή της κοινωνίας, ενώ ενισχύουν το φυσικό περιβάλλον στο αστικό τοπίο. Η παρουσία τους επιβεβαιώνει την ευρύτερη έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης, που θα πρέπει να αποτελεί το βασικό στόχο του πολεοδομικού σχεδιασμού, στο καλύτερο δυνατό επίπεδο. Σκοπός της παρούσας εργασίας, είναι η μελέτη της υφιστάμενης κατάστασης της κεντρικής πλατείας της πόλης της Άρτας, η αξιολόγηση διαφόρων παραμέτρων όπως η προσβασιμότητα, η καθαριότητα, ο φωτισμός, ο εξοπλισμός, ο όγκος πρασίνου και η παρουσία στοιχείων νερού. Τα στοιχεία αυτά είναι απαραίτητα για τη διαμόρφωση της αισθητικής, της ποιότητας και του μικροκλίματος του χώρου. Τα αποτελέσματα της διερεύνησης αυτής έχουν σαν στόχο τη βελτίωση της εικόνας του δημόσιου αυτού χώρου, αλλά και την προσαρμογή του στα νέα δεδομένα της σύγχρονης ζωής, εφαρμόζοντας νέες τεχνολογίες και υιοθετώντας τις αρχές του βιοκλιματικού σχεδιασμού, προκειμένου να αναβαθμιστεί η φυσιογνωμία του και να γίνει πιο ελκυστικός στο ευρύ κοινό, ιδιαίτερα στους νέους.

Λέξεις-κλειδιά: υπαίθριοι αστικοί χώροι, ποιότητα δημόσιων χώρων, αναβάθμιση πλατείας, Άρτα.

ABSTRACT

The contribution of urban open spaces to the quality of the urban environment is undeniable. Artificially designed outdoor urban spaces, such as public squares, are important and necessary places for human activities, functionality, but also the identification of cities. Public squares in the center of a city symbolize the unity of a fragmented urban space, are easily accessible to the public, are harmoniously integrated into the urban space, allowing the interaction and connection of the environment, society, and the economy. The public squares of a city are usually points of convergence of many arteries, areas of extension of monuments, museums, or churches. They are places that are inscribed in the collective memory, are a reference point of the city center and gather collective social activities. They are used by the inhabitants of the city to meet their needs for recreation, socialization, sports, play, rest, or relaxation and play an important role in public life, while enhancing the natural environment in the urban landscape. Their presence confirms the concept of sustainable development, which should be the main goal of urban planning, at the best possible level. The purpose of this work is to study the current situation of the central square in the city of Arta, the evaluation of various parameters such as accessibility, cleanliness, lighting, equipment, and the presence of water elements and green spaces. These elements are necessary for shaping the aesthetics, quality, and microclimate of the space. The results of this research aim to improve the image of this public space, but also to adapt it to the new data of modern life, applying new technologies and adopting the principles of bioclimatic design, to upgrade its physiognomy and become more attractive to the public, especially young people.

Keywords: urban landscape, quality of public spaces, public square upgrade, Arta.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	v
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	vi
ABSTRACT	vii
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	viii
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	xi
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	xiv
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	xix
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο ΥΠΑΙΘΡΙΟΙ ΧΩΡΟΙ ΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	1
1.1 Γενικά	2
1.2 Δημόσιοι αστικοί χώροι	2
1.2.1 Ο δρόμος	4
1.2.2 Ο πεζόδρομος	6
1.2.3 Η πλατεία	10
1.2.4 Το πάρκο	13
1.2.5 Ο αστικός λαχανόκηπος	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ	15
2.1 Αρχαία Ελλάδα	16
2.2 Ρωμαϊκή εποχή	18
2.3 Μεσαίωνας	19
2.4 Αναγέννηση	22
2.5 Μπαρόκ και Ροκοκό	25
2.6 Βιομηχανική επανάσταση	27
2.7 19 ^{ος} αιώνας	29
2.8 20 ^{ος} – 21 ^{ος} αιώνας	30
2.8.1 Η σύγχρονη πόλη ως «πανόραμα» (αρχές 20 ^{ου} αιώνα)	30

2.8.2	Η πόλη του θεάματος (μέσα 20 ^{ου} αιώνα)	31
2.8.3	Η πόλη των bits (τέλη 20ου -21ος αιώνας).....	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΕΠΙΤΥΧΗΜΕΝΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΧΩΡΩΝ:		
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ.....		34
3.1	Γενικά.....	35
3.2	Κριτήρια ποιότητας του Jan Gehl.....	35
3.2.1	Ασφάλεια.....	35
3.2.2	Άνεση	37
3.2.3	Αισθητική απόλαυση.....	38
3.3	Project for Public Spaces (PPS).....	39
3.3.1	Προσβασιμότητα και διασυνδέσεις	40
3.3.2	Άνεση και εικόνα.....	41
3.3.3	Χρήσεις και δραστηριότητες	42
3.3.4	Κοινωνικότητα	43
3.4	Σύγκριση των δύο συστημάτων.....	44
3.5	Παραδείγματα επιτυχημένων δημόσιων χώρων από την Ελλάδα και τον κόσμο	45
3.5.1	Bryant Park, Νέα Υόρκη	46
3.5.2	Tanner Springs Park, Πόρτλαντ.....	48
3.5.3	Bird Street, Λονδίνο	51
3.5.4	Taasinge Square, Κοπεγχάγη.....	55
3.5.5	Πεζόδρομοι Λόφου Φρουρίου, Λάρισα	57
3.5.6	Το νέο κοινωνικό κίνημα των πλατειών	62
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ		
ΤΗΣ ΑΡΤΑΣ		65
4.1	Κριτήρια Επιλογής της Περιοχής Μελέτης.....	66
4.2	Περιγραφή της κεντρικής πλατείας της Άρτας	67
4.3	Αξιολόγηση του χαρακτήρα της πλατείας	71
4.3.1	Αξιολόγηση της φύτευσης της πλατείας.....	73

4.3.2	Αξιολόγηση των χρησιμοποιούμενων υλικών της πλατείας	74
4.3.3	Συνθετική εκτίμηση για την λειτουργική και περιβαλλοντική συμπεριφορά της πλατείας	75
4.4	Διεξαγωγή της έρευνας.....	80
4.4.1	Δομή ερωτηματολογίου.....	80
4.4.2	Ανάλυση της Έρευνας	81
4.4.3	Ανάλυση στατιστικών δεδομένων	81
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5° ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ		141
5.1	Συζήτηση.....	142
5.2	Συμπεράσματα.....	143
5.2.1	Γενικά συμπεράσματα	143
5.2.2	Ειδικά συμπεράσματα	144
5.3	Προτάσεις.....	146
5.3.1	Πράσινο.....	146
5.3.2	Υδάτινο στοιχείο	149
5.3.3	Αστικός εξοπλισμός	149
5.3.4	Άλλες παρεμβάσεις.....	153
5.4	Προσδοκώμενα αποτελέσματα.....	157
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....		158
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ		164

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1. Κλιματικά δεδομένα ΕΜΥ.....	78
--	----

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1.1: Αστικός δημόσιος χώρος χαρακτηρά: Trafalgar Square, Λονδίνο.....	4
Εικόνα 1.2: Αστικός ημι-δημόσιος χώρος: Περιβάλλον χώρος του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού Θεσσαλονίκης	4
Εικόνα 1.3: Οι διαφορετικές ζώνες που συνθέτουν έναν δρόμο.....	5
Εικόνα 1.4: Ο πεζόδρομος της Ερμού.....	7
Εικόνα 1.5, 1.6: Ο πεζόδρομος του Strøget.....	8
Εικόνα 1.7: Ειδική σήμανση σε πεζόδρομο.....	10
Εικόνα 1.8: Η πλατεία Αριστοτέλους- Θεσσαλονίκη.....	11
Εικόνα 1.9: Times Square – Νέα Υόρκη.....	12
Εικόνα 1.10: Συγκέντρωση μικρών και μεγάλων σε πάρκο της Θεσσαλονίκης.....	13
Εικόνα 1.11: Δραστηριότητες κηπουρικής σε λαχανόκηπο.....	14
Εικόνα 2.1: Η αρχαία αγορά της Κορίνθου.....	16
Εικόνα 2.2: Μνημεία της αρχαίας αγοράς της Αθήνας.....	17
Εικόνα 2.3: Το φόρουμ της Θεσσαλονίκης όπως διασώζεται σήμερα.....	18
Εικόνα 2.4: Το φόρουμ του Τραϊανού στη Ρώμη.....	19
Εικόνα 2.5: Απεικόνιση μιας τυπικής μεσαιωνικής πλατείας.....	20

Εικόνα 2.6: Η κεντρική μεσαιωνική πλατεία της Κρακοβίας, Πολωνία.....	21
Εικόνα 2.7: Piazza del Campo, Σιένα, Ιταλία.....	22
Εικόνα 2.8: Οι κήποι της Villa d' Este, Ρώμη.....	23
Εικόνα 2.9: Palma Nova, Ιταλία.....	24
Εικόνα 2.10: Piazza Ducale, Ιταλία.....	24
Εικόνα 2.11: Piazza San Pietro, Βατικανό.....	26
Εικόνα 2.12: Place de Vosges, Παρίσι.....	27
Εικόνα 2.13: Place de la Concorde, Παρίσι.....	27
Εικόνα 2.14: Το πάρκο Painshill , Αγγλία.....	28
Εικόνα 2.15: Το σχέδιο Ville Radieuse του Le Corbusier.....	30
Εικόνα 2.16: Piccadilly Circus, Λονδίνο, 1966.....	31
Εικόνα 3.1: Η Ασφάλεια στους δημόσιους υπαίθριους χώρους.....	36
Εικόνα 3.2: Η Άνεση στους δημόσιους υπαίθριους χώρους.....	37
Εικόνα 3.3: Η Αισθητική απόλαυση στους δημόσιους υπαίθριους χώρους.....	38
Εικόνα 3.4: Place Diagram – 4 βασικές ιδιότητες επιτυχημένων χώρων.....	40
Εικόνα 3.5: Bryant Park, Νέα Υόρκη.....	42
Εικόνα 3.6: Πάρκο Σταύρος Νιάρχος, Αθήνα.....	43
Εικόνα 3.7, 3.8: Το Bryant Park σήμερα.....	48
Εικόνα 3.9: Το Tanner Springs Park σήμερα.....	49
Εικόνα 3.10, 3.11, 3.12: Το έργο τέχνης με το ανυψωμένο μονοπάτι στον υγρότοπο και τα λιθόστρωτα μονοπάτια του πάρκου Tanner Springs	50
Εικόνα 3.13: Η δημόσια ζωή στο Tanner Springs Park.....	51

Εικόνα 3.14: Πεζόδρομος Bird Street, Λονδίνο.....	52
Εικόνα 3.15: Τα οφέλη του διαδρόμου της Pavegen.....	53
Εικόνα 3.16: Το παγκάκι ClearAir της Airlabs.....	54
Εικόνα 3.17: Οι εξωτερικές επιφάνειες των καταστημάτων με χρώματα Airlite.....	54
Εικόνα 3.18: Taasinge Square την Κοπεγχάγη	56
Εικόνα 3.19: Πεζόδρομος Κούμα στην Λάρισα.....	59
Εικόνα 3.20: Πεζόδρομος Φρουρίου στην Λάρισα	60
Εικόνα 3.21: Το δίκτυο σκίασης στον Λόφο Φρουρίου στην Λάρισα	61
Εικόνα 3.22: Πλατεία Ταχυδρομείου στην Λάρισα	61
Εικόνα 3.23, 3.24: Κεντρική Πλατεία στην Λάρισα.....	62
Εικόνα 3.25: Άποψη της κεντρικής πλατείας της Άρτας από τη διαμαρτυρία επαγγελματιών εστίασης.....	64
Εικόνα 4.1: Άποψη νεοκλασικής οικίας επί της πλατείας.....	69
Εικόνα 4.2: Άποψη της πλατείας με το κατεδαφισμένο ξενοδοχείο «Άνεσις».....	69
Εικόνα 4.3: Η κεντρική πλατεία της Άρτας το 1970 με σιντριβάνι στο βάθος.....	70
Εικόνα 4.4: Σχέδιο της πλατείας του αρχιτέκτονα Παύλου Δούκα.....	70
Εικόνα 4.5: Η πλατεία σήμερα.....	71
Εικόνα 4.6: Η οδός Βλαχούτση τη δεκαετία του '70, πριν την ενοποίηση με την πλατεία.....	71
Εικόνα 4.7: Οριοθέτηση κοινόχρηστου χώρου καταστημάτων στην πλατεία.....	72
Εικόνα 4.8: Μνημείο στον περίβολο της εκκλησίας του Αγίου Δημητρίου.....	73
Εικόνα 4.9, 4.10 : Φύτευση στην κεντρική πλατεία.....	74

Εικόνα 4.11: Κατάχρηση του χώρου της πλατείας από καταστήματα εστίασης.....	76
Εικόνα 4.12: Παράπονα παιδιών για την αισθητική και τη λειτουργική ποιότητα της πλατείας.....	97
Εικόνα 5.1: Το δέντρο της κουτσουπιάς σε δημόσιους χώρους.....	145
Εικόνα 5.2, Εικόνα 5.3: Παιχνιδοκατασκευές για παιδιά και εφήβους.....	149
Εικόνα 5.4:Υπαίθρια σκακιέρα.....	149
Εικόνα 5.5: Εγκατάσταση που βραβεύτηκε στο 3 ^ο «Flatiron Public Plaza Competition» στην Νέα Υόρκη.....	150
Εικόνα 5.6, Εικόνα 5.7: Γλυπτά με μοναδικές ακουστικές εμπειρίες.....	151
Εικόνα 5.8: Κατακόρυφη εγκατάσταση σε τοίχο κτιρίου.....	151
Εικόνα 5.9: Μεταλλικό υπόστεγο πληροφόρησης - «Ευφυής στάση» σύγχρονης αισθητικής, με επιφάνειες plexi-glass και σύστημα φωτοβολταϊκών.....	152
Εικόνα 5.10: Πρωτοποριακός αυτόματος πωλητής φυσικού χυμού στην Άρτα.....	153
Εικόνα 5.11: Σύστημα ποδηλάτων i-bike, με αυτοματοποιημένους σταθμούς και ποδήλατα ειδικής κατασκευής για δημόσια χρήση.....	153

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 4.1: Φύλο ερωτηθέντων.....	80
Διάγραμμα 4.2: Ηλικία ερωτηθέντων.....	81
Διάγραμμα 4.3: Αριθμός μελών του νοικοκυριού.....	82
Διάγραμμα 4.4: Επίπεδο εκπαίδευσης.....	82
Διάγραμμα 4.5: Κύριο επάγγελμα/Απασχόληση.....	83

Διάγραμμα 4.6: Χρήση της πλατείας.....	84
Διάγραμμα 4.7: Μέσο πρόσβασης στην πλατεία.....	85
Διάγραμμα 4.8: Χρόνος πρόσβασης στην πλατεία.....	85
Διάγραμμα 4.9: Λόγος χρήσης της πλατείας.....	86
Διάγραμμα 4.10: Συχνότητα επίσκεψης στην πλατεία πριν από την πανδημία.....	87
Διάγραμμα 4.11: Συχνότητα επίσκεψης στην πλατεία μετά την πανδημία.....	88
Διάγραμμα 4.12: Ικανοποίηση από τις υπηρεσίες του Δήμου.....	90
Διάγραμμα 4.13: Χαρακτηριστικά της πλατείας που αρέσουν στους ερωτηθέντες.....	91
Διάγραμμα 4.14: Το πιο αρνητικό χαρακτηριστικό της πλατείας.....	92
Διάγραμμα 4.15: Σημεία της πλατείας που προσελκύουν τους χρήστες.....	93
Διάγραμμα 4.16: Απόψεις των ερωτηθέντων για τον σχεδιασμό της πλατείας, ως προς τη μέριμνα και φροντίδα για το περιβάλλον	94
Διάγραμμα 4.17: Απόψεις των ερωτηθέντων για τον σχεδιασμό της πλατείας, ως προς τη μέριμνα και φροντίδα για τους πολίτες.....	95
Διάγραμμα 4.18: Ποσοστά γονέων επί του συνόλου των ερωτηθέντων.....	96
Διάγραμμα 4.19: Το πιο σημαντικό χαρακτηριστικό για μια κεντρική πλατεία.....	98
Διάγραμμα 4.20: Αναγκαιότητα αλλαγής όψης της πλατείας.....	98
Διάγραμμα 4.21: Φιλικότητα ως προς τα ΑΜΕΑ.....	100
Διάγραμμα 4.22: Επάρκεια φωτισμού.....	100
Διάγραμμα 4.23: Επάρκεια καθιστικών πάγκων.....	101
Διάγραμμα 4.24: Επάρκεια πρασίνου.....	101
Διάγραμμα 4.25: Καταλληλότητα αναψυχής ανηλίκων.....	103

Διάγραμμα 4.26: Εγκαταστάσεις διάδρασης.....	103
Διάγραμμα 4.27: Αναβάθμιση φωτισμού με χρήση φωτιστικών LED.....	104
Διάγραμμα 4.28: Αναγκαιότητα αντικατάστασης πλακόστρωσης της πλατείας.....	105
Διάγραμμα 4.29: Δημιουργία υδάτινου στοιχείου-γλυπτού στην πλατεία.....	106
Διάγραμμα 4.30: Αισθητική επιβάρυνση της πλατείας από οικοδομήματα	106
Διάγραμμα 4.31: Προτάσεις για τα οικοδομήματα της πλατείας.....	107
Διάγραμμα 4.32: Οφέλη για τους επαγγελματίες, από την αισθητική αναβάθμιση της πλατείας.....	108
Διάγραμμα 4.33: Αποτελέσματα από την ανάπλαση της πλατείας.....	109
Διάγραμμα 4.34: Συμμετοχή σε εθελοντική ομάδα.....	111
Διάγραμμα 4.35: Αναγκαιότητα ανάπλασης και η σημασία για τους ερωτηθέντες.....	112
Διάγραμμα 4.36: Φύλο ερωτηθέντων.....	113
Διάγραμμα 4.37: Αριθμός μελών του νοικοκυριού.....	114
Διάγραμμα 4.38: Επίπεδο εκπαίδευσης.....	114
Διάγραμμα 4.39: Κύριο επάγγελμα/Απασχόληση.....	115
Διάγραμμα 4.40: Χρήση της πλατείας.....	116
Διάγραμμα 4.41: Μέσο πρόσβασης στην πλατεία.....	116
Διάγραμμα 4.42: Χρόνος πρόσβασης στην πλατεία.....	117
Διάγραμμα 4.43: Λόγος πρόσβασης στην πλατεία.....	118
Διάγραμμα 4.44: Συχνότητα επίσκεψης στην πλατεία πριν από την πανδημία.....	119
Διάγραμμα 4.45: Συχνότητα επίσκεψης στην πλατεία μετά την πανδημία.....	120
Διάγραμμα 4.46: Ικανοποίηση από τις υπηρεσίες του Δήμου.....	121

Διάγραμμα 4.47: Χαρακτηριστικά της πλατείας που αρέσουν στους ερωτηθέντες.....	122
Διάγραμμα 4.48: Το πιο αρνητικό χαρακτηριστικό της πλατείας.....	123
Διάγραμμα 4.49: Σημεία της πλατείας που προσελκύουν τους χρήστες.....	124
Διάγραμμα 4.50: Απόψεις των ερωτηθέντων για τον σχεδιασμό της πλατείας, ως προς τη μέριμνα και φροντίδα για το περιβάλλον	124
Διάγραμμα 4.51: Απόψεις των ερωτηθέντων για τον σχεδιασμό της πλατείας, ως προς τη μέριμνα και φροντίδα για τους πολίτες.....	125
Διάγραμμα 4.52: Το πιο σημαντικό χαρακτηριστικό για μια κεντρική πλατεία.....	127
Διάγραμμα 4.53: Αναγκαιότητα αλλαγής όψης της πλατείας.....	127
Διάγραμμα 4.54: Φιλικότητα ως προς τα ΑΜΕΑ.....	128
Διάγραμμα 4.55: Επάρκεια φωτισμού.....	129
Διάγραμμα 4.56: Επάρκεια καθιστικών πάγκων.....	129
Διάγραμμα 4.57: Επάρκεια πρασίνου.....	130
Διάγραμμα 4.58: Καταλληλότητα αναψυχής ανηλίκων.....	131
Διάγραμμα 4.59: Εγκαταστάσεις διάδρασης.....	131
Διάγραμμα 4.60: Αναβάθμιση φωτισμού με χρήση φωτιστικών LED.....	132
Διάγραμμα 4.61: Αναγκαιότητα αντικατάστασης πλακόστρωσης της πλατείας.....	132
Διάγραμμα 4.62: Δημιουργία υδάτινου στοιχείου-γλυπτού στην πλατεία.....	133
Διάγραμμα 4.63: Αισθητική επιβάρυνση της πλατείας από οικοδομήματα.....	134
Διάγραμμα 4.64: Προτάσεις για τα οικοδομήματα της πλατείας.....	134
Διάγραμμα 4.65: Οφέλη για τους επαγγελματίες, από την αισθητική αναβάθμιση της πλατείας.....	135
Διάγραμμα 4.66: Αποτελέσματα από την ανάπλαση της πλατείας.....	136

Διάγραμμα 4.67: Συμμετοχή σε εθελοντική ομάδα.....	137
Διάγραμμα 4.68: Αναγκαιότητα ανάπλασης και η σημασία για τους ερωτηθέντες.....	138

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο άνθρωπος είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με το πράσινο και γενικότερα με το φυσικό περιβάλλον. Γι' αυτό και κρίνεται επιτακτική η παρουσία πρασίνου στον αστικό ιστό. Πόλεις με μικρό ποσοστό χώρων πρασίνου, φαίνεται να χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερα υποβαθμισμένο περιβάλλον και χαμηλή ποιότητα ζωής. Η αρμονική σχέση ανάμεσα στο φυσικό πράσινο στοιχείο και το τεχνητό γκρίζο της πόλης αποτελεί ιδιαίτερα σημαντικό δείκτη της ποιότητας ζωής των ανθρώπων στις πόλεις, δεδομένου ότι η σχέση αυτή επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό τη συμπεριφορά των ανθρώπων και τη χρήση των ανοιχτών χώρων.

Στο ορισμό του Συμβουλίου της Ευρώπης (Council of Europe, 1986) για τους ανοιχτούς χώρους αναφέρονται τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά τους, αλλά και επισημαίνεται ο ρόλος που διαδραματίζουν μέσα στην πόλη: *Ο ανοιχτός χώρος είναι βασικό τμήμα της αστικής κληρονομιάς, δομικό στοιχείο της αισθητικής και αρχιτεκτονικής μορφής μιας πόλης, παίζει σημαντικό εκπαιδευτικό ρόλο, είναι οικολογικά αξιόλογος, είναι σημαντικός για την κοινωνική αλληλεπίδραση και την ενίσχυση της κοινωνικής ανάπτυξης, στηρίζει οικονομικούς στόχους και δραστηριότητες. Ο ρόλος του είναι πολύ σημαντικός συνεισφέροντας στις ανάγκες αναψυχής και ελεύθερου χρόνου της κοινωνίας και έχοντας οικονομική αξία στην ενίσχυση του περιβάλλοντος.*

Τις τελευταίες δεκαετίες η διαχείριση και ο σχεδιασμός του αστικού χώρου απασχολεί όλο και περισσότερο την κοινωνία. Οι απλοί πολίτες των σύγχρονων πόλεων ευαισθητοποιούνται και οργανώνονται σε θέματα πρασίνου, με στόχο να προστατέψουν το αστικό πράσινο και να κάνουν τις πόλεις περισσότερο βιώσιμες.

Οι πλατείες, ένας από τους σημαντικότερους υπαίθριους χώρους πρασίνου στο αστικό περιβάλλον, αποτελούν πόλο έλξης, σημεία προσανατολισμού και ανάπαυσης, όπως επίσης κι αναπόσπαστα κομμάτια της πόλης, με ρόλους και λειτουργίες που εναλλάσσονται στο πέρασμα του χρόνου. Ετυμολογικά προέρχονται από την «πλατιά οδό», που σημαίνει μια επίπεδη έκταση που μπορεί να είναι το κέντρο ενός οικισμού, τόπος εμπορίου και συναντήσεων (Οικονόμου, 2002), αφορμή για πολυεπίπεδη κοινωνική δραστηριότητα.

Αποτελεί τον πρώτο υπαίθριο αστικό χώρο συλλογικών δραστηριοτήτων και μαζί με τον εμπορικό δρόμο είναι το κορύφωμα της αστικής ζωής σε κάθε πόλη και τόπος έκφρασης κοινωνικών δράσεων και αντιδράσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΥΠΑΙΘΡΙΟΙ ΧΩΡΟΙ ΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

1.1 Γενικά

Ως υπαίθριοι αστικοί χώροι νοούνται οι ανοιχτοί χώροι που επιτρέπουν την επικοινωνία, τις μετακινήσεις και την κοινωνική αλληλεπίδραση των κατοίκων της πόλης και οριοθετούνται από τα κτίρια ή και από άλλους φυσικούς φραγμούς που συναντούν, όπως η θάλασσα, τα ποτάμια ή τα ρέματα. Σε συνδυασμό με το δομημένο περιβάλλον, οι υπαίθριοι χώροι είναι αυτό που γίνεται αντιληπτό σε μια πόλη, τόσο σχετικά με τη δομή της και τη φυσική της διαμόρφωση, όσο και με τις κοινωνικές, πολιτιστικές, οικονομικές, πολιτικές και ιστορικές δομές, μέσω των οποίων είναι πιθανό οι κάτοικοι να αναπτύξουν δεσμούς με αυτή.

Βασικό χαρακτηριστικό αυτών των χώρων είναι ο συνεχής μετασχηματισμός τους, διότι αν και αρχικά μπορεί να σχεδιαστούν για να εκπληρώσουν μία συγκεκριμένη λειτουργία, με το πέρασμα του χρόνου, όσο οι ανάγκες και οι απαιτήσεις των κατοίκων αλλάζουν, τροποποιούνται ανάλογα, προσαρμοσμένες στην ανάπτυξη των νέων χρήσεων και δραστηριοτήτων. Ωστόσο, παρά τις αλλαγές που μπορεί να υποστούν ανά τα έτη, οι υπαίθριοι χώροι πάντα συνδέονται με την ιστορία μιας πόλης και αποτελούν την κληρονομιά των παλαιότερων γενεών.

Ορισμένοι συγγραφείς διακρίνουν τους υπαίθριους αστικούς χώρους σε τρεις κατηγορίες, τους δρόμους, τις πλατείες και τα πάρκα. Ωστόσο, τα περίπλοκα χαρακτηριστικά των χώρων αυτών και οι εξελίξεις που παρουσιάζουν, καθιστούν απαραίτητο τον προσδιορισμό τους σε ιδιωτικούς, δημόσιους και ημι-δημόσιους, κατηγοριοποίηση η οποία εκφράζει διαφορές, όχι μόνο στο επίπεδο πρόσβασης, αλλά και στις χρήσεις και τις δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα σε αυτούς.

1.2 Δημόσιοι αστικοί χώροι

Σε αντίθεση με τον ιδιωτικό χώρο, ο δημόσιος χώρος απευθύνεται και ανήκει σε όλους. Οι αστικοί χώροι δημόσιου χαρακτήρα είναι εκείνοι στους οποίους, οι χρήστες μπορούν να έχουν πρόσβαση ανά πάσα στιγμή, χωρίς κάποιο περιορισμό στην ελεύθερη διαμονή τους σε αυτούς. Στους χώρους αυτούς, οι πολίτες μπορούν να εκτελούν ένα ευρύ φάσμα

δραστηριοτήτων και χρήσεων, γεγονός ζωτικής σημασίας για τη δυναμική ενός τόπου, καθώς επιτρέπει την αλληλεπίδραση μεταξύ των κατοίκων. Μέσα από μια πολιτική και φιλοσοφική σκοπιά, η Hannah Arendt, στο βιβλίο της «Η Ανθρώπινη Κατάσταση», παρουσιάζει τον δημόσιο χώρο ως έναν «κατεξοχήν πολιτικό χώρο, ο οποίος συνδέεται αμφίδρομα με την έννοια της δημόσιας ελευθερίας. Παρά το γεγονός ότι διέπεται από νόμους και κανόνες συμπεριφοράς, είναι χώρος ανοιχτός προς όλους, δυνάμει οικειοποιήσιμος και, μέσα από την λειτουργία του, δικαιώνει το ρόλο της πόλης ως πυρήνα συνύπαρξης, επικοινωνίας και συναναστροφής» (Άρεντ, 1986). Μέσα από μια άλλη, πιο καλλιτεχνική προσέγγιση, ο δημόσιος χώρος παρουσιάζεται ως το κοινό «σαλόνι» μιας πόλης (Thörn, 2011). Με τέτοιον τρόπο χαρακτήρισε και ο Ναπολέων την πλατεία του Αγίου Μάρκου στη Βενετία, αποκαλώντας την «το ομορφότερο σαλόνι της Ευρώπης».

Οι δημόσιοι αστικοί χώροι συμπληρώνονται από τους ημι-δημόσιους και τους ιδιωτικούς χώρους. Οι ημι-δημόσιοι χώροι είναι αστικοί χώροι περιορισμένης πρόσβασης όπως περιφραγμένα πάρκα, ορισμένες αθλητικές εγκαταστάσεις και περιβάλλοντες χώροι δημόσιων κτιρίων, που ως επί το πλείστον, διαχωρίζονται από το γύρω περιβάλλον με τεχνητά εμπόδια, όπως τοίχους, φράκτες ή πύλες και αποπνέουν μεγαλύτερη ασφάλεια στους χρήστες. Οι περιορισμοί όμως της πρόσβασης και της παραμονής σε αυτούς, μειώνουν σημαντικά την εμβέλεια των δραστηριοτήτων και των δυνατοτήτων κοινωνικής αλληλεπίδρασης, που διέπει τους δημόσιους χώρους.

Ωστόσο, οι δημόσιοι αστικοί χώροι συναντώνται με πολύ μεγαλύτερη συχνότητα από τους άλλους δύο τύπους μέσα σε αυτή. Σύμφωνα με τον Αραβαντινό, διακρίνονται στις εξής μορφές (Αραβαντινός, 2007):

- Δρόμοι
- Πεζόδρομοι
- Πλατείες
- Δημόσια πάρκα
- Αστικοί κήποι

Εικόνα 1.1: Αστικός χώρος δημόσιου χαρακτήρα: Trafalgar Square, Λονδίνο (Πηγή: <https://www.london.gov.uk/about-us/our-building-and-squares/trafalgar-square>)

Εικόνα 1.2: Αστικός χώρος ημι-δημόσιου χαρακτήρα: Περιβάλλον χώρος του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού Θεσσαλονίκης (Πηγή: <https://www.thessalonikitourism.gr/index.php/en/component/k2/item/86-museum-ofbyzantine-culture>)

1.2.1 Ο δρόμος

Στις αρχές της δεκαετίας του '60, ο δρόμος ορίζεται περισσότερο από τις ιστορικές και κοινωνικές πτυχές του, παρά από τα μεγέθη ροής και κίνησης σε αυτόν (Lynch, 1960, Anderson, 1978). Πρόκειται για έναν γραμμικό αστικό χώρο, η ροή του οποίου καθορίζει τη δομή των διάφορων περιοχών μιας πόλης, δίνοντας έμφαση όχι μόνο στη μετακίνηση, αλλά και στην κοινωνική αλληλεπίδραση. Κατά τον Victor Dover, μέλος του Congress for the New Urbanism, «Ένας δρόμος δεν ήταν απλώς ένας αγωγός για τη

μετακίνηση αυτοκινήτων», «αλλά και ένας χώρος για την κοινωνικοποίηση, την ψυχαγωγία, το εμπόριο και την έκφραση των πολιτών. Οι πεζοί (και οι φυσικοί σύμμαχοί τους, οι ποδηλάτες) κυριάρχησαν» (Congress for the New Urbanism and Talen, 2000) .

Πράγματι, ένας δρόμος δεν είναι απλώς μια επιφάνεια ροής αυτοκινήτων, αλλά συμπληρώνεται από το πεζοδρόμιο, τη βλάστηση, τα αστικά έπιπλα, τις προσόψεις των καταστημάτων, των σπιτιών και άλλων κτιρίων και χρήσεων κατά μήκος του. Δεν αφορά μόνο τη μετακίνηση, αλλά διαμορφώνει και την ίδια την αστική δομή, την κοινωνική αλληλεπίδραση και την οικονομική δραστηριότητα. Το φάσμα των δραστηριοτήτων και των χρήσεων που παρατηρούνται σε έναν δρόμο, ποικίλλει ανάλογα με την διαμόρφωσή του, καθώς ένας δρόμος στον οποίο υπάρχουν χώροι έλξης δραστηριοτήτων, όπως πλατείες, καταστήματα, γραφεία, σχολεία κ.α., έχει πολύ μεγαλύτερη δυναμική από τους υπόλοιπους (Κωσταρέλλου, 2020).

Εικόνα 1.3: Οι διαφορετικές ζώνες που συνθέτουν έναν δρόμο (Κωσταρέλλου, 2020)

Η αντίληψη που έχουν οι κάτοικοι για ένα δρόμο εξαρτάται από το μήκος, το ύψος και την συνέχεια των κτιρίων που βρίσκονται σε αυτόν, τα υπόλοιπα στοιχεία που τον διαμορφώνουν, όπως η βλάστηση και ο αστικός εξοπλισμός, καθώς και την αναλογία μεταξύ πεζοδρομίου και δρόμου. Η αντίληψη αυτή είναι διαφορετική για κάθε άτομο, ανάλογα με τον τρόπο που βιώνει αυτό, ως χρήστης, αν δηλαδή είναι πεζός ή βρίσκεται σε κάποιο όχημα. Στην πρώτη περίπτωση, οι αισθήσεις εστιάζουν σε όλα τα ερεθίσματα και τα γεγονότα που συμβαίνουν με άμεσο τρόπο, όπως οι ήχοι, οι μυρωδιές, η

θερμοκρασία, τα ανάγλυφα πεζοδρομίων, αλλά και η φυσική επαφή μεταξύ ανθρώπων, ενώ στη δεύτερη περίπτωση, ο δρόμος γίνεται αισθητός μέσα από φίλτρα, τα τζάμια των οχημάτων, που αλλάζει εντελώς τη σχέση με το χώρο (Franco, 2017). Παράλληλα οι υψηλές ταχύτητες δεν επιτρέπουν στον εγκέφαλο να επεξεργαστεί τα ερεθίσματα που δέχεται (Gehl, 2010).

Αναφορικά με τη βιωσιμότητα του δικτύου οδών μιας πόλης, αυτή επιτυγχάνεται όταν υπάρχει αυξημένη συνδεσιμότητα, που καθιστά εύκολα προσεγγίσιμους τους προορισμούς. Σε ένα βιώσιμο οδικό δίκτυο, η εμπειρία των πεζών πρέπει να είναι ασφαλής και ευχάριστη, ενώ ο σχεδιασμός τους θα πρέπει να επικεντρώνεται στα παρακάτω στοιχεία (Κωσταρέλλου, 2020):

- Πλατιά πεζοδρόμια,
- Βλάστηση,
- Θέσεις στάθμευσης των οχημάτων παράλληλα με τα πεζοδρόμια, για την απομάκρυνση των πεζών από την κίνηση των οχημάτων, την ηρεμία της κυκλοφορίας και τη μείωση της ανάγκης για θέσεις στάθμευσης,
- Προσόψεις με στοιχεία που προστατεύουν τους πεζούς, όπως προεξοχές, στοές και κιονοστοιχίες,
- Κτίρια με παράθυρα, πόρτες, βεράντες και μπαλκόνια, στοιχεία τα οποία επιτρέπουν την οπτική επαφή με τον δρόμο και δημιουργούν μια αίσθηση ασφάλειας,
- Σχεδιασμός κατάλληλος για ασφαλείς ταχύτητες οχημάτων.

1.2.2 Ο πεζόδρομος

Ο πεζόδρομος είναι ένας αστικός δημόσιος χώρος, ο οποίος δίνει προτεραιότητα στην κίνηση πεζών και ποδηλατών. Περιγράφεται και ως δρόμος χωρίς αυτοκίνητα (car-free street), ζώνη πεζών (pedestrian zone), δρόμος προτεραιότητας πεζών (pedestrian-priority street) ή δρόμος κατάλληλος για περπάτημα (walk-able street) (Khashayar,

2011). Ένας πεζόδρομος ερμηνεύεται με την οπτική τριών διαφορετικών αξόνων, ως μία φυσική δομή, ως τόπος εμπορικής δραστηριότητας ή ως τόπος κοινωνικής αλληλεπίδρασης, που συμβάλλει σε ένα καλύτερο αστικό περιβάλλον, καθώς εκεί οι άνθρωποι μπορούν να συναντηθούν, να κοινωνικοποιηθούν και να αλληλεπιδράσουν, ενώ στην περίπτωση των εμπορικών πεζοδρόμων, κυριαρχούν οι οικονομικές δραστηριότητες και οι άνθρωποι συνδυάζουν διάφορες δραστηριότητες, όπως ψώνια, περπάτημα και κοινωνικοποίηση (Αραβαντινός, 2007).

Εικόνα 1.4: Ο πεζόδρομος της Ερμού, ένας από τους δέκα πιο ακριβούς δρόμους του κόσμου, το 2008. (Πηγή: <https://www.fortunegreece.com/photo-gallery/erimoni-o-pe zodromos-tis-ermou/>)

Ιστορικά, η έννοια του πεζόδρομου συνδέεται με θέματα όπως η βελτίωση της ποιότητας του αστικού περιβάλλοντος, ο μετασχηματισμός των κέντρων των πόλεων, η μείωση της κυκλοφοριακής συμφόρησης, η διατήρηση ιστορικών τόπων, η αναζωογόνηση κεντρικών δρόμων και ο έλεγχος της αστικής εξάπλωσης. Χρησιμοποιήθηκε, ήδη από τον 19^ο αιώνα, με στόχο την βιώσιμη διαχείριση του αστικού χώρου και παρόλο που δεν παρουσίασε μεγάλη επιτυχία στις Ηνωμένες Πολιτείες, όταν εφαρμόστηκε η πεζοδρόμηση εμπορικών δρόμων για πρώτη φορά τις δεκαετίες του 1970 και 1980, εμφάνισε και εξακολουθεί να εμφανίζει υψηλό ποσοστό επιτυχίας σε ευρωπαϊκές χώρες, όπως η Γερμανία, η Ισπανία και η Δανία (Kameletal., 2017).

Ξεχωριστό παράδειγμα αποτελεί ο πεζόδρομος της περιοχής Strøget στην Κοπεγχάγη, ο οποίος σχεδιάστηκε από τον Jan Gehl το 1962 και σηματοδότησε τον τρόπο οργάνωσης

της αστικής ζωής της Κοπεγχάγης, η οποία έχει χαρακτηριστεί ως «η πιο ζωντανή πόλη στον κόσμο». Αποτελεί έναν από τους παλαιότερους και μεγαλύτερους πεζόδρομους στην Ευρώπη, στο κέντρο της παλιάς πόλης, και δημιουργήθηκε όταν, στις αρχές της δεκαετίας του '60, ο όγκος της κυκλοφορίας αυξήθηκε και το κέντρο άρχισε να ασφυκτιά.

Εικόνα1.5, Εικόνα1.6: Ο πεζόδρομος του Strøget πριν (αριστερά) και μετά (δεξιά) την πεζοδρόμηση (Πηγή: <https://www.copenhagenet.dk/cph-map/CPH-Pedestrian.asp>, <https://www.pps.org/places/stroget>)

Στον συγκεκριμένο πεζόδρομο συμπεριλαμβάνεται ένα δίκτυο μικρών δρόμων και ιστορικών πλατειών και παρά τη σταδιακή μετατροπή του δρόμου σε έναν πιο φιλικό προς το κοινό χώρο, χρειάστηκε αρκετός χρόνος μέχρι την αποδοχή της αλλαγής αυτής από τους πολίτες. Η πεζοδρόμηση επισημοποιήθηκε το 1964, μετά από αρκετές προσωρινές, «δοκιμαστικές» απαγορεύσεις της κυκλοφορίας των οχημάτων στη δεκαετία του 1950. Τελικά, όμως, με την αναβίωση της δημόσιας ζωής στο δρόμο και την αυξημένη κίνηση των πεζών, ο πεζόδρομος του Strøget αποδείχθηκε ότι προσέφερε μεγάλο οικονομικό όφελος για τις τοπικές επιχειρήσεις, με αποτέλεσμα να δέχεται έως και 80.000 άτομα ημερησίως με κύριο προορισμό τα ψώνια στην πόλη. Αξιοσημείωτο είναι ότι ο πεζόδρομος του Strøget, στο κέντρο της Κοπεγχάγης χρησιμοποιείται πλέον από τρεις φορές περισσότερους ανθρώπους, σε σχέση με το 1962 (Κωσταρέλλου, 2020).

Μετά την επιτυχία του, ο συγκεκριμένος πεζόδρομος αποτέλεσε διεθνές πρότυπο για πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Βέβαια, όλοι οι πεζόδρομοι δεν σχεδιάζονται με τις ίδιες προδιαγραφές. Ένα από τα βασικότερα κριτήρια κατηγοριοποίησης των πεζοδρόμων αφορά στο επίπεδο ανοχής των οχημάτων. Με βάση το κριτήριο αυτό, διακρίνονται τέσσερις τύποι πεζοδρόμων (Αραβαντινός, 2007):

- **αμιγείς πεζόδρομοι**, με πλήρη απαγόρευση οχημάτων, με εξαίρεση τα ασθενοφόρα και τα οχήματα πυροσβεστικής και αστυνομίας, η διέλευση των οποίων επιτρέπεται για λόγους ασφάλειας και υγείας. Σε αρκετές περιπτώσεις, και υπό συνθήκες, επιτρέπεται για συγκεκριμένες ώρες η διέλευση οχημάτων συντήρησης και ανεφοδιασμού. Οι εμπορικοί πεζόδρομοι των κέντρων των πόλεων αποτελούν την βασικότερη εφαρμογή αυτού του τύπου.
- **πεζόδρομοι με πρόσβαση τροχοφόρων σε συγκεκριμένες ώρες**, οι οποίοι επιτρέπουν τη διέλευση οχημάτων ορισμένες ώρες του 24ώρου, συνήθως «νεκρές» για την κίνηση πεζών, ενώ η στάθμευση επί του δρόμου απαγορεύεται πλήρως. Όσον αφορά στην κίνηση οχημάτων έκτακτης ανάγκης, δεν υπάρχει περιορισμός καθώς επιτρέπεται όλο το 24ωρο.
- **πεζοδρόμοι με πρόσβαση για ορισμένες κατηγορίες οχημάτων**, οι οποίοι επιτρέπουν την κίνηση των οχημάτων της περιοχής προκειμένου να σταθμεύσουν, σε ιδιωτικούς ή καθορισμένους κοινόχρηστους χώρους. Σε ορισμένους πεζοδρόμους αυτού του τύπου στα κέντρα των πόλεων επιτρέπεται και η κίνηση μέσων μαζικής μεταφοράς ή και ταξί, με μειωμένες κατά το δυνατό ταχύτητες, ενώ είναι δεδομένες οι διελεύσεις έκτακτης ανάγκης (Πανουργιάς και Ζαβάντης, 2004).
- **πεζόδρομοι με ήπια κυκλοφορία τροχοφόρων** (δρόμοι με ήπιας κυκλοφορίας), στους οποίους εφαρμόζονται μέτρα για τη μείωση της κυκλοφορίας των οχημάτων με σκοπό την αρμονική συνύπαρξή τους με τους πεζούς. Η χαμηλή ροή των οχημάτων πραγματοποιείται μέσω μίας λωρίδας κυκλοφορίας μονής κατεύθυνσης στο εσωτερικό του πεζοδρόμου, που εμπλέκεται αρμονικά με το υπόλοιπο του πεζοδρόμου, χωρίς αυστηρή χάραξη, με διαφορετικό χρώμα και υφή, αλλά και περιορισμένο πλάτος, ώστε να μην γίνεται υπέρβαση του ορίου ταχύτητας (20-30 χλμ/ώρα) (Πανουργιάς και Ζαβάντης, 2004). Ωστόσο,

προτεραιότητα σε όλο το πλάτος του πεζοδρόμου δίνεται στον πεζό, του οποίου η κίνηση πρέπει να είναι απρόσκοπτη, χωρίς εμπλοκή με την κίνηση των οχημάτων και τα σταθμευμένα αυτοκίνητα. Τέλος, σε περίπτωση διασταύρωσης δρόμου ήπιας κυκλοφορίας με ιεραρχικά ανώτερο δρόμο, ενδείκνυται το πεζοδρόμιο των τελευταίων να μην διακόπτεται και τα εισερχόμενα από αυτούς στον δρόμο ήπιας κυκλοφορίας οχήματα να μειώνουν ταχύτητα (Αραβαντινός, 2007).

Εικόνα 1.7: Ειδική σήμανση σε πεζόδρομο με πρόσβαση για ορισμένες κατηγορίες οχημάτων (Πηγή: <https://aseasyasridingabike.wordpress.com/2012/01/07/pedestrians-and-cyclistsdontmix>)

1.2.3 Η πλατεία

Οι πλατείες αποτελούν έναν από τους σημαντικότερους δημόσιους χώρους του αστικού περιβάλλοντος, καθώς και μια από τις βασικές συνιστώσες της δομής της πόλης, συμβάλλοντας στην εικόνα και στο κύρος αυτής. Είναι οι ανοιχτοί δημόσιοι χώροι που περιβάλλονται από κτίρια και άλλες κατασκευές σε μια πόλη και αντικατοπτρίζουν την ταυτότητα και το πολιτιστικό υπόβαθρο των διάφορων κοινοτήτων της. Είναι οι χώροι που συγκεντρώνονται και συναναστρέφονται οι κάτοικοι μιας πόλης και όπου η αστική ζωή λαμβάνει χώρα από την αρχαιότητα μέχρι και σήμερα. Σύμφωνα με τον Levy, η κύρια διαφορά μεταξύ μιας πλατείας και ενός πάρκου είναι ότι σε μια πλατεία, οι πολίτες δεν επιδιώκουν να συνδεθούν με τη φύση, αλλά με την καρδιά της αστικής κουλτούρας, της ιστορίας και της μνήμης (Levy, 2012).

Εικόνα 1.8: Η πλατεία Αριστοτέλους- Θεσσαλονίκη (Πηγή:

<https://www.onmed.gr/ygeia-eidhseis/story/365298/thessaloniki-foitites-iatrikismetat-repoyn-tin-plateia-aristoteloys-se-kentro-prolipsis>)

Ορισμένες από τις βασικότερες λειτουργίες των αστικών πλατειών παρουσιάζονται παρακάτω ως εξής (Kostof, 1992):

- **Εμπορικές δραστηριότητες:** οι πλατείες είναι τα κέντρα των εμπορικών δραστηριοτήτων σε μια πόλη. Οι αγορές αποτελούν ένα από τα βασικά στοιχεία των δημόσιων πλατειών διαχρονικά.
- **Παιχνίδια και αθλήματα:** τα παιχνίδια και οι αθλητικές δραστηριότητες αποτελούν σημαντικό μέρος της δημόσιας ζωής και υπάρχουν πολλά παραδείγματα από την αρχαιότητα, έως τη σύγχρονη ιστορία που αποδεικνύουν τις σχετικές δραστηριότητες σε πλατείες.
- **Μετακίνηση πεζών και οχημάτων:** οι πλατείες αποτελούν σημεία διασταύρωσης, συγκέντρωσης και αναμονής, τόσο για την κυκλοφορία των πεζών, όσο και των οχημάτων.

Αναφορικά με το ρόλο τους μέσα σε μια πόλη, οι πλατείες συγκεντρώνουν και υποστηρίζουν πλήθος εκδηλώσεων της δημόσιας κοινωνικής ζωής, παρέχοντας τη δυνατότητα στους πολίτες για διάφορες δραστηριότητες αναψυχής, καθώς εκεί μπορούν να χαλαρώσουν, να καθίσουν, να διαβάσουν ένα βιβλίο, να παίξουν παιχνίδια, ή να συναντηθούν με φίλους και το κυριότερο, χωρίς απαραίτητα, οι δραστηριότητες αυτές να είναι προκαθορισμένες. Οι πλατείες μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για τελετές, πολιτικές δραστηριότητες, μουσικά γεγονότα, θεατρικές παραστάσεις, αλλά και ως αγορές (Franco, 2017).

Δεν πρέπει επίσης να παραβλέπεται το οικολογικό όφελος για το αστικό περιβάλλον. Το πράσινο στοιχείο και οι υδάτινες επιφάνειες σε μία πλατεία συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας του αέρα, στη μείωση της απορροής επιφανειακών υδάτων, στη μείωση των επιπέδων θορύβου και στον μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων της αστικής θερμικής νησίδας, ιδιαίτερα στις μεγαλουπόλεις. Επιπλέον, οι καλά σχεδιασμένες πλατείες αναβαθμίζουν αισθητικά το αστικό τοπίο και έχουν θετικές ψυχολογικές επιπτώσεις στους ανθρώπους, καθώς αποτελούν «οάσεις» στην πολυάσχολη αστική καθημερινή ζωή. Τέλος, οι πλατείες μπορούν να αποφέρουν οικονομικά οφέλη σε μια κοινότητα, καθώς η ύπαρξή τους αυξάνει τις τιμές των γύρω ακινήτων, ενώ αποτελούν μέρος εμπορικών δραστηριοτήτων (Memluk, 2013). Χαρακτηριστικό παράδειγμα κυριαρχίας εμπορικής δραστηριότητας, αποτελεί η Times Square στη Νέα Υόρκη, η οποία μετά την πρόσφατη ανάπλασή της, μετατράπηκε από ένα τεράστιο σταυροδρόμι σε έναν δημόσιο χώρο παγκόσμιας κλάσης.

Εικόνα 1.9: Times Square – Νέα Υόρκη (Πηγή: <https://snohetta.com/projects/327-times-square>)

Εκτός από τα περιβαλλοντικά, ψυχολογικά και οικονομικά οφέλη, οι πλατείες έχουν τεράστια συμβολή στην κοινωνική συνοχή και την τοπική ταυτότητα, δρώντας σαν κοινωνικοί καταλύτες (Κωσταρέλλου, 2020). Πολίτες από διαφορετικό κοινωνικό, οικονομικό, πολιτισμικό υπόβαθρο και διαφορετικές ηλικιακές ομάδες έχουν όλοι την ίδια πρόσβαση στις πλατείες. Ως εκ τούτου οι πλατείες αποτελούν έναν από τους δημόσιους χώρους, όπου τα άτομα και οι ομάδες μαθαίνουν να σέβονται και να ανέχονται ο ένας τον άλλον, μέσα από την αναπόφευκτη κοινωνική αλληλεπίδραση (Memluk, 2013).

1.2.4 Το πάρκο

Το πάρκο είναι ένας χώρος σχεδιασμένος για την αναψυχή των κατοίκων της πόλης και αποτελεί, μαζί με τον δρόμο και την πλατεία, ουσιαστικό κομμάτι του αστικού ιστού. Το πάρκο αποτελεί τον κύριο αστικό χώρο που συμβάλλει στον μετριασμό της περιβαλλοντικής και οπτικής συμφόρησης που παράγουν τα κτίρια και τα αυτοκίνητα αλλά και στη μείωση των επιπτώσεων του στρες, που επιφέρει η καθημερινότητα στους κατοίκους της πόλης (Hedblometal, 2019).

Τα κύρια στοιχεία που διαμορφώνουν ένα πάρκο είναι η βλάστηση, τα μονοπάτια, οι περιοχές παιχνιδιού και γυμναστικής, οι περιοχές ξεκούρασης και τα υδάτινα στοιχεία. Τα πάρκα μπορούν να λειτουργήσουν με τον ίδιο τρόπο όπως και οι πλατείες, ως χώροι συγκέντρωσης, αλλά σε μικρότερη κλίμακα, δεδομένου ότι τα πάρκα σπάνια διαθέτουν επαρκείς χώρους για τη φιλοξενία και συγκέντρωση μεγάλου αριθμού ανθρώπων, εκτός από την περίπτωση των μεγάλων μητροπολιτικών πάρκων (Πανουργιάς και Ζαβάντης, 2004).

Σε ότι αφορά στα πάρκα γειτονιάς, η θέση τους θεωρείται πολλές φορές δευτερεύουσας σημασίας, σε σύγκριση με την πλατεία, καθώς ο ρόλος του είναι συμπληρωματικός σε αυτήν. Ένα από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα ωστόσο των πάρκων αυτών, είναι ότι ο τοπικός τους χαρακτήρας και η μικρή τους κλίμακα, επιτυγχάνουν τη δημιουργία δεσμών με τους πολίτες, προσφέροντάς τους έτσι έναν χώρο για ξεκούραση και αναψυχή πολύ κοντά στην κατοικία τους (Franco, 2017).

Εικόνα 1.10: Συγκέντρωση μικρών και μεγάλων σε πάρκο της Θεσσαλονίκης (Πηγή: <https://www.dailythess.gr/dyo-nees-pedikes-chares-sti-neapoli/>)

1.2.5 Ο αστικός λαχανόκηπος

Η αστική κηπουρική, ως όρος, χρησιμοποιείται για να περιγράψει μια ποικιλία δραστηριοτήτων, με επίκεντρο την κηπουρική, σε αστικό περιβάλλον. Το ενδιαφέρον για δημιουργία αστικών κήπων έχει αναζωπυρωθεί τα τελευταία χρόνια, σε όλο τον κόσμο, λόγω του επίσης αυξανόμενου ενδιαφέροντος για αυτοπαραγωγή τροφίμων, αλλά και την περιβαλλοντική βιωσιμότητα (Κωσταρέλλου, 2020). Η αστική κηπουρική εδραιώθηκε με το κίνημα κατανομής κοινοτικών κήπων στα τέλη του 19^{ου} αιώνα στη Βόρεια Αμερική, αλλά και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, όπως η Γερμανία, η Αυστρία, η Ολλανδία και η Νορβηγία για να καλύψει τις ανάγκες του αυξανόμενου πληθυσμού των χαμηλότερων κοινωνικών τάξεων (Francis et al., 1984).

Οι χώροι αυτοί αποτέλεσαν στη συνέχεια κέντρα της κοινωνικής και πολιτιστικής ζωής των κατοίκων, παρέχοντας έναν ευχάριστο χώρο συνάντησης και πλέον, λειτουργούν ως χώροι υποστήριξης και προώθησης των κοινωνικών αλληλεπιδράσεων και της δημιουργίας δεσμών μεταξύ των κατοίκων της γειτονιάς, καθώς φιλοξενούν πολυάριθμες κοινωνικές, εκπαιδευτικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις, συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων για παιδιά, σχολικών εκδρομών, συναυλιών, εκθέσεων για την υγεία και την ευεξία κ.α. (Saldivar et al., 2004). Οι αστικοί κήποι, μέσω της οικοδόμησης κοινωνικών δεσμών και της παραγωγής τροφίμων, μπορούν να συμβάλλουν στην ανθεκτικότητα μιας κοινότητας σε καιρό κρίσης, όπως μια οικονομική ύφεση (Tidball and Krasny, 2007).

Εικόνα 1.11: Δραστηριότητες κηπουρικής σε δημοτικό λαχανόκηπο της Θεσσαλονίκης
(Πηγή: <https://www.insider.gr/epiheiriseis/koinoniki-eythyni/108796/oi-foitites-toy-apthboit-hoyn-toys-polites-na-ftiaxoun>)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο
ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ

2.1 Αρχαία Ελλάδα

Η καρδιά της αρχαίας ελληνικής πόλης θεωρούνταν η αγορά, μια δημόσια πλατεία που συγκέντρωνε την πολιτική και θρησκευτική ζωή, τις διοικητικές υπηρεσίες και το εμπόριο. Ετυμολογικά, η αγορά σημαίνει τον «τόπο συγκέντρωσης», καθώς προκύπτει από το ρήμα αλείρω, δηλαδή συγκεντρώνω. Αποτέλεσε τόπο γέννησης της δημοκρατικής κοινωνίας και αρχικά ήταν περιτριγυρισμένη από ιδιωτικές κατοικίες αποτελώντας στην ουσία την προέκτασή τους. Στη συνέχεια, κτίστηκαν ναοί και ιερά, κυβερνητικά κτίρια, στοές και διάδρομοι, τα οποία πλαισίωναν μια κεντρική ανοιχτή περιοχή, όπου τοποθετούνταν προσωρινά εμπορικοί πάγκοι και όπου οι Έλληνες συγκεντρώνονταν για να ανταλλάξουν απόψεις και να συζητήσουν τα καθημερινά ζητήματα. Η αρχαία αγορά (Εικόνα 2.1) χαρακτηρίζεται συχνά ως η πεμπτουσία του δημόσιου χώρου, όπως φαίνεται και από τις μελέτες της εξέλιξης της αστικοποίησης, (Sennett, 1998).

Εικόνα 2.1: Η αρχαία αγορά της Κορίνθου (Πηγή:
<http://www.archaeologists.com/w/agora/fr>)

Τον 5^ο και 4^ο αιώνα π.Χ. υπήρχαν δύο είδη αγορών, ο αρχαϊκός και ο ιωνικός. Ως παράδειγμα αρχαϊκού τύπου, αναφέρεται η αγορά της Ήλιδας στην Πελοπόννησο, με τα κτίσματα και τις κιονοστοιχίες να μην ακολουθούν κάποιο μοτίβο, με αποτέλεσμα την αίσθηση της αταξίας. Η αγορά της Αθήνας (Εικόνα 2.2) ανοικοδομήθηκε επίσης σε αυτό το στυλ με το κεντρικό της τμήμα, σε οπτική επαφή με τους γύρω δρόμους να ενσωματώνει δημόσιες λειτουργίες, ενώ το πράσινο ήταν περιορισμένης έκτασης, με συστάδες δέντρων περιμετρικά της αγοράς και κατά μήκος των δρόμων, καθώς και γύρω από τα δημόσια κτήρια (Σιαμπάνη, 2017).

Ο ιωνικός τύπος, αντίθετα, ήταν πιο συμμετρικός, με τις κιονοστοιχίες τοποθετημένες με τρόπο τέτοιο, έτσι ώστε να σχηματίζουν είτε τρεις πλευρές ενός ορθογωνίου, είτε μια κανονική πλατεία. Οι αγορές της Μιλήτου και της Πριήνης, πόλεων της Μικράς Ασίας, αποτελούν τέτοια παραδείγματα. Ο τύπος αυτός επικράτησε και αναπτύχθηκε περισσότερο μεταγενέστερα, στην ελληνιστική και ρωμαϊκή εποχή, ενώ επηρέασε σε μεγάλο βαθμό, την εξέλιξη του ρωμαϊκού φόρουμ. Ωστόσο, το φόρουμ σχεδιάστηκε με πιο άκαμπτο τρόπο από την αγορά και αποτέλεσε έναν ανοιχτό χώρο, οριοθετημένο από σαφές αρχιτεκτονικό μοτίβο (Κωσταρέλλου, 2020).

Εικόνα 2.2: Μνημεία της αρχαίας αγοράς της Αθήνας (Πηγή:

<https://www.trip2athens.com/see-n-do/attractions/dontmiss/attraction-444/>)

Η χρήση της αγοράς ποικίλλει από περίοδο σε περίοδο και δεν αποτελεί πάντα τον αποκλειστικό τόπο των λαϊκών συναθροίσεων. Στην Αθήνα, η συνέλευση των Αθηναίων, μεταφέρεται στον λόφο δυτικά της Ακρόπολης, την Πνύκα και οι συγκεντρώσεις του οστρακισμού πραγματοποιούνται στην αγορά, ως ο κύριος τόπος του λαϊκού δικαστηρίου. Η αγορά επίσης, αποτελούσε τόπο διεξαγωγής θεατρικών παραστάσεων και γυμναστικών επιδείξεων, μέχρι την ανοικοδόμηση ειδικών κτιρίων και χώρων για τους σκοπούς αυτούς. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, στην αγορά πραγματοποιούνταν ταφές, κάτι το οποίο θεωρούνταν η ύψιστη τιμή για έναν πολίτη.

Στην Αθήνα, οι ελεύθεροι άνδρες πολίτες επισκέπτονταν την αγορά για να πραγματοποιούν εμπορικές συναλλαγές και να ασκούν το δικαστικό τους καθήκον, ενώ άλλες φορές απλά για να συζητήσουν για δουλειές, πολιτική ή φιλοσοφία, ενώ η παρουσία των γυναικών ήταν σπάνια.

2.2 Ρωμαϊκή εποχή

Το φόρουμ θεωρούνταν η καρδιά της δημόσιας ζωής στη ρωμαϊκή πόλη, καθώς ήταν ένας χώρος πολλαπλών χρήσεων που φιλοξενούσε διάφορες λειτουργίες, οι οποίες περιλάμβαναν εκλογές, δημόσιες ομιλίες, ποινικές δίκες, αγώνες μονομάχων, πριν την ανέγερση του Κολοσσαίου, κοινωνικές συγκεντρώσεις, επιχειρηματικές συναλλαγές, δημόσιες συναντήσεις, θρησκευτικές τελετές, εκπαιδευτικές εκδηλώσεις, αγορά, πώληση και γενικότερα εμπορία αγαθών (Χιωτίνης, 2011).

Κατά βάση, το φόρουμ που ήταν επηρεασμένο από την αρχαία ελληνική αγορά, όπως προαναφέρθηκε, ήταν μια κεντρικά τοποθετημένη, ανοιχτή περιοχή με γεωμετρικό, ορθογώνιο σχήμα, η οποία περιβαλλόταν από δημόσια κτίρια και κιονοστοιχίες. Σε μεταγενέστερα στάδια, τα φόρουμ έγιναν περισσότερο καθορισμένα, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις περιλάμβαναν και εσωτερικούς χώρους.

Στην πόλη της Θεσσαλονίκης, το φόρουμ υπήρξε κύριο σημείο αναφοράς κατά τη ρωμαϊκή εποχή, καθώς αποτελούσε το κοινωνικό και θρησκευτικό κέντρο της πόλης, περιτριγυρισμένο από τα πιο επιβλητικά και μεγαλοπρεπή δημόσια κτίρια (Εικόνα 2.3). Το φόρουμ της Θεσσαλονίκης βρίσκεται στο μέσο σχεδόν της διαδρομής της σημερινής οδού Εγνατίας. Οι αρχαιολογικές έρευνες και οι ανασκαφές που πραγματοποιήθηκαν στην περιοχή, αποκάλυψαν ένα Ωδείο, το ισόγειο τμήμα μιας στοάς, κιονοστοιχίες, ψηφιδωτά δάπεδα, μαρμάρινα σκαλοπάτια, αλλά και λίθινα και μαρμάρινα γλυπτά, μια εικόνα πραγματικής αίγλης και μεγαλείου (Κωσταρέλλου, 2020).

Εικόνα 2.3: Το φόρουμ της Θεσσαλονίκης όπως διασώζεται σήμερα

(Πηγή: <https://thessaloniki.gr/locations/>)

Όσον αφορά την αρχιτεκτονική του χώρου, αυτή είχε πολλές επιρροές από τα κλασσικά στοιχεία της ελληνιστικής περιόδου, με την προσθήκη του ρωμαϊκού πολιτισμού, όπως βασιλικές εκκλησίες, αψίδες θριάμβου, θόλους, ρωμαϊκά λουτρά και αμφιθέατρα, δίνοντας ιδιαίτερη σημασία στην οργάνωση του χώρου με σκοπό να αντικατοπτρίζει το μεγαλείο και τον πλούτο, υποβαθμίζοντας τις έννοιες της αρμονίας και της ισορροπίας (Σιαμπάνη, 2017).

Το ιδανικό φόρουμ, για τον Ρωμαίο αρχιτέκτονα Βιτρούβιο, πρέπει να είναι αρκετά μεγάλο για να φιλοξενήσει ένα μεγάλο πλήθος, αλλά όχι τόσο μεγάλο ώστε ο άνθρωπος να φαντάζει «μικρός» μέσα στον χώρο, προτείνοντας μια αναλογία μήκους προς πλάτος 3:2. Σε αυτά τα πρότυπα κτίστηκε το φόρουμ του Τραϊανού στη Ρώμη, στο οποίο, οι άνθρωποι εισέρχονταν μέσω μιας τριπλής πύλης σε έναν ανοιχτό χώρο με κιονοστοιχίες, πλαισιωμένο από περίπτερα εμπόρων (Εικόνα 2.4). Όλα τα φόρουμ ήταν κατά βάση πλακόστρωτα, ενώ τα κύρια υλικά που χρησιμοποιούνταν ήταν το μπετόν και το μάρμαρο (Σιαμπάνη, 2017).

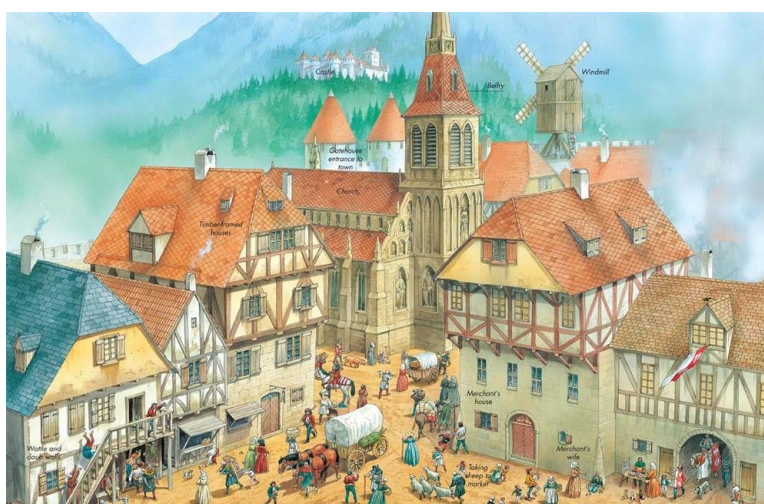
Εικόνα 2.4: Το φόρουμ του Τραϊανού στη Ρώμη (Πηγή:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Trajan%27s_Market,_Rome,_Italy.jpg)

2.3 Μεσαίωνας

Κατά την περίοδο αυτή, τα αστικά κέντρα αποδεκατίστηκαν και βαθμιαία αγροτοποιήθηκαν, ενώ υιοθετήθηκε ο Χριστιανισμός, ο οποίος έδωσε έναν εντελώς διαφορετικό χαρακτήρα στην κοινωνία. Η μεσαιωνική πόλη εκφράζει τη γενικότερη

Η εκκλησία αποτελούσε το κέντρο των πόλεων και το κύριο μέρος συγκέντρωσης των πολιτών, ενώ υπαίθριες αγορές βρίσκονταν σε παρακείμενους χώρους. Κατά συνέπεια, ο δημόσιος χώρος έχασε το ρόλο και τη σημασία που είχε μέχρι τότε. Οι δρόμοι ήταν στενοί και οι πλατείες μικρές και κρυμμένες, σχεδόν εξαφανισμένες, σε αντίθεση με τους αυτοκρατορικούς άξονες και τις ζωντανές δημόσιες πλατείες των προηγούμενων χρόνων (Εικόνα 2.5). Ο ανοιχτός υπαίθριος χώρος δεν είχε πλέον καμία χωρική σημασία, πέρα από την απομόνωση του κυρίαρχου κτιρίου, της εκκλησίας (Zucker, 1970).

<http://unespacioenlared.blogspot.com/2018/01/daily-life-in-medieval-cities.html>)

20

Εικόνα 2.6: Η κεντρική μεσαιωνική πλατεία της Κρακοβίας, Πολωνία (Πηγή: <https://www.pexels.com/photo/market-old-town-2837321/>)

Χωρικά, ο δημόσιος χώρος ήταν συχνά, απλά ένας διευρυμένος δρόμος. Κατά συνέπεια, οι μεσαιωνικές πλατείες δεν μπορούν να θεωρηθούν προγραμματισμένοι χώροι, αλλά χώροι οι οποίοι προέκυψαν από κοινωνικές πρακτικές. Ωστόσο, τον 12^ο αιώνα στη βόρεια Ιταλία, και με την κυριαρχία των συντεχνιών, ως ανάπτυξη μιας νέας αστικής τάξης, αυτών των εμπορών, δημιουργήθηκε η ιταλική πόλη-κράτος, μια ημιαυτόνομη μονάδα, που περιόρισε την εξουσία των ευγενών και παρείχε κεφάλαια για την κατασκευή εκκλησιών και δημοσίων έργων.

Πόλεις όπως η Βενετία, η Πάδοβα, η Φλωρεντία, η Βερόνα, η Πίζα, η Σιένα και η Μπολόνια, κατασκεύασαν μεγάλα και επιβλητικά κτίρια, ως σταθερές δομές γύρω από πλατείες αρκετά μεγάλες σε έκταση, για να φιλοξενήσουν τους πολίτες σε θρησκευτικές τελετές, μετατρέποντας την εμπορική πλατεία, σε έναν διαμορφωμένο και παισιωμένο χώρο, που περιβάλλεται από κτίρια με ενιαίες προσόψεις αντιπροσωπευτικές του χώρου (Χιωτίνης, 2011). Η μεσαιωνική πλατεία, Piazza del Campo στη Σιένα της Ιταλίας (Εικόνα 2.7), αποτελεί ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα της πλατείας ως χωρικής μονάδας, με ανακατασκευασμένα κτίρια που καθορίζονται από ενιαίες προσόψεις (Κωσταρέλλου, 2020).

Εικόνα 2.7: Piazza del Campo, Σιένα, Ιταλία

(Πηγή: <https://www.agrituristsiena.com/it/siena>)

2.4 Αναγέννηση

Κατά την Αναγέννηση, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην κλασικίζουσα ρωμαϊκή αισθητική, με τον πολεοδομικό σχεδιασμό να επικεντρώνεται στο σύνολο της πόλης, στην διαρθρωτική σαφήνεια, στην ευταξία και τη συμμετρία, τονίζοντας τη σημασία του ανοιχτού χώρου με την εφαρμογή των κανόνων της προοπτικής (Σιαμπάνη, 2017).

Οι αναλογίες ήταν ο σημαντικότερος προκαθοριστικός παράγοντας της ομορφιάς, για την Αναγέννηση. Στο γνωστό βιβλίο αρχιτεκτονικής με τίτλο «De reaedificatoria» («Περί κτιρίων»), καταγράφονται οι ιδέες του μεγάλου Ιταλού αρχιτέκτονα Leon Batista Alberti, για μια κεντρική πλατεία με ακτινωτούς δρόμους και ένα κεντρικό κτίσμα, ως κυρίαρχη μνημειακή δομή της πόλης, καθώς και οι αναλογίες της πλατείας με το ύψος των γύρω κτιρίων, που έγιναν οι βασικές αρχές του αναγεννησιακού σχεδιασμού και της αρχιτεκτονικής (Zucker, 1970). Η αρχιτεκτονική αντίληψη του Alberti αποτέλεσε τη βάση για τον σχεδιασμό των ιδανικών πόλεων, όπως η «ακτινοβολούσα» πόλη («Ville Radieuse») ως πρότυπο κοινωνικής μεταρρύθμισης, το 1935, από τον Le Corbusier, που βασίστηκε στα σχέδιά του (Maicher, 2010).

Εικόνα 2.8: Οι κήποι της Villa d'Este, Ρώμη (Πηγή:

<https://www.associazionevesta.com/events/villa-deste-la-casa-del-cardinale/>)

Όπως αναφέρθηκε, οι αναγεννησιακοί υπαίθριοι χώροι σχεδιάζονται ορθολογικά και σύμφωνα με τις μαθηματικές αρχές. Ένα από τα πιο εντυπωσιακά παραδείγματα είναι οι κήποι της Villa d'Este στην περιοχή Tivoli (Εικόνα 2.8), μνημείο της παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO, κοντά στη Ρώμη, στους οποίους το σύστημα των αξόνων, τα γεωμετρικά διαμορφωμένα τμήματα, τα σιντριβάνια, οι καταρράκτες κ.λπ., παρομοιάζουν μία πόλη με τους διάφορους χώρους της.

Μια πόλη-φρούριο της Ιταλίας, Το Palma Nova, αποτέλεσε την πρώτη πόλη, η οποία κτίστηκε με βάση το γεωμετρικό μοντέλο της αναγεννησιακής ουτοπικής πόλης, με έξι ακτινωτούς δρόμους οι οποίοι είχαν ως αφετηρία την κεντρική πλατεία (Εικόνα 2.9). Ωστόσο, η εμμονή στη συμμετρία οδήγησε σε μη λειτουργικούς χώρους και έτσι πολύ λίγα από τα σχέδια πόλεων που ενσωμάτωναν τα ιδεώδη των αναγεννησιακών αρχών σχεδιασμού, υλοποιήθηκαν.

Η μορφή της αναγεννησιακής πλατείας συνδέεται άμεσα με την επιθυμία για ενοποίηση του χώρου, τη χρήση των στοών ως συνδετικών και ενοποιητικών στοιχείων, όπως επίσης και τη χρήση μνημείων, σιντριβανιών, γλυπτών κ.λπ. ως στοιχεία που οργανώνουν και διαμορφώνουν τον χώρο, αντί για απλές διακοσμήσεις (Zucker, 1970).

Εικόνα 2.9: Palma Nova, Ιταλία

(Πηγή:https://www.reddit.com/r/MostBeautiful/comments/42g2uy/aerial_view_of_palmanova_italy/)

Εξαιρετικό αντιπροσωπευτικό παράδειγμα του αναγεννησιακού στυλ, αποτελεί η απόλυτα ενιαία και κλειστή πλατεία, η Piazza Ducale στο Vigevano της Ιταλίας (Εικόνα 2.10), μια από τις πρώτες πλατείες της Αναγέννησης (Σιαμπάνη, 2017).

Εικόνα 2.10: Piazza Ducale, Ιταλία

(Πηγή: <http://www.leonardiana.it/piazza-castello-vigevano/>)

Εκτός από τις κεντρικές πλατείες, δευτερεύοντες ανοιχτοί χώροι τοποθετούνταν κατά μήκος κεντρικών αξόνων που συγκέντρωναν τις κεντρικές χρήσεις γύρω από αυτούς. Στόχος του σχεδιασμού ήταν η προσεκτικά οργανωμένη πόλη με τους δημόσιους χώρους σε κυρίαρχο ρόλο και σε συγκεκριμένη θέση, ώστε να μην είναι σε κανένα σημείο αποπνικτικά δομημένη. Γίνεται λοιπόν φανερό ότι οι ελεύθεροι χώροι αποτελούν κομβικά σημεία της αναγεννησιακής πόλης, αναπόσπαστοι από την

ευρύτερη δομή της και εξυπηρετούν την ιδέα της αρμονίας και της γεωμετρίας (Σιαμπάνη, 2017).

2.5 Μπαρόκ και Ροκοκό

Η τέχνη και η αρχιτεκτονική της περιόδου του Μπαρόκ, χαρακτηρίζονται από πρωτοφανή μεγέθη, με τη δημιουργία πραγματικά μεγάλων συνθέσεων, οι οποίες προσεγγίζουν την έννοια του απείρου. Στον αστικό σχεδιασμό, οι δρόμοι και οι πλατείες αποτελούν τα πιο σημαντικά εργαλεία για την επίτευξη μιας δυναμικής κίνησης του χώρου. Η οργάνωση των πόλεων είχε ως κεντρικό σημείο της ένα σύστημα αξόνων που έτειναν στο άπειρο. Η διαμόρφωση του Παρισιού ακολούθησε αυτή τη προσέγγιση, προσδίδοντας στην πόλη ένα μνημειώδη και μεγαλοπρεπή χαρακτήρα, καθώς στους ιδιαίτερης σημασίας κόμβους τοποθετήθηκαν πλατείες και μνημεία (Σιαμπάνη, 2017).

Χαρακτηριστικό παράδειγμα πλατείας αυτής της εποχής, είναι η Piazza San Pietro, η οποία βρίσκεται μπροστά από τον ομώνυμο ναό, τη Βασιλική του Αγίου Πέτρου στο Βατικανό (Εικόνα 2.11). Η πλατεία πλαισιώνεται από κιονοστοιχίες, έχει πλάτος 240 μέτρα και μήκος 340 μέτρα, ενώ το γενικό σχήμα της αποτελείται από μια οβάλ περιοχή και μια τραπεζοειδή περιοχή. Υπάρχει επίσης ένας σαφής κεντρικός άξονας που οδηγεί κατευθείαν στη Βασιλική. Στο κέντρο της οβάλ περιοχής βρίσκεται ο Αιγυπτιακός Οβελίσκος του Βατικανού, ο οποίος αποτελεί σημείο αναφοράς της πλατείας. Δύο σιντριβάνια είναι τοποθετημένα κατά μήκος του οριζόντιου άξονα της πλατείας, ενώ η πλακόστρωσή της διακοσμείται από ακτινωτές γραμμές, χαρακτηριστικό της εποχής του Μπαρόκ (Σιαμπάνη, 2017).

Εικόνα 2.11: Piazza San Pietro, Βατικανό (Πηγή:

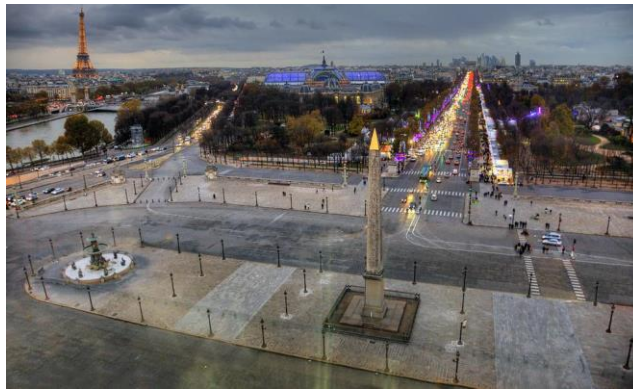
<https://www.otpusk.com/excursion/tour/70162-quattro-formaggi-kvadroformadzhi>)

Την εποχή του γαλλικού Ροκοκό, εξελίχθηκε ένα ακόμα ιδιαίτερο είδος πλατείας, το Place Royale. Οι βασιλικές πλατείες της περιόδου αυτής, αντικατοπτρίζουν την απόλυτη δύναμη της εξουσίας, μέσα από την κανονικότητα και την αξονικότητά τους. Τα χαρακτηριστικά των πλατειών αυτών σε όλη τη διάρκεια του 17^{ου} και των αρχών του 18^{ου} αιώνα είναι η μαθηματικά ακριβής διάταξη, η πλήρης συνέχεια και η ομοιομορφία των προσόψεων, καθώς και η έμφαση στο κέντρο, κυρίως με μνημεία του βασιλιά (Zucker, 1970).

Οι βασιλικές πλατείες του 17^{ου} αιώνα σχεδιάζονταν κλειστές και αποκομμένες από την κυκλοφορία, με την πλατεία Place de Vosges στο Παρίσι να αποτελεί το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα, σε αντίθεση με αυτές του 18^{ου} αιώνα, που σχεδιάζονταν ανοικτές και ενσωματωμένες στον αστικό ιστό και στους άξονες κυκλοφορίας (Εικόνα 2.12). Το Place de la Concorde στο Παρίσι, αποτελεί το καλύτερο παράδειγμα «απεριόριστου» χώρου (Εικόνα 2.13), ο οποίος προορίζεται για βασιλικές εκδηλώσεις και χρησιμεύει ως πρότυπο δημόσιου χώρου σε όλη την Ευρώπη (Maicher, 2010). Οι δημόσιοι χώροι της εποχής αυτής αντιπροσώπευαν την επιβολή, τον δυναμισμό και τον καθορισμό και κάθε ανοιχτός, δημόσιος χώρος προσκαλούσε την συγκέντρωση όλων των ανθρώπων που είχαν τη θέση τους και τον ρόλο τους σε αυτόν (Σιαμπάνη, 2017).

Εικόνα 2.12: Place de Vosges, Παρίσι(Πηγή:
<https://blog.derwentart.com/2019/08/02/derwent-art-prize-to-be-exhibited-in-paris-for-the-first-time/>)

Εικόνα 2.13: Place de la Concorde, Παρίσι (Πηγή:
<https://www.trojmiasto.pl/wiadomosci/Bartoszewski-Pilecki-a-moze-Pokoj-Patron-placu-przy-Muzeum-II-Wojny-n107887.html>)

2.6 Βιομηχανική επανάσταση

Η Βιομηχανική Επανάσταση, η οποία ξεκίνησε από την Αγγλία γύρω στο 1760, οδήγησε σε ριζικές αλλαγές στον αστικό τρόπο ζωής σε όλο τον κόσμο, τεχνολογικές, κοινωνικοοικονομικές αλλά και πολιτιστικές. Ο πληθυσμός των πόλεων και οι καταναλωτικές ανάγκες αυξήθηκαν ραγδαία, ενώ νέα οικοδομικά υλικά δίνουν νέες μορφές στα δομικά έργα, όπως ο χυτοσίδηρος, ο χάλυβας και το γυαλί.

Κατά την περίοδο αυτή, στην οποία κυριαρχούσε ο δομημένος χώρος, έρχεται στο προσκήνιο της δημόσιας ζωής το αστικό πάρκο, με στόχο την ενσωμάτωση της λειτουργία της φύσης μέσα στην βιομηχανοποιημένη πόλη. Ο σχεδιασμός των δημόσιων χώρων, ώστε να απευθύνονται σε όλους τους πολίτες, ξεκίνησε από τον Αμερικανό αρχιτέκτονα τοπίου Frederick Law Olmsted, που πίστευε ότι ο σκοπός της αρχιτεκτονικής πρέπει να είναι η επιρροή των ανθρώπινων συναισθημάτων. Ο ίδιος αναπαρήγαγε τοπία της φύσης μέσα στην πόλη, στα οποία ο επισκέπτης «βυθίζονταν», βιώνοντας την ευεργετική δράση του φυσικού τοπίου, κάτι το οποίο ο ίδιος χαρακτήρισε μια «ασυνείδητη» διαδικασία. Δύο από τα πιο σημαντικά έργα του, τα οποία παραμένουν μέχρι και σήμερα, είναι το Central Park στη Νέα Υόρκη και το δίκτυο πάρκων Emerald Necklace στη Βοστώνη, το οποίο αποτελείται από έξι πάρκα συνολικού μήκους περίπου 11 χλμ. (Χιωτίνης, 2011).

Τα πάρκα που δημιουργήθηκαν στην Αγγλία εκείνη την περίοδο, διαμορφώνουν τον χώρο με τρόπο τέτοιο, ώστε να θυμίζει όσο το δυνατόν περισσότερο την πραγματική δομή της φύσης, με αποτέλεσμα την ελεύθερη οργάνωσή τους, χωρίς αυστηρά στοιχεία και όρια. Το πάρκο Painshill στην Αγγλία, αποτελεί ένα από τα καλύτερα παραδείγματα αστικού πάρκου εκείνης της εποχής, σχεδιασμένο από τον Άγγλο πολιτικό Charles Hamilton, ο οποίος φύτευσε δάση και θάμνους, πρόσθεσε μια τεχνητή λίμνη με νησίδες, με στόχο την διαφοροποίηση από τους προγενέστερους επίσημους, συμμετρικούς κήπους, επιχειρώντας να μετατρέψει τον χώρο αυτό, σε ένα όραμα της εξιδανικευμένης ομορφιάς (Εικόνα 2.14).

Εικόνα 2.14: Το πάρκο Painshill , Αγγλία

(Πηγή: <https://www.painshill.co.uk/volunteer-with-us/>)

2.7 19^{ος} αιώνας

Οι νέες τεχνολογίες και οι τεχνικές παραγωγής του 19^{ου} αιώνα, προσέλκυσαν τον πληθυσμό από την ύπαιθρο στις πόλεις για αναζήτηση εργασίας. Η ραγδαία αύξηση του πληθυσμού, η αστικοποίηση, οδήγησε σε επιτακτική ανάγκη για επέκταση των πόλεων. Στην Αμερική επικράτησε το πρότυπο της «κατακόρυφης» επέκτασης με ουρανοξύστες για τη μέγιστη εκμετάλλευση των οικοπέδων, ενώ στην Ευρώπη, ξεκίνησε από την Αγγλία η «οριζόντια» επέκταση των πόλεων. Ένα από τα πιο γνωστά πρότυπα επέκτασης αφορά στην «Κηπούπολη» του Ebenezer Howard, ο οποίος επιχείρησε τη δημιουργία μιας σειράς μικρών πόλεων γύρω από την κεντρική, οι οποίες θα συνδύαζαν τις ανέσεις της αστικής ζωής με την εύκολη πρόσβαση στη φύση. Η πρώτη πόλη που σχεδιάστηκε σύμφωνα με το πρότυπο αυτό ήταν η πόλη Letchworth κοντά στο Λονδίνο, η οποία ολοκληρώθηκε το 1903 (Κωσταρέλλου, 2020).

Ταυτόχρονα οι απαιτήσεις για διευκόλυνση της μετακίνησης και της καλύτερης σύνδεσης μεταξύ των πόλεων, οδηγούν σε διανοίξεις λεωφόρων και κυκλοφοριακών αρτηριών και με τον τρόπο αυτό οι δημόσιοι χώροι και ιδιαίτερα οι πλατείες χάνουν την χωρική τους ταυτότητα και την μέχρι τότε λειτουργία τους. Ο αστικός εκσυγχρονισμός του 19^{ου} αιώνα, σηματοδοτεί την κυριαρχία της μετακίνησης στην πόλη με συνέπεια, σταδιακά η λεωφόρος να γίνει πιο σημαντική για την αστική ζωή από την πλατεία (Maicher, 2010) .

Σύμφωνα με τον Αυστριακό αρχιτέκτονα Camillo Sitte, οι σύγχρονες πόλεις του 19^{ου} αιώνα κατέστρεψαν την έννοια της πλατείας ως ενιαίας χωρικής ενότητας και μετέτρεψαν τον ανοιχτό δημόσιο χώρο σε επιφάνεια, στην οποία επικρατεί η μηχανοκίνητη κυκλοφορία. Η διαρκής διεύρυνση των δρόμων είχε ως αποτέλεσμα την μεγέθυνση των πλατειών, ώστε να μην «εξαφανιστούν» ανάμεσα στα ρεύματα της κυκλοφορίας. Η μεγαλοπρέπεια αυτή και η κενότητα των πλατειών προκαλούσε στον χρήστη το φαινόμενο της αγοραφοβίας, δηλαδή την άβολη αίσθηση που νιώθει κάποιος όταν βρίσκεται σε ανοιχτούς χώρους (Sitte, 1889).

Κατά τον Sitte η βασική προϋπόθεση για μια «όμορφη» πλατεία είναι η επίτευξη της αισθητικής ποιότητας, η οριοθέτησή της και η αίσθηση ότι είναι «κλειστή» και προφυλαγμένη, σε αντίθεση με τις πλατείες του 19^{ου} αιώνα. Επιπλέον, οι πλατείες θα

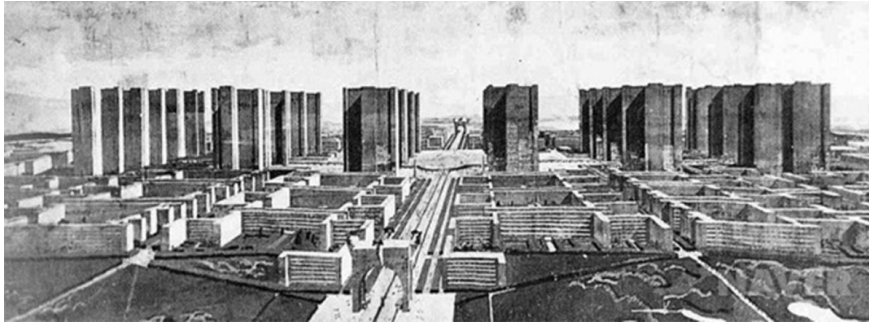
έπρεπε να είναι ακανόνιστες, αντικατοπτρίζοντας την ιστορική συνέχεια του χώρου. Παρόλα αυτά, τον 19^ο αιώνα, οι πλατείες, σχεδιάζονται με αυστηρά γεωμετρικούς και ορθογώνιους σχηματισμούς, στερώντας από τις πόλεις τον αισθητικό και καλλιτεχνικό τους χώρο, με πλήρη υποταγή στο ζήτημα της κυκλοφορίας.

2.8 20^{ος} – 21^{ος} αιώνας

2.8.1 Η σύγχρονη πόλη ως «πανόραμα» (αρχές 20^{ου} αιώνα)

Κατά τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα, η σύγχρονη πόλη διαμορφώνεται κάτω από την επιρροή της πλήρους εκβιομηχάνισης, της αύξησης της κινητικότητας λόγω της εξέλιξης της τεχνολογίας του αυτοκινήτου και της εδραίωσης των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Η σύγχρονη αρχιτεκτονική δημιουργεί δυναμικές κατασκευές και η πόλη μετασχηματίζεται σε μητρόπολη, που κατά την Boyer περιγράφεται ως *«ανοιχτό και επεκτατικό πανόραμα»*, όπου *«η νέα εμπειρία της κίνησης μέσα στην πόλη έτεινε να σβήσει την παραδοσιακή αίσθηση της, καθώς το αστικό τοπίο μεταμορφώθηκε σε μία σειρά φευγαλέων εντυπώσεων και στιγμιαίων συναντήσεων»* (Boyer, 1994).

Την εποχή αυτή, η εξάπλωση του αστικού χώρου, είτε κατακόρυφη είτε οριζόντια ήταν επιτακτική. Ο Ebenezer Howard, πρότεινε τη δημιουργία μικρότερων αυτόνομων μονάδων γύρω από ένα αστικό κέντρο, οι οποίες θα διαχωρίζονται από αυτό με πράσινους χώρους αναψυχής, ενώ ο Le Corbusier, στο έργο του «Ville Radieuse» και με την εισαγωγή της έννοιας της πολυκατοικίας στην πόλη, ορίζει την έννοια της ταχύτητας ως ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία του σύγχρονου πολεοδομικού σχεδιασμού, για μια επιτυχημένη πόλη (Εικόνα 2.15). Έτσι ο δρόμος μετατρέπεται σε χώρο εξυπηρέτησης της μετακίνησης, με την κυριαρχία των αυτοκινητόδρομων, χάνοντας την ανθρώπινη κλίμακά του (Le Corbusier, 1933).

Εικόνα 2.15: Το σχέδιο Ville Radieuse του Le Corbusier

(Πηγή: <https://epiteszforum.hu/abcug-bauhaus-eljen-az-europai-varos>)

2.8.2 Η πόλη του θεάματος (μέσα 20^ο αιώνα)

Με την πάροδο του χρόνου, η μορφή της πόλης, με τη μαζική παραγωγή αυτοκινήτων μεταβάλλεται σε άμεση συνάρτηση με την κίνηση και ο δημόσιος κοινωνικός χώρος εξαλείφεται από το αυτοκίνητο (Lefebvre, 1991). Όπως αναφέρει, *«Η ζωή στην πόλη αλλάζει βαθιά, θυσιασμένη σε αυτόν τον αφηρημένο χώρο όπου τα αυτοκίνητα κυκλοφορούν σαν ατομικά σωματίδια. [...] Ο οδηγός ανησυχεί μόνο για να κατευθύνει τον εαυτό του στον προορισμό του και, κοιτάζοντας, βλέπει μόνο αυτό που χρειάζεται να δει για τον σκοπό αυτό; αντιλαμβάνεται λοιπόν μόνο τη διαδρομή του, η οποία έχει μηχανισθεί και τεχνικοποιηθεί, και την αντιλαμβάνεται μόνο από μία γωνία- αυτή της λειτουργικότητας: ταχύτητα, ευκρίνεια και ευκολία.»*

Λόγω αυτής της «ζωής με ταχύτητα», οι άνθρωποι έχασαν την ικανότητα να αναγνωρίζουν τις τοπικές λεπτομέρειες και τη δυνατότητα να μιλάνε με ξένους. Έτσι, η ασπίδα της πόλης έγινε μια κατακερματισμένη επιφάνεια, μεταξύ της οποίας και του ανθρώπου διαμεσολαβεί το τζάμι του αυτοκινήτου (Sheller and Urry 2000).

Στο μεταξύ, με την άνοδο της τεχνολογίας και την άνοδο των μέσων οπτικοποίησης, οι φωτιζόμενες διαφημιστικές πινακίδες, οι οθόνες και άλλες οπτικές απεικονίσεις δημιούργησαν προσομοιωμένα περιβάλλοντα που άλλαξαν εντελώς την αντίληψη του ανθρώπου για τον χώρο και τον χρόνο (Boyer, 1994). Χαρακτηριστικό παράδειγμα, οι τεράστιες, φωτισμένες πινακίδες που έκαναν διάσημη την πλατεία Piccadilly Circus στο Λονδίνο, ένα από τα πιο διάσημα σημεία συνάντησης της πόλης (Εικόνα 2.16), το οποίο προσαρμοσμένο στην προηγμένη τεχνολογία, εξοπλίζεται με νέα γιγαντοοθόνη

τεχνολογίας LED, με ενημερώσεις για τον καιρό, τις κυκλοφοριακές συνθήκες και διαδραστικά βίντεο συνεχούς ροής, επιπλέον των διαφημίσεων.

Στο πλαίσιο αυτό, οι δημόσιοι χώροι μέσα στην πόλη υποβαθμίζονται με την άνθηση των εμπορικών κέντρων, που ως κλειστοί και πλήρως κλιματιζόμενοι χώροι, προσελκύουν τον πληθυσμό και γίνονται με τον τρόπο αυτό, τα νέα κέντρα κοινωνικής ζωής, που όμως αφορούν σε τεχνητά περιβάλλοντα, μη εναρμονισμένα με το φυσικό περιβάλλον.

Εικόνα 2.16: Piccadilly Circus, Λονδίνο, 1966

(<https://www.tumblr.com/search/colourmaster%20international>)

2.8.3 Η πόλη των bits (τέλη 20ου -21ος αιώνας)

Ο όρος «city of bits» αναπτύχθηκε από τον William J. Mitchell στο ομώνυμο βιβλίο του «City of bits: Space, place and the infobahn», στο οποίο ισχυρίζεται ότι η αναδιαμόρφωση του πολεοδομικού και αστικού σχεδιασμού είναι απαραίτητες καθώς πολλές από τις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται σήμερα στις πόλεις αναπτύσσονται στον κυβερνοχώρο. Στην πόλη των bits, ο Mitchell αντιστοιχίζει τον δημόσιο χώρο με τα ελεύθερα, ανοικτά περιβάλλοντα του δικτύου, ενώ ο ιδιωτικός χώρος προστατεύεται από «εμπόδια» λογισμικού που περιορίζουν την πρόσβαση σε αυτόν (Mitchell, 1996).

Από τα τέλη του 20^{ου} αιώνα, νέες τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας (ΤΠΕ), όπως το ραδιόφωνο, η τηλεόραση και το διαδίκτυο, διαχωρίζουν τον δημόσιο χώρο από τη φυσική του έννοια, φέρνοντας τον κόσμο της πληροφορίας και της ψυχαγωγίας στο σαλόνι του καθενός. Ο ορισμός της πόλης και της κοινότητας διαλύεται σταδιακά λόγω των νέων ΤΠΕ και η αίσθηση του ατόμου ότι «ανήκει» σε μία κοινότητα ή σε έναν τόπο δεν ορίζεται από τον φυσικό δημόσιο χώρο, αλλά από την προσβασιμότητα που έχει στα μέσα επικοινωνίας. Καθώς η επικοινωνία αποσυνδέεται από τη φυσική παρουσία και την αλληλεπίδραση με την έννοια της φυσικής εγγύτητας, η ύπαρξη των δημόσιων χώρων για τη συνοχή μιας κοινότητας παύει να είναι σημαντική.

Διαφαίνεται έτσι η αναγκαιότητα για αναδιαμόρφωση του πολεοδομικού και αστικού σχεδιασμού, καθώς πολλές από τις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται σήμερα στις πόλεις αναπτύσσονται στον κυβερνοχώρο, με συνέπεια να εξελίσσεται ένας νέος, ηλεκτρονικός και εικονικός δημόσιος χώρος. Το διαδίκτυο διαδραματίζει πλέον έντονο ρόλο στις πόλεις και η φυσική παρουσία και ο συγχρονισμός των χρηστών δεν είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για την αλληλεπίδρασή τους. Αυτή η ηλεκτρονική επικοινωνία έχει βαθιές επιπτώσεις στη διαμόρφωση των πόλεων, καθώς η νέα πόλη δεν δεσμεύεται στον γεωγραφικό χώρο, αλλά εξαπλώνεται στο ψηφιακό δίκτυο.

Συνεπώς, οι δημόσιοι χώροι του 21^{ου} αιώνα, έχουν χάσει ορισμένες από τις λειτουργίες του παρελθόντος, λόγω της ψηφιοποίησης των πληροφοριών, αλλά και της αυξανόμενης χρήσης των smartphones, που προβάλλουν την εικονική πραγματικότητα και την δυνατότητα πλοήγησης στην πόλη, μέσω αυτής. Ωστόσο, παρά τη νέα τεχνολογία, η φυσική εγγύτητα και η αλληλεπίδραση πρόσωπο με πρόσωπο παραμένει η σημαντικότερη μορφή επικοινωνίας των ανθρώπων. Για τον λόγο αυτό, οι φυσικοί δημόσιοι χώροι, εξακολουθούν και παραμένουν χώροι συνάντησης και επικοινωνίας των ανθρώπων, καθώς ενσωματώνουν στη λειτουργία τους τις νέες τεχνολογίες, όπως οθόνες και διαδραστικές προσόψεις, δημιουργώντας ένα ανοιχτό και αλληλεπιδραστικό περιβάλλον και εξελίσσονται σε νέα δυναμικά περιβάλλοντα όπως εξελίσσεται και η τεχνολογία (Maicher, 2010).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο
ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΕΠΙΤΥΧΗΜΕΝΩΝ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΧΩΡΩΝ: ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

3.1 Γενικά

Η έννοια του δημόσιου χώρου πήρε πολλές διαφορετικές μορφές ανά τους αιώνες, όπως προαναφέρθηκε. Η επιτυχία ενός αστικού χώρου εξαρτάται από τη δημοτικότητα του, η οποία μετράται από τον αριθμό των χρηστών κατά τη διάρκεια της ημέρας, αλλά και της νύχτας. Όπως κάθε συνιστώσα της πόλης, έτσι και οι δημόσιοι χώροι οφείλουν να αναπροσαρμόζονται στα δεδομένα κάθε εποχής με σκοπό να παραμείνουν «ζωντανοί».

3.2 Κριτήρια ποιότητας του Jan Gehl

Τη δεκαετία του 1960, ο Jan Gehl μελετώντας τις κινήσεις και τις δραστηριότητες των ανθρώπων στους δημόσιους χώρους, περιγράφει τη λογική του τρόπου, με τον οποίο οι άνθρωποι χρησιμοποιούν τον χώρο στις πόλεις και καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η χρήση του, συχνά είναι διαφορετική από αυτή που προβλέπουν οι σχεδιαστές. Μεταξύ άλλων, διερευνώνται οι χώροι για περπάτημα αλλά και για στάση, καθώς και ο τρόπος με τον οποίο οι ανθρώπινες αισθήσεις συμβάλλουν στην κατανόηση των κατάλληλων ιδιοτήτων που θα πρέπει να έχει ένας δημόσιος χώρος.

Τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής, αποτελούν το υπόβαθρο για την ανάπτυξη των κριτηρίων ποιότητας, τα οποία καθορίζουν έναν επιτυχημένο δημόσιο χώρο. Τα κριτήρια αυτά χωρίζονται σε τρεις μεγάλες ομάδες, οι οποίες καλύπτουν μια ευρεία θεματολογία, από την ανθρώπινη κλίμακα έως το μικροκλίμα και τις λεπτομέρειες του φυσικού περιβάλλοντος και περιγράφονται παρακάτω.

3.2.1 Ασφάλεια

Αποτελεί την απαραίτητη προϋπόθεση για την χρήση των δημοσίων χώρων. Η έννοια της ασφάλειας επικεντρώνεται στον τρόπο με τον οποίο ελαχιστοποιούνται οι

δυσάρεστες εμπειρίες σε έναν δημόσιο χώρο, όπως η προστασία των πεζών από ατυχήματα και η αίσθηση της δυσφορίας (Εικόνα 3.1). Ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες για την επίτευξη αυτής της προϋπόθεσης είναι η ελεγχόμενη κυκλοφορία των οχημάτων. Οι επιτυχημένοι δημόσιοι χώροι οφείλουν να προσφέρουν ασφαλείς συνθήκες για την κυκλοφορία και την παραμονή των πεζών, χωρίς αυτοί να βρίσκονται σε συνεχή επαγρύπνηση.

ΑΣΦΑΛΕΙΑ		
Προστασία από την κυκλοφορία και τα ατυχήματα	Προστασία από την εγκληματικότητα και την βία	Προστασία από δυσάρεστες αισθητικές εμπειρίες
✓ Προστασία των πεζών και ποδηλατών ✓ Εξάλειψη του φόβου της κίνησης των οχημάτων ✓ Ασφαλείς διαβάσεις	✓ Ζωντανός δημόσιος χώρος ✓ Ύπαρξη παθητικών συστημάτων ελέγχου ✓ Ποικιλία λειτουργιών 24/7/365 ✓ Καλά φωτισμένος χώρος / φωτισμός σε ανθρώπινη κλίμακα	✓ Άνεμος ✓ Βροχή / χιόνι ✓ Κρύο / καύσωνας ✓ Ρύπανση ✓ Σκόνη, θόρυβος, ακτινοβολία

Εικόνα 3.1: Η Ασφάλεια στους δημόσιους υπαίθριους χώρους

(Πηγή: <https://gehlpeople.com>, Κωσταρέλλου, 2020)

Ένας ακόμα παράγοντας για την επίτευξη της αίσθησης ασφάλειας, είναι η λήψη εκείνων των μέτρων που εξαλείφουν την εγκληματικότητα στην περιοχή και ενθαρρύνουν την κίνηση των πεζών και κατά συνέπεια την χρήση του. Σκοτεινοί, υπαίθριοι χώροι, προκαλούν ένα αίσθημα ανασφάλειας στους χρήστες, για τον λόγο αυτό είναι απαραίτητη η ύπαρξη επαρκούς φωτισμού και συστημάτων επιτήρησης. Ωστόσο, η παρουσία διαφόρων λειτουργιών εντός και γύρω από τον χώρο, όπως κατοικίες, γραφεία, καταστήματα και εστιατόρια, αποτελούν ακόμα πιο βασική προϋπόθεση για την επίτευξη της αίσθησης ασφάλειας.

Τέλος είναι ιδιαίτερα σημαντική η προστασία από δυσάρεστες αισθητικές εμπειρίες, όπως δυσάρεστες οσμές, ρύπανση ή δυσμενείς καιρικές συνθήκες. Η ανεμοπροστασία, ηλιοπροστασία, ανάλογα με τις κλιματικές συνθήκες της κάθε περιοχής επιβάλουν τη ενδελεχή μελέτη για συστήματα προστασίας από τον άνεμο τη βροχή ή την τοποθέτηση μέσων σκίασης και δροσισμού για το καλοκαίρι.

3.2.2 Άνεση

Η άνεση αφορά τις προϋποθέσεις για να αφιερώσει κάποιος παραπάνω χρόνο στους δημόσιους χώρους, με την προϋπόθεση ότι αυτοί είναι φιλόξενοι και χαλαρωτικοί και προσδίδουν στους χρήστες την αίσθηση οικειότητας και ότι αποτελούν προέκταση του σπιτιού τους. Όταν οι άνθρωποι νιώθουν σωματικά και πνευματικά άνετοι σε έναν χώρο, «ανοίγονται» και συνδέονται με τους άλλους. Για τον λόγο αυτό ο σχεδιασμός των χώρων αυτών θα πρέπει να περιλαμβάνει τη διέλευση, τη στάση, την ανάπαυση, όπου οι χρήστες μπορούν να απολαμβάνουν και συναναστρέφονται με τους άλλους, συμπεριλαμβάνοντας επιπρόσθετα δράσεις παιχνιδιού και εκτόνωσης (Εικόνα 3.2).

ΑΝΕΣΗ		
Ευκαιρίες για περπάτημα/ ποδηλασία ✓ Χώρος για περπάτημα ✓ Όμορφες και ενδιαφέρουσες προσόψεις ✓ Όχι εμπόδια για πεζούς / ποδηλάτες ✓ Κατάλληλες επιφάνειες ✓ Προσβασιμότητα για όλους	Ευκαιρίες για κάθισμα ✓ Προκαθορισμένες ζώνες για κάθισμα ✓ Ευχάριστη θέα ✓ Σωστή μίξη δημοσίων και ιδιωτικών καθισμάτων ✓ Ευκαιρίες για ανάπαυση/ αναμονή	Ευκαιρίες για στάση και παραμονή ✓ Ελκυστικές και λειτουργικές εξωτερικές ζώνες ✓ Προκαθορισμένες θέσεις για παραμονή ✓ Αντικείμενα για να στηρίζονται οι πεζοί ✓ Προσόψεις με ελκυστικές λεπτομέρειες που προσκαλούν τους πεζούς να παραμείνουν στον χώρο
Ευκαιρίες για θέαση ✓ Λογικές αποστάσεις θέασης ✓ Απρόσκοπτη θέα ✓ Εύκολος προσανατολισμός ✓ Καλός φωτισμός (τη νύχτα)	Ευκαιρίες για ακρόαση και ομιλία ✓ Χαμηλά επίπεδα θορύβου ✓ Οργάνωση των δημοσίων καθισμάτων με τρόπο τέτοιο, ώστε να διευκολύνουν τη συνομιλία	Ευκαιρίες για παιχνίδι και άσκηση ✓ Κατάλληλοι χώροι για γυμναστική, παιχνίδι και υπαίθριες δραστηριότητες ✓ Δραστηριότητες προσωρινού χαρακτήρα (αγορές, φεστιβάλ, εκθέσεις κ.λπ.) ✓ Δραστηριότητες μέρα/νύχτα, χειμώνα/καλοκαίρι

Εικόνα 3.2: Η Άνεση στους δημόσιους υπαίθριους χώρους

(Πηγή: <https://gehlpeople.com>, Κωσταρέλλου, 2020)

Η αλληλεπίδραση με το γύρω περιβάλλον, καθώς και ο βαθμός συμμετοχής των πολιτών στις προσφερόμενες δραστηριότητες του χώρου, εξαρτάται από τον τρόπο με τον οποίο έχει αυτός σχεδιαστεί. Εύκολα μπορεί κανείς να διακρίνει έναν άνθρωπο ο οποίος νιώθει άνετα σε έναν δημόσιο χώρο. Ο ρυθμός του επιβραδύνεται, η στάση του χαλαρώνει και ακόμη και οι κινήσεις των ματιών του μπορεί να αλλάξουν, καθώς προσαρμόζονται από τους γρήγορους ρυθμούς της πόλης στους πιο αργούς ρυθμούς

ενός χώρου χαλάρωσης. Η αίσθηση της άνεσης πρέπει να προσφέρεται μέσα από πολλαπλές δραστηριότητες που θα απευθύνονται σε όλες τις ηλικιακές και κοινωνικές ομάδες.

3.2.3 Αισθητική απόλαυση

Η αισθητική απόλαυση που οφείλει να προσφέρει στον χρήστη ένας δημόσιος χώρος, αποτελεί βασική προϋπόθεση για την επιτυχία ενός δημόσιου χώρου, καθώς ένας ασφαλής και άνετος χώρος, εάν δεν είναι παράλληλα και ευχάριστος, δεν προσελκύει ανθρώπους απαραίτητα (Εικόνα 3.3). Οι άνθρωποι αφιερώνουν τον χρόνο τους σε ένα περιβάλλον, όταν αυτό τους προσφέρει καλή αισθητική και θετικές εμπειρίες. Αισθάνονται καλά όταν βρίσκονται μέσα σε ένα ευχάριστο περιβάλλον, ένα περιβάλλον που παρέχει στοιχεία ανθρώπινης κλίμακας και είναι σχεδιασμένο σύμφωνα με το τοπικό κλίμα.

ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΑΠΟΛΑΥΣΗ		
Διαστάσεις σε ανθρώπινη κλίμακα	Ευκαιρίες για απόλαυση των θετικών πτυχών του κλίματος	Αισθητική ποιότητα και θετικές αισθητικές εμπειρίες
✓ Διαστάσεις κτιρίων και χώρων με σεβασμό της σημαντικής ανθρώπινης διάστασης σε σχέση με τις αισθήσεις, τις κινήσεις, το μέγεθος και την συμπεριφορά	✓ Ήλιος / Σκιά ✓ Ζέστη / Δροσιά ✓ Προστασία από τον άνεμο	✓ Σωστός σχεδιασμός με πολλές λεπτομέρειες ✓ Κατάλληλα υλικά ✓ Ωραία θέα ✓ Πλούσιες αισθητικές εμπειρίες: δέντρα, φυτά, υδάτινα στοιχεία

Εικόνα 3.3: Η Αισθητική απόλαυση στους δημόσιους υπαίθριους χώρους

(Πηγή: <https://gehlpeople.com>, Κωσταρέλλου, 2020)

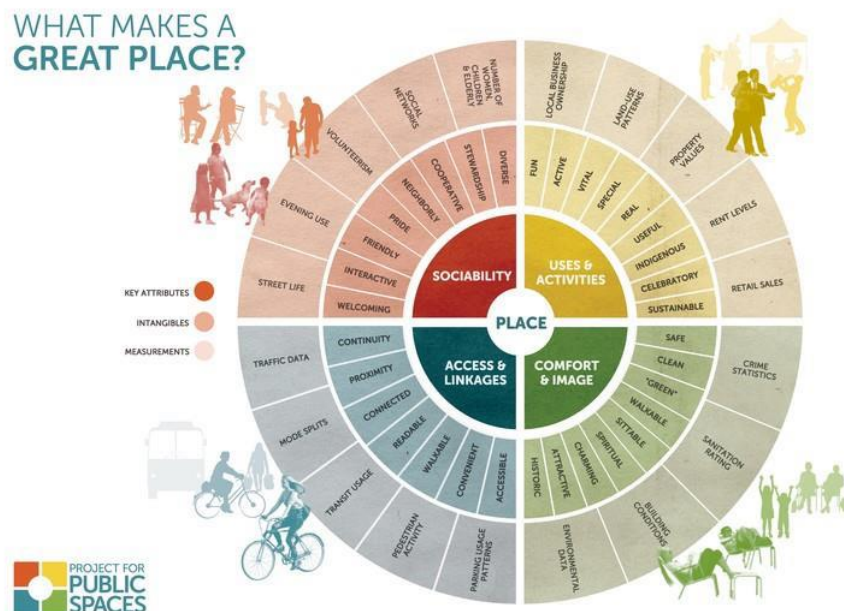
Τα παραπάνω κριτήρια αποτελούν τη βάση για ένα ευχάριστο περιβάλλον, ενώ ο σωστός σχεδιασμός που λαμβάνει υπόψη τις μορφολογικές συνθήκες και τη κλιματολογία της περιοχής καθώς και η καλή ποιότητα των χρησιμοποιούμενων υλικών, σε συνδυασμό με τις διαστάσεις σε ανθρώπινη κλίμακα, προσφέρει την αισθητική ποιότητα ενός δημόσιου χώρου.

3.3 Project for Public Spaces (PPS)

Το Project for Public Spaces (PPS) αφορά σε ένα μη κερδοσκοπικό οργανισμό με σκοπό τη δημιουργία και συντήρηση των δημόσιων αστικών χώρων, που ιδρύθηκε το 1975 από τον Fred Kent, ο οποίος χρησιμοποίησε τις μεθόδους της παρατήρησης, της ακρόασης και συνομιλίας με τους ανθρώπους μιας κοινότητας προκειμένου να ανακαλύψει τις ανάγκες και τις φιλοδοξίες τους. Έτσι, μετά από την αξιολόγηση πολλών δημόσιων χώρων, σε διεθνές επίπεδο, τα τελευταία τριάντα χρόνια, το PPS έχει καταλήξει ότι οι περισσότεροι επιτυχημένοι χώροι, είτε πρόκειται για μεγάλες πλατείες, είτε για μικρά συνοικιακά πάρκα, εμφανίζουν τέσσερις βασικές ιδιότητες (Κωσταρέλλου, 2020):

- Εύκολη προσβασιμότητα και καλή σύνδεση με άλλα σημαντικά μέρη της περιοχής.
- Είναι άνετοι και προβάλλουν μια όμορφη εικόνα.
- Επιτρέπουν τη συμμετοχή των ανθρώπων σε διάφορες δραστηριότητες.
- Αποτελούν μέρη κοινωνικοποίησης, όπου οι άνθρωποι επιθυμούν συγκεντρωθούν.

Σύμφωνα με το παρακάτω διάγραμμα, με την ονομασία Διάγραμμα Χώρων (Place Diagram), που αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο διαπίστωσης της επιτυχίας ενός δημόσιου χώρου, ο κεντρικός κύκλος αντιπροσωπεύει έναν συγκεκριμένο υπαρκτό χώρο, μια παιδική χαρά, ένα πάρκο, μία πλατεία, έναν χώρο γύρω από ένα δημόσιο κτίριο, τον οποίο μπορούμε να αξιολογήσουμε σύμφωνα με τα παραπάνω κριτήρια, την προσβασιμότητα και τις διασυνδέσεις, την άνεση και την εικόνα, τις χρήσεις και τις δραστηριότητες, αλλά και την κοινωνικότητα (Εικόνα 3.4). Στον μεσαίο δακτύλιο αναφέρονται ορισμένες άυλες πτυχές, με βάση τις οποίες μπορούμε να αξιολογήσουμε ένα μέρος, όπως το αν είναι ασφαλές, φιλόξενο ή ακόμα και βιώσιμο. Τέλος, ο εξωτερικός δακτύλιος δείχνει τα ποσοτικά χαρακτηριστικά ενός χώρου, που μπορούν να μετρηθούν με στατιστικές ή έρευνα (Κωσταρέλλου, 2020).

Εικόνα 3.4: Place Diagram – 4 βασικές ιδιότητες επιτυχημένων χώρων
 (Πηγή: <https://www.pps.org/article/grplacefeat>)

Τα βασικά κριτήρια ποιότητας που έχει θέσει το PPS για την αξιολόγηση των δημόσιων χώρων περιγράφονται παρακάτω.

3.3.1 Προσβασιμότητα και διασυνδέσεις

Ένας επιτυχημένος δημόσιος χώρος είναι διευθετημένος κατά τέτοιο τρόπο, ώστε οι χρήστες του μπορούν να φτάσουν εύκολα, να εισέλθουν και να κινηθούν σε αυτόν. Επιπλέον, ένας επιτυχημένος δημόσιος χώρος πρέπει να είναι εύκολα προσβάσιμος με τα πόδια, καθώς και με δημόσια συγκοινωνία, αλλά και να συνδέεται με τους υπόλοιπους δημόσιους χώρους, ώστε συνολικά να ορίζεται ένα δίκτυο δημόσιων υπαίθριων χώρων. Μερικά από τα βασικά ερωτήματα που θέτει το PPS για την αξιολόγηση της προσβασιμότητας ενός χώρου είναι τα εξής:

- Μπορούν οι άνθρωποι να τον προσεγγίσουν εύκολα με τα πόδια ή με δημόσια συγκοινωνία;
- Είναι ορατός από απόσταση; Είναι το εσωτερικό του ορατό από τον γύρω χώρο;

- Υπάρχει καλή σύνδεση μεταξύ του χώρου και των παρακείμενων κτιρίων; Υπάρχουν εμπόδια;
- Ενδείκνυται ο χώρος για άτομα με ειδικές ανάγκες;

3.3.2 Άνεση και εικόνα

Η άνεση και εικόνα ενός χώρου είναι δύο πολύ σημαντικά κριτήρια στην διαδικασία αξιολόγησης της ευρύτερης χρήσης του. Ένας άνετος και φιλόξενος χώρος είναι πολύ πιθανό να είναι επιτυχής. Η αίσθηση της άνεσης περιλαμβάνει την αντίληψη των χρηστών για την παρεχόμενη ασφάλεια, την καθαριότητα, αλλά και τη διαθεσιμότητα των χώρων για στάση και ξεκούραση. Οι άνθρωποι προσελκύονται σε μέρη που τους δίνουν τη δυνατότητα για ανάπαυση και, ανάλογα με την εποχή του έτους, να απολαύσουν τηλιακάδα, ή να προστατευτούν από τον ήλιο, μέσω του δροσισμού (Εικόνα 3.5). Η έλλειψη καθισμάτων στην πλειονότητα των υπαίθριων χώρων, αποτελεί βασικό αρνητικό χαρακτηριστικό τους που υποβαθμίζει τη σημασία τους.

Μια ενδιαφέρουσα αναφορά του PPS είναι ότι οι γυναίκες αποτελούν καλούς κριτές της άνεσης και της εικόνας ενός χώρου, επειδή, σε αντίθεση με τους άντρες, τείνουν να είναι περισσότερο επιλεκτικές με τους δημόσιους χώρους που χρησιμοποιούν. Έτσι, αν παρατηρώντας έναν χώρο, διακρίνουμε μια υψηλή αναλογία γυναικών χρηστών, αυτό κατά πάσα πιθανότητα σημαίνει ότι ο χώρος αυτός είναι ασφαλής και καλαίσθητος. Τα ερωτήματα που θέτει το PPS για την αξιολόγηση των δημοσίων χώρων με βάση το συγκεκριμένο κριτήριο είναι:

- Δημιουργεί ο χώρος μία θετική πρώτη εντύπωση; Υπάρχουν άνθρωποι που βγάζουν φωτογραφίες;
- Υπάρχουν αρκετά μέρη για στάση και ξεκούραση και είναι σωστά τοποθετημένα;
- Είναι ο χώρος καθαρός και απαλλαγμένος από σκουπίδια; Δημιουργεί αίσθηση ασφάλειας στους χρήστες του;
- Υπάρχουν τόσες γυναίκες όσοι και άντρες;

- Τα οχήματα κυριαρχούν των πεζών ή εμποδίζουν την πρόσβασή τους στον χώρο;

Εικόνα 3.5: Bryant Park, Νέα Υόρκη (Πηγή: <https://www.labindc.com/bspatial-equity>)

3.3.3 Χρήσεις και δραστηριότητες

Η ύπαρξη μεγάλου εύρους δραστηριοτήτων σε έναν χώρο, όπως κοινωνικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ φίλων, ανοιχτές δημόσιες συναυλίες, εκθέσεις έργων τέχνης, αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο για την επιτυχία του. Είναι ο λόγος για τον οποίο οι άνθρωποι επισκέπτονται ένα μέρος και παραμένουν σε αυτό, σε αντίθεση με έναν χώρο στον οποίο απουσιάζουν οι ενδιαφέρουσες δραστηριότητες και οι πιθανότητα θα παραμείνει κενός, είναι μεγάλη. Οι δραστηριότητες και οι χρήσεις σε έναν δημόσιο χώρο μπορεί να έχουν μόνιμο χαρακτήρα, όπως η λειτουργία εμπορικών καταστημάτων, καταστημάτων εστίασης, αθλητικών γηπέδων, παιδικών χαρών ή να έχουν προσωρινό χαρακτήρα, όπως ένα παγοδρόμιο για τους χειμερινούς μήνες, μία εβδομαδιαία αγορά ή έκθεση, ένα φεστιβάλ ή μια συναυλία. Σε κάθε περίπτωση, μια προσεκτικά επιλεγμένη σειρά δραστηριοτήτων βοηθά έναν τόπο να προσελκύσει ποικιλία ανθρώπων σε διάφορες ώρες της μέρας για παράδειγμα, μια παιδική χαρά θα προσελκύσει μικρά παιδιά κατά τη διάρκεια της μέρας, ενώ τα γήπεδα μπάσκετ θα απασχολήσουν τα μεγαλύτερα παιδιά μετά από το σχολείο και οι συναυλίες θα συγκεντρώσουν πολύ κόσμο τις βραδινές ώρες.

Αυτές οι δραστηριότητες μπορούν να διοργανωθούν από την τοπική αυτοδιοίκηση ή άλλους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, που αναβαθμίζουν τη σημασία των υπαίθριων χώρων και αυξάνουν την ελκυστικότητά τους (Εικόνα 3.6). Σύμφωνα με το PPS, τα βασικά ερωτήματα για την αξιολόγηση των δημόσιων χώρων, σχετικά με τις δραστηριότητες που λαμβάνουν μέρος σε αυτούς, διατυπώνονται ως εξής:

- Χρησιμοποιούν οι άνθρωποι τον χώρο; Χρησιμοποιείται ο χώρος από ανθρώπους διαφορετικών ηλικιών;
- Υπάρχουν δραστηριότητες που συμβαίνουν; Ποιες οι επιλογές για συμμετοχή σε διάφορες δραστηριότητες;
- Ποια μέρη του χώρου χρησιμοποιούνται και ποια όχι;
- Υπάρχει κάποιος υπεύθυνος για τις δραστηριότητες του χώρου;

Εικόνα 3.6: Πάρκο Σταύρος Νιάρχος, Αθήνα (Πηγή: <https://news.travelling.gr/2019/>)

3.3.4 Κοινωνικότητα

Μία από τις σημαντικότερες διαστάσεις των δημόσιων χώρων είναι η δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών για κοινωνικές αλληλεπιδράσεις. Ο άνθρωπος, ως κοινωνικό ον, έχει ανάγκη για επικοινωνία και αλληλεπίδραση και αυτή πρέπει να εκπληρώνεται

στους στόχους που θέτει η λειτουργία του χώρου εκτός από τη ξεκούραση και την ασφάλεια. Η ανάπτυξη κοινωνικών σχέσεων επηρεάζει άμεσα τη ζωτικότητα των δημόσιων χώρων, καθώς η αλληλεπίδραση και η συναναστροφή μεταξύ ανθρώπων, οδηγεί στη δημιουργία μιας ισχυρότερης σχέσης του τόπου με την κοινωνία. Όταν οι άνθρωποι συναντούν φίλους, χαιρετούν τους γείτονές τους και αισθάνονται άνετα να αλληλεπιδρούν με τους ξένους, τότε τείνουν να νιώθουν το αίσθημα της προσκόλλησης στην κοινότητά τους αλλά και στον τόπο που ενθαρρύνει αυτές τις κοινωνικές δραστηριότητες.

Ο παράγοντας αυτός, είναι ίσως ο πιο δύσκολος να επιτευχθεί, καθώς περιλαμβάνει τον αστάθμητο παράγοντα της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Ένας ασφαλής τρόπος μέτρησής του γίνεται με τον καθορισμό του επιπέδου της παρουσίας διαφορετικών κοινωνικών ομάδων, τη δημιουργία κοινωνικών δεσμών και την παρουσία ανθρώπων στον χώρο σε διαφορετικές ώρες της μέρας και της νύχτας. Σύμφωνα με το PPS, τα βασικότερα ερωτήματα για τη αξιολόγηση της διάστασης της κοινωνικότητας είναι τα εξής:

- Επιλέγουν οι άνθρωποι να συναντήσουν τους φίλους τους σε αυτό το μέρος;
- Χαμογελούν οι άνθρωποι; Έχουν οπτική επαφή;
- Χρησιμοποιούν οι άνθρωποι τον συγκεκριμένο χώρο τακτικά και από επιλογή;
- Η σύνθεση των ηλικιακών και εθνικών ομάδων αντικατοπτρίζει την κοινότητα γενικότερα;

3.4 Σύγκριση των δύο συστημάτων

Τόσο ο Jan Gehl, όσο και το Project for Public Spaces, ανέπτυξαν δύο συστήματα αξιολόγησης της ποιότητας ενός δημόσιου χώρου βασισμένα στην παρατηρησιακή έρευνα. Αυτή η σύνδεση της κοινωνικής έρευνας με την επαγγελματική πρακτική των πολεοδόμων, προσέφερε ευρήματα που, και στις δύο περιπτώσεις, συγκρότησαν έναν ανθρωποκεντρικό σχεδιαστικό οδηγό για τους δημόσιους χώρους.

Από τη μία, ο Jan Gehl επικεντρώθηκε στην προστασία του πεζού από την κυκλοφορία των οχημάτων, την εγκληματικότητα και τη βία και τις δυσάρεστες αισθητικές εμπειρίες. Έδωσε έμφαση στο επίπεδο της άνεσης που προσφέρει ένας χώρος μέσα από ευκαιρίες για περπάτημα, στάση και παραμονή, ακρόαση και ομιλία, αλλά και παιχνίδι και άσκηση. Τέλος, εστίασε στην αισθητική απόλαυση που προσφέρουν στους χρήστες στοιχεία όπως η ανθρώπινη κλίμακα, οι ευκαιρίες για απόλαυση των θετικών πτυχών του κλίματος και οι θετικές αισθητικές εμπειρίες. Από την άλλη, το PPS επικεντρώνεται σε πτυχές όπως η προσβασιμότητα ενός χώρου, η άνεση και η εικόνα, οι χρήσεις και δραστηριότητες που μπορεί να φιλοξενήσει και η ευκαιρία για κοινωνική αλληλεπίδραση.

Πολλά από τα κριτήρια των δύο συστημάτων είναι κοινά, ενώ τα υπόλοιπα λειτουργούν συμπληρωματικά το ένα ως προς το άλλο. Κοινός τους άξονας είναι ο άνθρωπος και η εξασφάλιση μιας θετικής εμπειρίας και γύρω από τον άξονα αυτό διαμορφώνουν συνδυαστικά ένα πρότυπο για τον σχεδιασμό ενός επιτυχημένου δημόσιου χώρου.

3.5 Παραδείγματα επιτυχημένων δημόσιων χώρων από την Ελλάδα και τον κόσμο

Ο Jan Gehl και το Project for Public Spaces διαμόρφωσαν δύο οδηγούς για τον σωστό σχεδιασμό του δημόσιου χώρου. Κάθε κοινότητα έχει ανάγκη από τέτοιους, καλά σχεδιασμένους χώρους, όπου οι άνθρωποι να μπορούν να συγκεντρωθούν ως φίλοι, γείτονες, πολίτες. Αυτοί οι χώροι μπορεί να είναι μια μεγάλη πλατεία ή ένα συνοικιακό πάρκο, ένας κεντρικός πεζόδρομος ή ένας μικρός χώρος πρασίνου. Αυτό που είναι σημαντικό είναι να προσελκύουν τον άνθρωπο και να δημιουργούν συνθήκες κατάλληλες για να παραμείνει σε αυτούς. Χώρες σε όλο τον κόσμο, μεταξύ τους και η Ελλάδα, έχουν εφαρμόσει αυτές τις καλές πρακτικές και έχουν δημιουργήσει δημόσιους χώρους που ανταποκρίνονται επιτυχώς στις ανάγκες της σύγχρονης αστικής ζωής. Στη συνέχεια παρουσιάζονται και αναλύονται μερικά παραδείγματα επιτυχημένων δημόσιων χώρων ανά τον κόσμο.

3.5.1 Bryant Park, Νέα Υόρκη

Το Bryant Park, μία έκταση οκτώ στρεμμάτων, αποτελεί έναν από τους πιο ευχάριστους δημόσιους χώρους του Μανχάταν, τόσο για κατοίκους, όσο και για τουρίστες. Παρόλο που το πάρκο περιτριγυρίζεται από λεωφόρους έντονης κυκλοφορίας, είναι ένα πολύ ήσυχο μέρος (Εικόνα 3.7, Εικόνα 3.8). Καθημερινά, χιλιάδες εργαζόμενοι συγκεντρώνονται στο πάρκο, κατά τη διάρκεια των ωρών του μεσημεριανού διαλείμματος, για να χαλαρώσουν στο γρασίδι. Συχνά τα καλοκαιρινά βράδια προβάλλονται δωρεάν ταινίες, ενώ το χειμώνα λειτουργούν παγοδρόμια. Όπως συμβαίνει με τα περισσότερα πάρκα της Νέας Υόρκης, το Bryant Park έχει μακρά ιστορία και έχει εξυπηρετήσει πολλούς σκοπούς κατά τη διάρκεια των αιώνων, πριν αποκτήσει τη σημερινή του μορφή.

Η ιστορία του Bryant Park, ως αστικό πάρκο ξεκινά τον 19^ο αιώνα, οπότε και είναι γνωστό ως Reservoir Square. Κατά τη διάρκεια του 19^{ου} αιώνα χρησιμοποιήθηκε κυρίως για λόγους αναψυχής και περιλάμβανε έναν εκθεσιακό χώρο, μια κατασκευή από μέταλλο και γυαλί, καθώς και έναν πύργο ύψους περίπου εκατό μέτρων, δομές οι οποίες καταστράφηκαν από πυρκαγιά και δεν σώζονται σήμερα. Έκτοτε, κατά τη διάρκεια του Εμφυλίου Πολέμου, χρησιμοποιήθηκε ως κατασκήνωση στρατευμάτων, επιστρέφοντας στην προηγούμενη χρήση του ως αστικός δημόσιος χώρος και το 1884 μετονομάστηκε σε Bryant Park.

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, λόγω του κακού σχεδιασμού του, παραμελήθηκε, ως μη ελκυστικός σαν δημόσιος χώρος συγκέντρωσης. Το πάρκο επανασχεδιάστηκε μεταξύ το 1933-34, ωστόσο η ανάπλασή του δεν ήταν ιδιαίτερα επιτυχής. Το πάρκο ανασχεδιάστηκε σε κλασικό στυλ, υπερυψωμένο κατά ένα μέτρο πάνω από το επίπεδο του δρόμου με σκοπό να αποκόψει τον χώρο από την έντονη κυκλοφορία και να εμπνεύσει την ηρεμία και την χαλάρωση. Ωστόσο, στο εσωτερικό του πάρκου, η αφρόντιστη βλάστηση, οι σκάλες και τα τοιχοπετάσματα που κατακερμάτιζαν το χώρο σε μικρότερες ενότητες, απομονωμένες μεταξύ τους, εμποδίζαν την αλληλεπίδραση των ανθρώπων. Η μετέπειτα κατασκευή ενός σιδερένιου φράκτη γύρω από το πάρκο, απομόνωσε τον χώρο πλήρως, με αποτέλεσμα την εμφάνιση της παράνομης δραστηριότητας. Ως εκ τούτου και μέχρι την δεκαετία του '70, το πάρκο

υποβαθμίστηκε, το κοινό απέφευγε τη χρήση του και το πάρκο έχασε σταδιακά το ρόλο του ως δημόσιος και ως ιστορικός χώρος (Κωσταρέλλου, 2020).

Το 1980, ιδρύεται η Bryant Park Corporation (BPC) με στόχο τον επανασχεδιασμό και την ανάπλαση του πάρκου. Το σχέδιο περιλάμβανε την επισκευή των κατεστραμμένων αρχιτεκτονικών στοιχείων, την αφαίρεση της σιδερένιας περίφραξης για ευκολότερη πρόσβαση στον χώρο, τον καθαρισμό του καθώς και τη βελτίωση της οπτικής προσβασιμότητας και τη πρόβλεψη για πρόσβαση ατόμων με ειδικές ανάγκες με κατασκευή ειδικών ραμπών. Τέλος, μια καινοτομία που υιοθετήθηκε ήταν η τοποθέτηση κινητών καθισμάτων, πέρα από τα παγκάκια, τα οποία οι χρήστες θα μπορούσαν να τοποθετούν όπου θέλουν, στα πλαίσια της αίσθησης της πρωτοβουλίας, που θα προσέλκυε περισσότερους επισκέπτες στο πάρκο. Η κατασκευή του νέου πάρκου ξεκίνησε το 1982 και χρειάστηκαν δέκα χρόνια για να ολοκληρωθεί.

Χωρίς αμφιβολία, ο επανασχεδιασμός του πάρκου ήταν επιτυχής. Κατά την ανάπλασή του, χρησιμοποιήθηκαν ανθεκτικά, ανακυκλώσιμα υλικά σε όλη την έκταση του, ενώ διατηρήθηκαν ιστορικά στοιχεία όπως αγάλματα και πέτρινα πλακόστρωτα. Όσον αφορά τη βλάστηση, αυτή επιλέχθηκε προσεκτικά, ώστε να επιτρέπει ταυτόχρονα την οπτική επαφή από το πεζοδρόμιο προς το εσωτερικό του πάρκου, αλλά και το αντίστροφο. Έτσι, δυο διακοσμητικά παρτέρια, μήκους 90 μέτρων το καθένα, πλαισιώνουν το πάρκο, ο μεγάλος χλοοτάπητας στο κέντρο του, συγκεντρώνει τους κατοίκους της πόλης για προγραμματισμένες εκδηλώσεις όπως συναυλίες, επιδείξεις μόδας, αλλά και το γνωστό τσίρκο της περιοχής, ενώ μεγάλα δέντρα συμβάλλουν στην ποικιλομορφία του τοπίου (Κωσταρέλλου, 2020).

Το 2002, το πάρκο έγινε το πρώτο «ασύρματο πάρκο» της πόλης, προσφέροντας ασύρματη σύνδεση με το διαδίκτυο από οποιοδήποτε σημείο μέσα σε αυτό, ενισχύοντας τη προσέλκυση του κοινού. Εκτός από τον λεπτομερή σχεδιασμό και τις προσφερόμενες παροχές, στην επιτυχία του πάρκου συνέβαλλε και η συνεχής αξιολόγηση των χρηστών, καθώς κάθε απόφαση για τη λειτουργία του «βασίζεται στο κατά πόσο θα προσελκύσει επισκέπτες και θα αυξήσει τον χρόνο παραμονής τους».

Τέλος, το Bryant Park αποτελεί επίσης ένα μοντέλο οικονομικής βιωσιμότητας. Το δημόσιο αυτό πάρκο χρηματοδοτείται πλήρως και διαχειρίζεται από τη μη κερδοσκοπική ιδιωτική εταιρεία BPC, η οποία αντλεί τη χρηματοδότηση από τα

περίπτερα του πάρκου, τους τοπικούς εμπόρους αλλά και από δωρεές. Το προσωπικό παρέχει υπηρεσίες συντήρησης και ασφάλειας του πάρκου, αλλά και του προγραμματισμού των διάφορων εκδηλώσεων, όλα χωρίς κόστος για την πόλη. Αναμφίβολα, το Bryant Park αποτελεί ένα από τα πλέον επιτυχημένα παραδείγματα σωστού σχεδιασμού και εκμετάλλευσης του αστικού δημόσιου χώρου των ΗΠΑ.

Εικόνα 3.7, Εικόνα 3.8: Το Bryant Park σήμερα

(Πηγή: <https://www.asla.org/sustainablelandscapes/bryantpark.html>)

3.5.2 Tanner Springs Park, Πόρτλαντ

Το πάρκο Tanner Springs, έκτασης ενός στρέμματος, βρίσκεται στην καρδιά της πόλης Πόρτλαντ και αποτελεί μια αστική «οάση», παρέχοντας την ευκαιρία στο κοινό να αποδράσει από την φασαρία της πόλης. Το πάρκο αυτό, σχεδιάστηκε και ολοκληρώθηκε το 2010 με τη βοήθεια της τοπικής κοινότητας, εφαρμόζοντας με επιτυχία βιώσιμες και οικολογικές πρακτικές (Εικόνα 3.9). Η τοποθεσία αποτελούσε υγρότοπο όταν χτίστηκε η πόλη. Καθώς ο πληθυσμός της πόλης αυξάνονταν, στα τέλη του 19ου αιώνα, ο υγρότοπος αποξηράνθηκε, προκειμένου να δημιουργηθεί χώρος για αποθήκες και σιδηροδρομικές γραμμές, που αργότερα αντικαταστάθηκαν από κατοικίες και καταστήματα. Σήμερα, το πάρκο βρίσκεται περίπου 6 μέτρα πάνω από την προηγούμενη επιφάνεια του υγροτόπου.

Εικόνα 3.9: Το Tanner Springs Park σήμερα

(Πηγή: <https://www.flickr.com/photos/grahamb/6048230417>)

Ο σχεδιασμός του πάρκου αντλεί έμπνευση από την αρχική, φυσική κατάσταση της περιοχής, πριν γίνει βιομηχανική έκταση. Ο χαρακτήρας του υγροτόπου αποκαταστάθηκε με κατάλληλο τρόπο, ώστε να ενσωματώνεται στο αστικό περιβάλλον, συμπεριλαμβάνοντας το υδάτινο στοιχείο και την κατάλληλη βλάστηση. Ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία της καινοτομίας της λειτουργίας του πάρκου είναι ο τρόπος διαχείρισης των όμβριων υδάτων. Οι αδιαπέρατες επιφάνειες του αστικού περιβάλλοντος παράγουν υπερβολική απορροή όμβριων υδάτων επιβαρυνμένων με ρύπους και βαρέα μέταλλα. Τα νερά της βροχής συλλέγονται, καθαρίζονται μέσω διήθησης από άμμο αλλά και από υδρόβια φυτά. Το σύστημα αυτό υποβοηθείται από τεχνητό σύστημα υπεριώδους ακτινοβολίας, το οποίο απολυμαίνει το νερό, στη περίπτωση που ο φυσικός καθαρισμός δεν επαρκεί (Κωσταρέλλου, 2020).

Μετά τον καθαρισμό του, το νερό κατευθύνεται σε μία τεχνητή πηγή και, μέσω των τεχνητών ρεμάτων, επιστρέφει στον υγρότοπο. Σε περιπτώσεις ανομβρίας, ο υγρότοπος συμπληρώνεται με νερό αστικής χρήσης, ωστόσο, λόγω της έξυπνης χρήσης των όμβριων υδάτων, οι απαιτήσεις για νερό της πόλης μειώνονται σημαντικά. Αντίστοιχα, κατά τις περιόδους έντονων βροχοπτώσεων, ένα σύστημα υπερχειλίσης συνδέεται με τους υπονόμους της πόλης, έτσι ώστε να αποφεύγονται πλημμυρικά φαινόμενα.

Σημαντικό πλεονέκτημα για το πάρκο αποτελεί η εύκολη πρόσβαση σε αυτό, που πραγματοποιείται με πλατιά σκαλοπάτια στις τρεις από τις τέσσερις πλευρές του, ενώ κατά μήκος της τέταρτης πλευράς του πάρκου, ένα έργο τέχνης διαχωρίζει το πάρκο από τον δρόμο και ένα ανυψωμένο περιπατητικό μονοπάτι διασχίζει τον υγρότοπο. Τόσο το έργο τέχνης, όσο και τα μονοπάτια του πάρκου, αποτελούνται από ανακυκλωμένα υλικά, ιστορικής σημασίας για την περιοχή (Εικόνα 3.10, Εικόνα 3.11). Το έργο τέχνης αποτελείται από σιδηροδρομικές ράγες του 19^{ου} αιώνα που βρέθηκαν

στην περιοχή, με τα διαφορετικά μήκη και τις ελαφριές κλίσεις σε ορισμένα σημεία να δημιουργούν ένα κυματοειδές αποτέλεσμα. Από την άλλη, η λιθόστρωτη επιφάνεια των μονοπατιών παλαιότερα είχε χρησιμοποιηθεί στα πεζοδρόμια της πόλης (Εικόνα 3.12). Ακόμα και η βλάστηση του πάρκου συνδέεται ιστορικά με την περιοχή, καθώς οι μυρτιές που έχουν φυτευτεί σε αυτό αποτελούν το είδος, ο φλοιός του οποίου χρησιμοποιήθηκε στο πρώην τοπικό εργοστάσιο βυρσοδεψίας. Όλες αυτές οι λεπτομέρειες του σχεδιασμού ενισχύουν την εμπειρία των επισκεπτών καθώς αποκτούν μια βαθύτερη γνώση και εκτίμηση της ιστορικής αξίας του τόπου αυτού.

Εικόνα 3.10, Εικόνα 3.11, Εικόνα 3.12: Το έργο τέχνης με το ανυψωμένο μονοπάτι που διασχίζει τον υγρότοπο (πάνω) και τα λιθόστρωτα μονοπάτια (κάτω) του πάρκου Tanner Springs (Πηγή: <https://land8.com/tanner-springs-park-an-oasis-in-the-middle-of-the-city/>)

Η ευφυής αυτή ιδέα για την ανακατασκευή του πάρκου ωστόσο, δεν θα ήταν επιτυχημένη αν δεν ανταποκρινόταν στις απαιτήσεις της τοπικής κοινότητας, η οποία συμμετείχε σε μεγάλο βαθμό στη διαδικασία σχεδιασμού του πάρκου. Οι κάτοικοι εξέφρασαν ενδιαφέρον για έναν ήσυχο, ήρεμο χώρο, ο οποίος θα ενσωμάτωνε στοιχεία της φύσης. Το αποτέλεσμα ικανοποίησε πλήρως τις επιθυμίες και τις ανάγκες της κοινότητας και γι' αυτό έχει αγκαλιαστεί και αγαπηθεί από ντόπιους και επισκέπτες (Εικόνα 3.13).

Εικόνα 3.13: Η δημόσια ζωή στο Tanner Springs Park

(Πηγή: <https://land8.com/tanner-springs-park-an-oasis-in-the-middle-of-the-city/>)

3.5.3 Bird Street, Λονδίνο

Πρόκειται για έναν πεζόδρομο στο κέντρο του Λονδίνου, που συνδυάζει τεχνολογίες επόμενης γενιάς και αποτελεί ένα ελκυστικό περιβάλλον για το κοινό, ως ο πρώτος βιώσιμος «έξυπνος» δρόμος του κόσμου (Εικόνα 3.14). Θεωρείται ένα από τα καλύτερα παραδείγματα αστικού δημόσιου χώρου του 21^{ου} αιώνα, καθώς παράγεται ενέργεια από τα βήματα των περαστικών, όπως επίσης και φιλτραρισμένος αέρας, από ενσωματωμένες συσκευές στα παγκάκια, προκειμένου να δημιουργηθούν ευχάριστες εμπειρίες για τους χρήστες (Κωσταρέλλου, 2020).

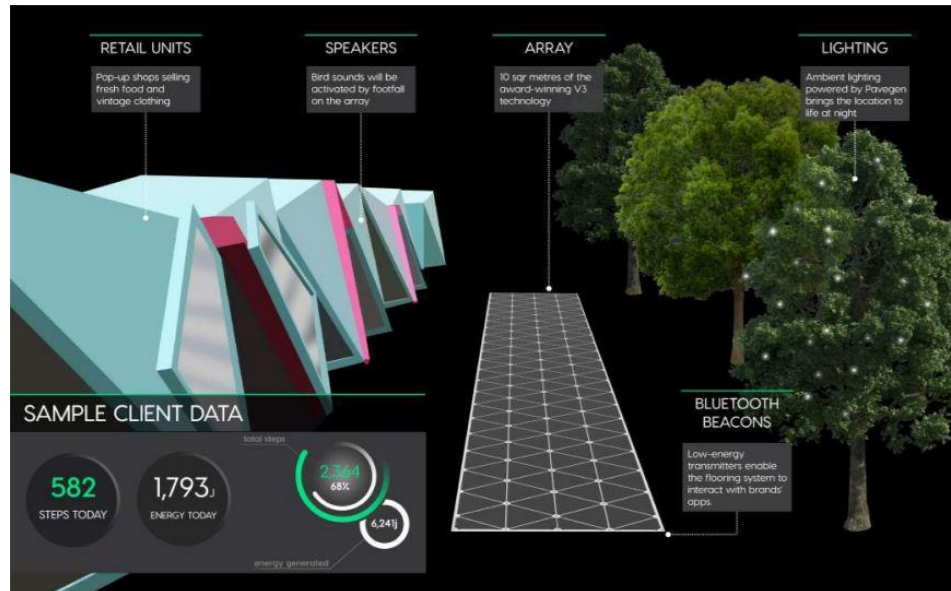
Εικόνα 3.14: Πεζόδρομος Bird Street, Λονδίνο (Πηγή:

<http://maxmania.pl/technologie/londyn-testuje-ekologiczna-smartulice/attachment/bird-street-pavegen-clearair-airlite-6/>)

Ο πρώτος «έξυπνος» πεζόδρομος στον κόσμο, μήκους 52 m, εγκαινιάστηκε τον Ιούνιο του 2017, προσφέροντας, κοντά στην Oxford Street, σε ένα ήρεμο καταφύγιο, όπου το εμπόριο και η ψυχαγωγία συναντούν την τεχνολογία και την καινοτομία. Η ανάπλασή της πραγματοποιήθηκε με την υλοποίηση του οράματος της βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής, ως προς την ορθολογική χρήση ενέργειας και ποιότητας ζωής, με τη συμμετοχή βραβευμένων εταιριών. Αναλυτικότερα, η Airlabs κατασκεύασε τα παγκάκια Clear Air που απορροφούν το διοξείδιο του αζώτου, δημιουργώντας μια ζώνη καθαρού αέρα, ενώ η Airlite δημιούργησε μία βαφή επιφανειών που καθαρίζει τον αέρα από βακτήρια και οξείδια του αζώτου (Εικόνα 3.16). Με την ενσωμάτωση αυτών των καινοτόμων τεχνολογιών, ο συγκεκριμένος πεζόδρομος αποτελεί ένα πιλοτικό σχέδιο, πρότυπο για τη δημιουργία περισσότερων βιώσιμων δημοσίων χώρων σε πολυσύχναστα αστικά περιβάλλοντα (Κωσταρέλλου, 2020).

Όμως, η πιο εντυπωσιακότερη καινοτομία στον πεζόδρομο αυτό, είναι ο διάδρομος της εταιρείας Pavegen, έκτασης 10 τετραγωνικών μέτρων, ο οποίος παράγει ενέργεια από την κίνηση των πεζών. Ο διάδρομος αποτελείται από πάνελ πλευράς 50 εκατοστών, κάθε ένα από τα οποία έχει τη δυνατότητα να κάμπτεται κατά 5 χιλιοστά όταν πατηθεί, μέγεθος απαρατήρητο από τον πεζό, παράγοντας έτσι 5 Watt συνεχούς ισχύος, ανά βήμα (Εικόνα 3.15). Η κινητική ενέργεια που συλλέγεται από τον διάδρομο αυτό είτε αποθηκεύεται, είτε μετατρέπεται σε ηλεκτρική ενέργεια και χρησιμοποιείται για τη τροφοδότηση του δημόσιου φωτισμού του δρόμου, είτε για να παράγει τεχνητούς ήχους πουλιών στο παρασκήνιο, συμβάλλοντας έτσι στην ηρεμία των χρηστών. Στον διάδρομο ενσωματώνονται επίσης πομποί Bluetooth, οι οποίοι επιτρέπουν την

αλληλεπίδραση με τους χρήστες. Οι επισκέπτες που διασχίζουν τον δρόμο μπορούν να δουν πόση ηλεκτρική ενέργεια παράγουν τα βήματά τους, μέσω μιας διαθέσιμης εφαρμογής για smartphone, ενώ μπορούν ακόμη και να λάβουν κάποια ανταμοιβή για τη συμβολή τους στην παραγωγή ενέργειας, με εκπτώσεις και κουπόνια για τα καταστήματα που βρίσκονται στον δρόμο.

Εικόνα 3.15: Τα οφέλη του διαδρόμου της Pavegen (Πηγή:[https://pavegen.com/wp-content/uploads/2019/05/PavegenBirdStreetpressrelease .pdf](https://pavegen.com/wp-content/uploads/2019/05/PavegenBirdStreetpressrelease.pdf))

Στο ένα άκρο του πεζοδρόμου, έχει εγκατασταθεί ένα παγκάκι Clear Air από την εταιρεία Airlabs, χάρη στην προηγμένη τεχνολογία του οποίου, όσοι κάθονται σε αυτό ή βρίσκονται γύρω του, μπορούν να αναπνεύσουν καθαρό φιλτραρισμένο αέρα. Το ξύλινο αυτό παγκάκι απορροφά μολυσμένο αέρα από το πίσω μέρος του, απομακρύνει επιβλαβή αέρια και σωματίδια και στη συνέχεια εκπέμπει καθαρό αέρα από την μπροστινή πλευρά. Η κατασκευή συνοδεύεται επίσης από ένα σύστημα παρακολούθησης της ποιότητας του αέρα σε πραγματικό χρόνο, μέσω μιας οθόνης στην πίσω επιφάνειά της. Το παγκάκι αυτό, πρόκειται για πρωτοποριακή τεχνολογία, που απομακρύνει αποτελεσματικά τα επιβλαβή οξείδια του αζώτου, αλλά και άλλα σωματίδια από τον αέρα, κάτι που στο άμεσο μέλλον μπορεί να αποτελέσει σωτήρια παρέμβαση στους δημόσιους χώρους των επιβαρυνμένων ατμοσφαιρικά κέντρων των πόλεων (Κωσταρέλλου, 2020).

Εικόνα 3.16: Το παγκάκι Clear Air της Airlabs (Πηγή: <https://www.standard.co.uk/shopping/the-future-of-shopping-londonsfirstsustainable-smart-street-opens-near-oxford-street-a3575896.html>)

Οι εξωτερικές επιφάνειες των καταστημάτων του πεζοδρόμου έχουν βαφτεί με ειδικής τεχνολογίας χρώματα, φιλικά προς το περιβάλλον, ικανά να απομακρύνουν από τον αέρα οξείδια του αζώτου, να απωθούν τη σκόνη και να συγκεντρώνουν βακτήρια (Εικόνα 3.17). Η εταιρεία κατασκευής τους υποστηρίζει ότι 100 τετραγωνικά μέτρα επιφάνειας βαμμένης με τα χρώματα αυτά, ισοδυναμούν με μια δασική έκταση αντίστοιχης επιφάνειας, με τις ίδιες ιδιότητες απορρόφησης οξειδίων του αζώτου. Τα χρώματα αυτά, πέρα από το ότι καταναλώνουν μηδενική ενέργεια, μπορούν επίσης να μειώσουν το ενεργειακό κόστος μεταξύ 15-50%, μειώνοντας δραστικά την ηλιακή θερμότητα που απορροφάται από τις επιφάνειες.

Εικόνα 3.17: Οι εξωτερικές επιφάνειες των καταστημάτων βαμμένες με χρώματα Airlite (Πηγή: <https://lepetitjournal.com/londres/92662-technologie-la-premiere-rue-intelligente-au-monde-est-londres>)

Στο σύνολό τους, όλες οι τεχνολογίες του πεζοδρόμου έχουν εφαρμοστεί πιλοτικά με την πεποίθηση και την ελπίδα ότι στο εγγύς μέλλον θα μπορέσουν να εφαρμοστούν σε πιο ευρεία κλίμακα για να διαμορφώσουν πιο σύγχρονους, καινοτόμους και φιλικούς προς το περιβάλλον αστικούς δημόσιους χώρους.

3.5.4 Taasinge Square, Κοπεγχάγη

Η Κοπεγχάγη, πρωτεύουσα της Δανίας, κλήθηκε τα τελευταία χρόνια να αντιμετωπίσει το συνεχώς αυξανόμενο πρόβλημα της κλιματικής αλλαγής, καθώς επλήγη από σοβαρές πλημμύρες, το τελευταίο διάστημα, με τους ειδικούς να προβλέπουν ότι το φαινόμενο αυτό θα γίνεται όλο και πιο συχνό στη Δανία. Η άνοδος της στάθμης της θάλασσας είναι μια ξεχωριστή απειλή αλλά σχετική με το υδάτινο στοιχείο, καθώς οι επιστήμονες προβλέπουν ότι τα ύδατα γύρω από την Κοπεγχάγη θα μπορούσαν να αυξηθούν έως και 1,6 μέτρα τα επόμενα 100 χρόνια. Αντιμέτωπη με αυτό το μέλλον, η Κοπεγχάγη έπρεπε να επιλέξει μεταξύ της επέκτασης του υφιστάμενου υπογείου συστήματος αποχέτευσης ή της δημιουργίας ενός δικτύου υπαίθριων χώρων, οι οποίοι θα συγκεντρώνουν το νερό στο επίπεδο του δρόμου, αντί να το διοχετεύουν στους υπόγειους αγωγούς. Η Κοπεγχάγη τελικά επέλεξε ένα σχέδιο προσαρμογής στις νέες κλιματικές συνθήκες, που βασίζεται κυρίως στην τελευταία προσέγγιση. Ένας από τους χώρους, που σχεδιάστηκαν για αυτόν τον σκοπό, είναι η πλατεία Taasinge, έκτασης 7000 m², στην καρδιά του Saint Kjeld, της πρώτης ανθεκτικής γειτονιάς στη Δανία, και ολοκληρώθηκε το 2014 (Εικόνα 3.18). Ο χώρος αυτός αποδεικνύει την επιτυχία της χρήσης πράσινων περιοχών για την επίλυση του προβλήματος των αστικών όμβριων υδάτων, ενώ παράλληλα αποτελεί έναν γεμάτο ζωή αστικό χώρο (Κωσταρέλλου, 2020).

Εικόνα 3.18: Taasinge Square στην Κοπεγχάγη (Πηγή: <https://www.google.com/maps/>)

Πριν από την ανάπλαση, τα υπόγεια των κτιρίων γύρω από την πλατεία, κατασκευασμένα από τυπικό γυμνό τούβλο της δεκαετίας του 1930, πλημμύριζαν τακτικά, πιθανώς επειδή το υπέδαφος κάτω από αυτά συσώρευε το νερό που αποστραγγίζονταν από την πλατεία. Ακόμα, πριν από μερικά χρόνια, η λιθόστρωτη επιφάνεια που κάλυπτε την πλατεία, όπως ήταν συνηθισμένο στην Κοπεγχάγη, αντικαταστάθηκε με ένα στρώμα αδιαπέραστης ασφάλτου, ώστε η πλατεία να μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως χώρος στάθμευσης αυτοκινήτων. Η μόνη περιοχή που μπορούσε να απορροφήσει τα νερά της βροχής ήταν ένας μικρός, μη ελκυστικός χώρος στο κέντρο της πλατείας.

Η ανάπλαση πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της στρατηγικής της πόλης για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, μέσω αρχιτεκτονικού διαγωνισμού με σκοπό την μετατροπή της πλατείας Taasinge σε πράσινη ζώνη, μειώνοντας στο ελάχιστο τον χώρο που προορίζεται για στάθμευση ιδιωτικών οχημάτων και προσφέροντας στη γειτονιά μια ελκυστική περιοχή που να εκφράζει τις ψυχαγωγικές, εκπαιδευτικές και οικολογικές αξίες του νερού. Το σχέδιο που υπερίσχυσε εμπνεύστηκε από την ιδέα του τροπικού δάσους, στο οποίο η δομή του χώρου καθορίζεται από το νερό. Από την αρχή, οι κάτοικοι της περιοχής έπαιξαν ενεργό ρόλο στην πραγματοποίηση του σχεδίου, συμμετέχοντας σε διεπιστημονικές ομάδες αποτελούμενες από αρχιτέκτονες τοπίου, μηχανικούς και καλλιτέχνες (Κωσταρέλλου, 2020).

Το αποτέλεσμα της ανάπλασης ήταν η δημιουργία ενός ανθεκτικού υπαίθριου χώρου έκτασης χιλίων τετραγωνικών μέτρων. Η πλατεία είναι πλέον ένας αστικός βιότοπος με μια περιοχή «τροπικού δάσους», λουλούδια, άγρια βότανα, πλαγιές, ακόμα και μία περιοχή καφέ. Η έκταση του «τροπικού δάσους», που πήρε την ονομασία της από την βλάστηση που φυτεύτηκε σε αυτή, η οποία μπορεί να αναπτυχθεί σε υγρό περιβάλλον, αποτελείται από παρτέρια κάτω από το επίπεδο του δρόμου, τα οποία, σε περίπτωση ισχυρής βροχόπτωσης, γεμίζουν με νερό μέχρι να υποχωρήσει η απορροή της καταιγίδας. Πέρα από τα παρτέρια, των οποίων ο ρόλος είναι εμφανής, υπάρχουν ακόμα κάποια «κρυμμένα» στοιχεία που συμβάλλουν στη διαχείριση πλημμυρών, ενθαρρύνοντας παράλληλα τη δραστηριότητα και το παιχνίδι. Ανάποδες ομπρέλες συλλέγουν νερό το οποίο στη συνέχεια χρησιμοποιείται για πότισμα των φυτεύσεων, ενώ τα νερά από τις στέγες των γύρω κτιρίων κατευθύνονται σε μεγάλες υπόγειες δεξαμενές αποθήκευσης. Πάνω από αυτές τις δεξαμενές είναι τοποθετημένα πάνελ, αλλά και γλυπτά σε σχήμα τεράστιας σταγόνας. Κάθε φορά που κάποιος πατάει πάνω στα πάνελ, νερό από τις δεξαμενές αντλείται από την επιφάνεια των γλυπτών αυτών, δίνοντας κυρίως στα παιδιά μια καλή ευκαιρία για παιχνίδι. Το νερό που αντλείται από τις δεξαμενές, αργότερα καταλήγει στα παρτέρια.

Παρόλο που η πλατεία αυτή δεν μπορεί από μόνη της να επιτύχει πολλά ενάντια στην κλιματική αλλαγή, δεν αποτελεί μικρό επίτευγμα για την πόλη καθώς έχει σημαντική εκπαιδευτική αξία και αντιπροσωπεύει ένα παράδειγμα το οποίο, αν αναπαραχθεί σε χώρους πρασίνου σε όλη την πόλη, θα μπορούσε να βελτιώσει σημαντικά την κατάσταση. Σε αντίθεση με την ασφαλτο, η οποία επικρατούσε πριν στην πλατεία, το φυτεμένο έδαφος όχι μόνο απορροφά αποτελεσματικότερα τα όμβρια ύδατα αλλά περιορίζει σημαντικά τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και το φαινόμενο της αστικής θερμικής νησίδας, συμβάλλοντας έτσι στον μετριασμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

3.5.5 Πεζόδρομοι Λόφου Φρουρίου, Λάρισα

Η πόλη της Λάρισας στη Θεσσαλία, πρόκειται για μία πόλη με μακρά ιστορία, η οποία διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στις εξελίξεις διάφορων ιστορικών περιόδων της

Ελλάδας. Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα άρχισε να επεκτείνεται λόγω της φυσικής αύξησης του πληθυσμού της αλλά και της εγκατάστασης προσφύγων από τη Μικρά Ασία. Αργότερα, κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου υπέστη πολλές καταστροφές, με αποτέλεσμα, μετά την απελευθέρωσή της να αρχίσουν οι προσπάθειες αναμόρφωσης και εξωραϊσμού της, χωρίς να βασίζονται όμως σε σχέδια. Αυτή η έλλειψη της χωροταξικής και πολεοδομικής πολιτικής είχαν ως συνέπεια την υποβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος και την επιδείνωση της ποιότητας ζωής. Η εικόνα της πόλης, ειδικά του κέντρου της, άλλαξε ραγδαία και έτσι, στις αρχές της δεκαετίας του '80, η Λάρισα αποτελούσε μια αναπτυσσόμενη, απρόσωπη πόλη.

Με αφετηρία την κατάσταση αυτή, την δεκαετία του '80 η πόλη της Λάρισας προχώρησε σε μια διαδικασία συστηματικής ανασυγκρότησης του αστικού της ιστού και ανάδειξης του ιστορικού της κέντρου, στην περιοχή του Φρουρίου, μέσα από πολυάριθμες αναπλάσεις με στόχο να μετατρέψει τη Λάρισα σε μια πιο πράσινη και ελκυστική πόλη. Συνοπτικά, τα έργα που πραγματοποιήθηκαν στην πόλη από την δεκαετία του '80, σύμφωνα με τη Σκριμιζέα (2012) είναι τα εξής:

- 1985 – 1992: Δημιουργία δικτύου πεζοδρόμων μήκους άνω των 2 χλμ. Η πρώτη φάση της πεζοδρόμησης στη Λάρισα έγινε σε τμήματα κεντρικών οδών της πόλης, με πλήρη αποκλεισμό της κυκλοφορίας των οχημάτων (Εικόνα 3.19).
- 1994 – 1998: Ανάπλαση πλατειών και β΄ φάση πεζοδρόμησης στον Λόφο Φρουρίου. Την περίοδο αυτή πραγματοποιήθηκαν έργα αναπλάσεων σε τρεις μεγάλες πλατείες της πόλης, την Κεντρική Πλατεία, την Πλατεία Ταχυδρομείου και την Πλατεία Δημάρχου Α. Μπλάνα. Το 1998 ολοκληρώθηκαν σε ένα μεγάλο ποσοστό τα έργα ανάπλασης και η πλήρης πεζοδρόμηση της περιοχής του Φρουρίου στο ιστορικό κέντρο της πόλης.
- 1998 – 2006: Ολοκλήρωση έργων ανάπλασης κέντρου Λάρισας, με έργα αποκατάστασης του Α΄ Αρχαίου Θεάτρου της πόλης και ολοκλήρωσης του δικτύου πεζοδρόμων στο ιστορικό κέντρο, ενώ παράλληλα ξεκίνησε η α΄ φάση των έργων ανάπλασης της κοίτης Πηνειού ποταμού.

Παράλληλα με την αναβάθμιση του ιστορικού κέντρου, πραγματοποιήθηκαν μελέτες και έργα διαμόρφωσης του Πηνειού ποταμού, με σκοπό την περιβαλλοντική του αναβάθμιση, αλλά και την ένταξή του στο αστικό περιβάλλον. Τα έργα, τα οποία

καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της αστικής παραποτάμιας διαδρομής, περιλαμβάνουν πεζοδρόμους, ποδηλατοδρόμους, πεζογέφυρες και οικολογικές παραποτάμιες διαδρομές.

Εικόνα 3.19: Πεζόδρομος Κούμα στην Λάρισα (Πηγή: <https://www.google.com/maps/>)

Όσον αφορά το δίκτυο πεζοδρόμων στην περιοχή του Φρουρίου συγκεκριμένα, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η βιοκλιματική παρέμβαση που έγινε σε αυτή. Η περιοχή παρέμβασης αποτελεί μια κεντρική αστική περιοχή με έντονο το πρόβλημα της κλιματικής υποβάθμισης και περιλαμβάνει τρία πυκνοδομημένα οικοδομικά τετράγωνα, τον Ιερό Ναό Αγίου Αχιλλείου και μεγάλους χώρους πρασίνου. Ο βασικός στόχος της παρέμβασης αυτής είναι η μείωση της θερμοκρασίας της επιφάνειας του εδάφους, κάτι το οποίο αποτελούσε σημαντικό πρόβλημα για τους επισκέπτες κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, ενώ παράλληλα αποσκοπεί στην λειτουργική και αισθητική αναβάθμιση της περιοχής, στην αύξηση της επισκεψιμότητας του χώρου και στην ανάδειξη των μνημείων και αρχαιολογικών χώρων. Η κατασκευή του έργου, για το οποίο η UNESCO απένεμε στον Δήμο Λαρισαίων το βραβείο για τις «Πόλεις που Μαθαίνουν», περιλαμβάνει:

- Πεζοδρομήσεις στον Λόφο Φρουρίου για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της ανεξέλεγκτης στάθμευσης οχημάτων (Εικόνα 3.20).
- Κατασκευή νέων επιστρώσεων με ψυχρά υλικά (μάρμαρα, ψυχροί κυβόλιθοι, ψυχρή άσφαλτος)
- Εγκατάσταση εναλλακτών εδάφους – αέρα. Πρόκειται για ένα σύστημα σωλήνων τοποθετημένο κάτω από την επιφάνεια του εδάφους, το οποίο

χρησιμοποιεί την σχεδόν σταθερή θερμοκρασία της γης για να ψύξει τον αέρα το καλοκαίρι και να τον θερμάνει τον χειμώνα,

- Αύξηση των χώρων πρασίνου κατά 45% με φυτεύσεις νέων δέντρων, θάμνων και χλοοτάπητα,
- Κατασκευή στοιχείων τρεχούμενου νερού στον περιβάλλοντα χώρο του Ι.Ν. Αγίου Αχιλλείου, για περαιτέρω μείωση της θερμοκρασίας,
- Τοποθέτηση φωτοβολταϊκών στοιχείων για κάλυψη των ενεργειακών αναγκών του δημοτικού φωτισμού,
- Κατασκευή νέου δικτύου φωτισμού με φωτιστικά LED χαμηλής ενεργειακής κατανάλωσης,
- Δημιουργία σκιασμένων ζωνών και δικτύου σκίασης με σκίαστρα μεταλλικού φορέα και κεκλιμένων πανιών, που επιτρέπουν την ροή του αέρα (Εικόνα 3.21). Η τοποθέτηση των φωτοκαταλυτικών πανιών σε τρία διαφορετικά επίπεδα, οδήγησε σε σημαντική πτώση της θερμοκρασίας κατά τη θερινή περίοδο και διευκόλυνε την κίνηση των πεζών στην περιοχή και την πρόσβασή τους στον αρχαιολογικό χώρο.

Εικόνα 3.20: Πεζόδρομος Φρουρίου στην Λάρισα (Πηγή:

<https://www.larissanet.gr/2015/10/25/i-larisa-tis-epomenis-20etias/>)

Το έργο αυτό, ιδιαίτερα καινοτόμο για τα ελληνικά δεδομένα, αναβάθμισε πλήρως την περιοχή του Φρουρίου στη Λάρισα, μείωσε τις επιφανειακές θερμοκρασίες και την θερμοκρασία του αέρα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, ενώ παράλληλα διευκόλυνε την προσπελασιμότητα πεζών και Α.Μ.Ε.Α. στους αρχαιολογικούς χώρους, ανέδειξε τους

αρχαιολογικούς χώρους και δημιούργησε πόλο αναψυχής για κατοίκους και επισκέπτες. Έτσι, η ανάπλαση αυτή σε συνδυασμό με όλες τις υπόλοιπες παρεμβάσεις που έχουν πραγματοποιηθεί στην πόλη, μετέτρεψε την Λάρισα από μια απρόσωπη επαρχιακή πόλη σε ένα ελκυστικό μέρος, τόσο για τους μόνιμους κατοίκους της, όσο και για τους τουρίστες.

Εικόνα 3.21: Το δίκτυο σκίασης στον Λόφο Φρουρίου στην Λάρισα (Πηγή: <https://www.kosmoslarissa.gr/blog/larisa/vraveio-sto-dimo-larisaion-gia-ti-vioklimatiki-anaplasi-toy-froyrioy>)

Τέλος δεν πρέπει να παραληφθεί το καλλιτεχνικό έργο «Το Πείραμα της Λάρισας – Ο Γλυπτός Ποταμός – Αναπτύσσοντας Κώδικες Νερών στο Κέντρο της Πόλης της Λάρισας», της γλύπτριας Τοπίου Νέλλας Γκόλαντα, που κοσμεί την πλατεία Ταχυδρομείου (Εικόνα 3.22) και την κεντρική πλατεία της πόλης (Εικόνα 3.23, Εικόνα 3.24), διεκδικώντας μια θέση στα καλύτερα τοπία πόλεων της Ευρώπης, που έχει ως στόχο να δημιουργήσει μια νέα ταυτότητα τοπίου για την πόλη της Λάρισας, σημειώνοντας τη χαμένη σχέση της πόλης με το ποτάμι της, τον Πηνειό.

Εικόνα 3.22: Πλατεία Ταχυδρομείου στην Λάρισα (Πηγή: <https://www.lifo.gr/now/culture/139308>)

Εικόνα 3.23, Εικόνα 3.24: Κεντρική Πλατεία στην Λάρισα (Πηγή: <http://www.economy365.gr/article/33740/o-monadikos-glyptos-potamos-tis-larisas-paei-gia-paneyropaiko-vraveio-photos>)

3.5.6 Το νέο κοινωνικό κίνημα των πλατειών

Οι πλατείες ως συμβολικοί χώροι, αποτελούν όχι μόνο τόπους μετακίνησης των κατοίκων, αλλά χώρους με συμβολική αξία και πολιτικό περιεχόμενο καθώς και χώρους έκφρασης και αλληλεπίδρασης του πλήθους. Επιβιώνουν στοιχεία από την έννοια της αρχαίας αγοράς όπου η πλατεία ήταν ο χώρος λαϊκών συνελεύσεων, κατά την αθηναϊκή δημοκρατία, στον οποίο παίρνονταν οι πολιτικές αποφάσεις, ένας χώρος που το άτομο μετατρέποταν σε ενεργό πολίτη. Με βάση αυτά τα ιστορικά και πολιτικά δεδομένα, ο όρος «κίνημα των πλατειών ή κατά άλλους το «κίνημα των Αγανακτισμένων» διαπνέεται από το ειδικό βάρος και τον συμβολισμό της διαμαρτυρίας στα γεγονότα που διαδραματίζονται και στα προβλήματα που αντιμετωπίζει η κοινωνία. Διαχρονικά, στην πιο πρόσφατη ιστορία της χώρας μας, ο χώρος της πλατείας αποτέλεσε το βαρόμετρο για τις μεγαλύτερες προεκλογικές συγκεντρώσεις των πολιτικών αρχηγών (Παπαπαύλου, 2015).

Αναφορικά με το κίνημα των αγανακτισμένων, αυτό αρχίζει να διαμορφώνεται με τις κινητοποιήσεις των Αιγυπτίων του κύκλου της λεγόμενης «Αραβικής Άνοιξης», με την κατάληψη της πλατείας Ταχρίρ στο Κάιρο, καθώς και το κίνημα των Ισπανών Αγανακτισμένων που εμφανίστηκε το 2011, με αντίστοιχες επιδράσεις και στην Ελλάδα, ως ένα αίτημα αντίδρασης, ενάντια στην οικονομική κρίση (Βουρλάκου, 2011). Η πιο εμβληματική πλατεία της χώρας, η πλατεία Συντάγματος, μετατρέπεται σε

χώρο στρατοπέδευσης, λόγω κατάληψης και γίνεται πρωταγωνιστικός χώρος των πολιτικών δράσεων και λήψης των αποφάσεων, ο οποίος γρήγορα απέκτησε ηγετικό ρόλο στις πανελλαδικές κινητοποιήσεις (Aslanidis and Marantzidis, 2016).

Συγκεκριμένα στις 25 Μαΐου 2011, περίπου 30.000 πολίτες συγκεντρώθηκαν στην συγκεκριμένη πλατεία, κάθε ηλικίας από όλες τις παραγωγικές τάξεις για να διαμαρτυρηθεί με βασικό αίτημα την απομάκρυνση από τη χώρα όλων όσων ευθύνονται για την μεγάλη κρίση που βιώνουν. Στις 29 Μαΐου πραγματοποιείται μια μεγαλειώδης συγκέντρωση με περισσότερους από 150.000 πολίτες οι οποίοι παραμένουν στην πλατεία έως αργά ακολουθώντας το πανευρωπαϊκό κάλεσμα, με τη συμμετοχή επιπλέον πενήντα πέντε πόλεων και πραγματοποιούνται μαζικές λαϊκές συνελεύσεις στις οποίες κατηγορείται άμεσα το πολιτικό σύστημα της χώρας ως διεφθαρμένο (Κασιώτη, 2020). Ταυτόχρονα δημιουργούνται διάφορες ομάδες δράσης, όπως νομικής υποστήριξης, ιατρικής φροντίδας, καλλιτεχνικές ομάδες, τεχνικής υποστήριξης, ιατρικής φροντίδας, φαρμακείο κ.λπ. Στις 5 Ιουνίου περίπου 500.000 κόσμου συναθροίζονται καθιστώντας την συνάθροιση αυτή ως την πιο μεγαλειώδη συγκέντρωση στην πλατεία Συντάγματος, η οποία αποτέλεσε μέρος μιας πανευρωπαϊκής κινητοποίησης (Καβουλάκος και Γριτζάς, 2015). Αντίστοιχα, σε πολλές πλατείες της επαρχίας συγκεντρώνεται πλήθος κόσμου εκφράζοντας αντιμνημονιακά συνθήματα. Παρ' ότι ξεκίνησε σαν κίνημα διαμαρτυρίας, με στόχο τη λήξη της οικονομικής κρίσης, τελικά στοχοποίησε το πολιτικό σύστημα διακυβέρνησης της χώρας και απαίτησε ουσιαστική αλλαγή του, στην προοπτική της διαφάνειας, της εντιμότητας και της χρηστής οικονομικής διαχείρισης. Πρόκειται για ένα κοινωνικό κίνημα νέας μορφής. Οι αποφάσεις που λαμβάνονταν μετά από διαλογική συζήτηση ανέδειξαν ένα νέο τρόπο οργάνωσης της κοινωνικής ζωής. Η δυνατότητα έκφρασης διαφορετικών απόψεων, όπως και οι κόντρες και οι διαξιφισμοί λειτούργησαν συναινετικά και όχι διασπαστικά (Δουζίνας, 2013). Οι κινηματίες είχαν συνειδητοποιήσει ότι σημασία είχε στην συγκεκριμένη φάση να μην ψηφιστεί το μεσοπρόθεσμο και να ακυρωθούν τα μνημόνια, και όχι γενικότερες πολιτικές διεκδικήσεις.

Το αξιόλογο του κινήματος αυτού ήταν ότι καθιερώθηκαν τα κοινωνικά παντοπωλεία και συσσίτια, διάφορες τοπικές αλληλέγγυες οργανώσεις, φορείς υπερχρεωμένων νοικοκυριών, διαχείρισης κόκκινων δανείων κ.α. και καλλιεργήθηκε η συνεργατικότητα

και η σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ των ανθρώπων η οποία να διακρίνεται από χαρακτηριστικά όπως η εμπιστοσύνη, η συμπαράσταση, η φροντίδα, η αλληλεγγύη κ.α.

Τον Μάιο 2020 μια ασυνήθιστη συμβολική διαμαρτυρία με την ονομασία «EMPTY CHAIRS – ΑΔΕΙΕΣ ΚΑΡΕΚΛΕΣ» πραγματοποιήθηκε σε κεντρικές πλατείες σε περισσότερες από 50 πόλεις της Ελλάδας, αλλά και πολλές πόλεις σε ολόκληρη την Ευρώπη, κατά την οποία οι διοργανωτές επαγγελματιών εστίασης, τοποθέτησαν άδειες καρέκλες με χάρτινες ταμπέλες πάνω τους, με αιτήματα του κλάδου της εστίασης, όπως επιδότηση ενοικίου, μείωση ΦΠΑ, μείωση στα δημοτικά τέλη, διεκδικώντας μια σειρά λήψεων μέτρων για στήριξη των επιχειρήσεων τους και εκδηλώνοντας την ανησυχία της για το μέλλον του κλάδου εν μέσω της πανδημίας του κορονοϊού.

Εικόνα 3.25: Άποψη της κεντρικής πλατείας της Άρτας από τη διαμαρτυρία επαγγελματιών εστίασης (Πηγή: <https://ixotisartas.gr>)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο
ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΤΗΣ ΑΡΤΑΣ

4.1 Κριτήρια Επιλογής της Περιοχής Μελέτης

Η επιλογή της περιοχής μελέτης στηρίζεται σε συγκεκριμένα κριτήρια που ικανοποιούν δύο βασικές συνιστώσες άρρηκτα συνδεδεμένες μεταξύ τους:

- την τυπική αστική μορφολογία των κέντρων των ελληνικών πόλεων και
- την ανάγκη περιβαλλοντικής αναβάθμισης της εξεταζόμενης περιοχής.

Η συσσώρευση χρόνιων πολεοδομικών προβλημάτων, όπως η άναρχη δόμηση, η αισθητική και αρχιτεκτονική υποβάθμιση, η ανεπάρκεια ελεύθερων και κοινόχρηστων χώρων, η έλλειψη αστικού πρασίνου, καθώς επίσης και χώρων στάθμευσης, δημιουργούν σοβαρά προβλήματα στην εύρυθμη λειτουργία των πόλεων με βάση τις σύγχρονες απαιτήσεις και κατ' επέκταση στην ποιότητα ζωής των κατοίκων (Μακροπούλου, 2016).

Η πόλη της Άρτας παρουσιάζει τα τυπικά προβλήματα μιας επαρχιακής πόλης, στην οποία η άναρχη δόμηση κυριάρχησε τις δεκαετίες του 60 και ο οικοδομικός όγκος του αστικού ιστού προέκυψε κυρίως τις τρεις πρώτες δεκαετίες της μεταπολεμικής περιόδου, με μείξη και ποικιλία χρήσεων γης, αλλά και μεικτή κοινωνική σύνθεση. Η κεντρική της πλατεία βρίσκεται στο κέντρο της πόλης και ως φυσικό επακόλουθο αυτού, λαμβάνουν χώρα δραστηριότητες πολιτισμικές, εμπορικές, αναψυχής (Δ/νση Τεχνικών Υπηρεσιών Δήμου Αρταίων, 2020).

Συνεπώς η επιλογή της συγκεκριμένης πλατείας έγινε με κριτήριο τα κοινά χαρακτηριστικά στην τυπολογία και τη μορφολογία του αστικού ιστού, με υπεροχή του δομημένου περιβάλλοντος έναντι του αδόμητου και μεγάλη αστική πυκνότητα, όσο και τα κοινά περιβαλλοντικά προβλήματα στα κέντρα των ελληνικών πόλεων.

4.2 Περιγραφή της κεντρικής πλατείας της Άρτας

Η πόλη της Άρτας, είναι η δεύτερη σε πληθυσμό και η πρώτη σε ιστορία, πόλη της Ηπείρου. Η ιστορία της χάνεται στα βάθη των αιώνων. Από τα Ομηρικά ακόμη χρόνια ο τόπος αυτός κατοικούνταν στα πεδινά από τους Δρύοπες και στα ορεινά από τους τραχείς Αθαμάνες. Χτισμένη στις παρυφές του λόφου της Περάνθης και στις όχθες του ποταμού Άραχθου, από όπου προκύπτουν τα φυσικά όριά της, η Άρτα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το διεθνώς διάσημο γεφύρι της.

Στη θέση του σημερινού κέντρου υπήρχε αρχαία πόλη με το όνομα Αμβρακία, πρωτεύουσα του κράτους του βασιλιά των Μολοσσών, Πύρρου, που το 1204 έγινε πρωτεύουσα του Δεσποτάτου της Ηπείρου, η οποία είχε αναδειχθεί σε σπουδαίο εμπορικό, διοικητικό και πολιτιστικό κέντρο. γνώρισε μεγάλη ακμή (Δ/νση Τεχνικών Υπηρεσιών Δήμου Αρταίων, 2020).

Στην πρόσφατη ιστορία της, οι κάτοικοι της πόλης ήταν κυρίως μικροεπαγγελματίες και πιθανόν ο τρόπος ζωής να έμοιαζε στον πιο σύγχρονο, συγκριτικά με τα ορεινά και πεδινά χωριά. Έντονες ήταν οι κοινωνικές διαφορές μεταξύ των κατοίκων της Άρτας. Οι κάτοικοι της Άρτας προέρχονταν κυρίως από τα γύρω ορεινά χωριά, που εγκατέλειψαν την κτηνοτροφία και τους παλιούς τρόπους, αναζητώντας μία ευκαιρία για μία διαφορετική ζωή πέρα από τα βοσκοτόπια. Ωστόσο υπήρχαν και οικογένειες αρκετά εύπορες, με κατοχή κτημάτων ή έμποροι, με μεγάλη οικονομική ευχέρεια.

Το κέντρο της Άρτας αποτελούσε ανέκαθεν και το κέντρο της εμπορικής δραστηριότητας της ευρύτερης περιοχής, για αυτό και δέχεται σχετικά μεγάλο φορτίο οχημάτων, τόσο κατά τις ώρες προσέλευσης και αποχώρησης από την εργασία, όσο και σε ώρες εμπορικής κίνησης.

Η πόλη παρουσιάζει τα τυπικά προβλήματα μιας επαρχιακής πόλης, όπως προαναφέρθηκε, με την άναρχη δόμηση να κυριαρχεί τις δεκαετίες του 50 και του 60, που αλλοίωσε τα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά της πόλης. Κατά τη δεκαετία του 1990 έγινε μια προσπάθεια από τις Δημοτικές αρχές να αποδοθεί περισσότερος ελεύθερος χώρος στους πολίτες, μέσα από την πεζοδρόμηση μεγάλου μήκους κεντρικών οδών, με συνέπεια ένα πυκνό δίκτυο πεζοδρόμων εντός του εμπορικού κέντρου της Άρτας να

διευκολύνει την κίνηση του κοινού (Δ/νση Τεχνικών Υπηρεσιών Δήμου Αρταίων, 2020).

Η κεντρική πλατεία της Άρτας προέκυψε από την κατάρρευση παλιών αρχοντικών των οικογενειών Βλαχούτση, Παπαδόπουλου και Βαρζέλη, όπου στεγάζονταν το ρωσικό υποπροξενείο, μετά από τον βομβαρδισμό του 1941, που έγινε στην Άρτα από τους Γερμανούς. Για αρκετά χρόνια λειτούργησε, ανάμεσα στα χαλάσματα, η λαϊκή αγορά, και με την απαλλοτρίωση άλλων οικοπέδων, μεταξύ αυτών και της οικίας Καζαντζή δημιουργήθηκε το κάτω μέρος της πλατείας και το κτίριο του ΟΤΕ αργότερα (Μπαρτζώκας, 2014).

Το όνομα της πλατείας δεν είναι το χαρακτηριστικό της. Στο παρελθόν, κάποιοι την έλεγαν πλατεία Ζέρβα, άλλοι πλατεία Νομαρχίας, άλλοι πλατεία Αμβρακικού, από το ζαχαροπλαστείο «Αμβρακικών» που λειτουργούσε εκεί. Τελικά ονομάστηκε πλατεία Εθνικής Αντίστασης. Σήμερα είναι γνωστή ως κεντρική πλατεία ή πλατεία Αγίου Δημητρίου.

Το σχήμα της είναι παραλληλόγραμμο με την μεγάλη πλευρά του στη διεύθυνση Βορά-Νότου, με μικρή απόκλιση. Η κλίση του εδάφους μπορεί να χαρακτηριστεί ως ήπια και με διεύθυνση από νοτιοανατολικά προς βορειοδυτικά. Τα όρια της αποτελούν:

- Ο πεζόδρομος της οδού Σκουφά στα νοτιοανατολικά, η οποία αποτελεί την εμπορική καρδιά της πόλης.
- Η οδός Κοσμά Αιτωλού στα βορειοδυτικά, στο άλλο άκρο της, η οποία μετά την ανάπλαση της πλατείας έχει μετατραπεί σε πεζόδρομο.
- Η οδός Βλαχούτση και η οδός Εθνικής Αντίστασης, στα νοτιοδυτικά και βορειοανατολικά επιμήκη όρια αντίστοιχα, που έχουν πλέον ενοποιηθεί με τη πλατεία και σήμερα αποτελούν τμήμα της.

Καταστήματα εστίασης και διασκέδασης συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο ποσοστό της χρήσης των κτιρίων που περιβάλλουν την πλατεία. Σημαντικά κτίρια που χωροθετούνται επί της πλατείας και στεγάζουν σημαντικές λειτουργίες είναι το κτίριο διοίκησης της Περιφερειακής Ενότητας Άρτας, καθώς και το κτίριο του Μουσικοφιλολογικού Συλλόγου Άρτας «ΣΚΟΥΦΑΣ», που κτίστηκε το 1966 και η

αίθουσα εκδηλώσεών του αποτελεί σημείο αναφοράς για τον πολιτισμό της σύγχρονης Άρτας. Τέλος σημαντική είναι και η παρουσία διατηρητέας διώροφης οικίας με έντονα στοιχεία νεοκλασικισμού (Εικόνα 4.1), χτισμένη το 1860 πάνω σε σχέδια Ενετού αρχιτέκτονα, που συνόρευε με το Ρωμιοπάζαρο (νότια), το Τουρκοπάζαρο (βόρεια) και την Εβραϊκή συνοικία (ανατολικά) (Μπαρτζώκας, Σ., 2014).

Εικόνα 4.1: Άποψη νεοκλασικής οικίας επί της πλατείας
(Πηγή: <https://foursquare.com/>)

Εικόνα 4.2: Άποψη της πλατείας με το ξενοδοχείο «Άνεσις» στο βάθος, που δεν υφίσταται πλέον (Πηγή: <https://www.taneatismikrospilias24.com/alpharhochiiotakappaeta-sigmaepsilonlambdaiotadeltaalpha/8316676>)

Η πλατεία, στην αρχή ήταν στρωμένη με ψιλό χαλίκι, ενώ αργότερα πλακοστρώθηκε (Εικόνα 4.2). Τη δεκαετία του 1960 κεντρικά της πλατείας υπήρχε σιντριβάνι, με

πίδακα νερού, που έφτανε σε μεγάλο ύψος, ενώ τα βράδια ενεργοποιούνταν φωτεινοί προβολείς σε διάφορες αποχρώσεις (Εικόνα 4.3). Κατά τις δηλώσεις των θαμώνων της εποχής εκείνης, τα καλοκαίρια όταν φυσούσε λίγο παραπάνω το αεράκι, οι σταγόνες του νερού από το σιντριβάνι, έπεφταν πάνω τους και τους δρόσιζε (Σαρλής, Σ., 2018).

Εικόνα 4.3: Η κεντρική πλατεία της Άρτας το 1970 με σιντριβάνι στο βάθος (Πηγή: <https://www.taneatismikrospilias24.com/alpharhochiiotakappaeta-sigmaepsilononlambdaiotadeltaalpha/8293472>)

Εικόνα 4.4: Σχέδιο της πλατείας του αρχιτέκτονα Παύλου Δούκα (Πηγή: <https://www.taneatismikrospilias24.com/>)

Σε αυτή την πλατεία ο κόσμος μαζευόταν για να ακούσει τους πολιτικούς που μιλούσαν από το μπαλκόνι της νομαρχίας. Το 1989 η μορφή της πλατείας άλλαξε, με την ανάπλασή της να ακολουθεί το σχέδιο της μελέτης του αρχιτέκτονα Παύλου Δούκα (Εικόνα 4.1), αναφορικά με τη πλακόστρωσή της, καθώς και με παρτέρια με λουλούδια,

που αποτελούν αντιπροσωπευτικές διατάξεις της υφιστάμενης κατάστασης (Εικόνα 4.5), (Σαρλής, 2018).

Εικόνα 4.5: Η πλατεία σήμερα (Πηγή: <https://www.taneatismikrospilias24.com/>)

4.3 Αξιολόγηση του χαρακτήρα της πλατείας

Η πλατεία Εθνικής Αντιστάσεως, έκτασης 3.425 μ² όπως προαναφέρθηκε βρίσκεται στο κέντρο της πόλης και ως φυσικό επακόλουθο αυτού, λαμβάνουν χώρα δραστηριότητες πολιτισμικές, εμπορικές, αναψυχής. Τα τελευταία χρόνια, μετά την πεζοδρόμηση των γύρω δρόμων και την κατασκευή έργων ανάπλασης, η πλατεία αύξησε κατά πολύ την έκτασή της και συνδέθηκε με το εμπορικό κέντρο της πόλης (Εικόνα 4.6).

Εικόνα 4.6: Η οδός Βλαχούτση τη δεκαετία του '70, πριν την ενοποίηση με την πλατεία (Πηγή: <https://www.taneatismikrospilias24.com/>)

Στα πλαίσια της αναβάθμισης και του εξωραϊσμού της πλατείας, η τοπική αυτοδιοίκηση προχώρησε σε απομάκρυνση των στεγάστρων των υπαίθριων χώρων των καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος και στην θέση τους τοποθετήθηκαν ομπρέλες ίδιου τύπου (Εικόνα 4.7), με σκοπό την δημιουργία ενός ενιαίου αρχιτεκτονικού συνόλου, ενώ παράλληλα χωροθετήθηκαν οι κοινόχρηστοι χώροι για κάθε κατάστημα, ώστε να αποδοθεί επιπλέον χώρος στους διερχόμενους πολίτες (www.aftodioikisi.gr, 2018).

Εικόνα 4.7: Οριοθέτηση κοινόχρηστου χώρου καταστημάτων στο χώρο της πλατείας
(Πηγή: <https://www.aftodioikisi.gr/ota/dimoi/d-arteon-oloklirothike-apomakrynsi-stegastron-ke-topothesisi-obrelon/>)

Στην κεντρική πλατεία απουσιάζουν τα μνημεία, όπως προτομή ή άγαλμα και μόνο στον περίβολο της εκκλησίας του Αγίου Δημητρίου βρίσκεται από το 2005, μαρμάρινο μνημείο αφιερωμένο στην μνήμη των αγωνιστών της Εθνικής Αντίστασης την περίοδο 1941–1945, που απεικονίζονται τις μορφές πεσόντων και αγωνιστών, ενώ πρωτοστατεί μια γυναικεία φιγούρα με φτερά, κρατώντας στο χέρι, που συμβολίζει την ειρήνη και τη ελευθερία, σχεδιασμένες από ορείχαλκο (Εικόνα 4.8).

Εικόνα 4.8: Μνημείο στον περιβάλλοντα χώρο της εκκλησίας του Αγίου Δημητρίου
(Πηγή: Προσωπικό αρχείο)

4.3.1 Αξιολόγηση της φύτευσης της πλατείας

Η βλάστηση καλύπτει ένα μεγάλο τμήμα της πλατείας, που χωροθετείται εκατέρωθεν του κεντρικού άξονά της και αποτελείται από μικρά κηπάρια με ποώδη βλάστηση, συνήθως εποχιακά φυτά, καθώς επίσης και μεγάλα δένδρα.

Το πράσινο της πλατείας μπορεί να χαρακτηριστεί ως επαρκές, που σε ορισμένα τμήματά της μπορεί να προσφέρει την απαιτούμενη δροσιά στον κόσμο, που την επισκέπτεται όλες της ώρες της ημέρας, ακόμα και σε ακραίες συνθήκες, θερμές ή ψυχρές (Εικόνα 4.9, Εικόνα 4.10).

Εικόνα 4.9, Εικόνα 4.10 : Φύτευση στην κεντρική πλατεία (Πηγή: <https://foursquare.com>)

4.3.2 Αξιολόγηση των χρησιμοποιούμενων υλικών της πλατείας

Τα υλικά που έχουν χρησιμοποιηθεί για την επίστρωση της πλατείας, αλλά και οι αρχιτεκτονικές διαμορφώσεις είναι της τυπικής μορφής, που επικρατεί στις περισσότερες ελληνικές πόλεις.

Χρησιμοποιήθηκαν φυσικές πλάκες, στην πλειοψηφία τους σχιστόπλακες, που έχουν καλή μηχανική αντοχή, δεν παραμορφώνονται και δεν επηρεάζονται από την υγρασία και από τις καιρικές συνθήκες. Έχουν επίσης ιδιαίτερη εμφάνιση και γαιώδεις χρωματικές αποχρώσεις, από το ανοιχτό γκρι μέχρι το σκούρο γκρι, ενώ η υφή του υλικού είναι αδρή και αντλιοσθηρή. Όμως λόγω παλαιότητας και κακής συντήρησης

των αρμών μεταξύ των πλακών, το δάπεδο μπορεί να χαρακτηριστεί ως επικίνδυνο για τη διέλευση των πολιτών.

Στην μεγαλύτερη έκταση έχουν τοποθετηθεί πάγκοι ξεκούρασης καθώς και φωτιστικά σώματα παλαιού τύπου που δεν αποδίδουν επαρκώς, αφού ο φωτισμός είναι χαμηλής έντασης.

4.3.3 Συνθετική εκτίμηση για την λειτουργική και περιβαλλοντική συμπεριφορά της πλατείας

Η πλατεία Εθνικής Αντίστασης είναι ένας δημόσιος υπαίθριος χώρος, διαμορφωμένος με τεχνητά κατασκευασμένα στοιχεία, αλλά και με έντονη την παρουσία των φυσικών στοιχείων, ψηλό και χαμηλό πράσινο, με παντελή έλλειψη όμως του υγρού στοιχείου.

Αποτελεί σημειακό υπαίθριο χώρο, ο οποίος συνδέεται με άλλους υπαίθριους χώρους της πόλης, μέσω του δικτύου των δρόμων αλλά και περικλειστο, καθώς περιβάλλεται από δημόσια κτίρια και κατοικίες και τα όριά του είναι σαφώς καθορισμένα. Επιπλέον παρέχει το απαραίτητο αίσθημα της ασφάλειας στους επισκέπτες της, ώστε αυτοί να κινούνται με μεγαλύτερη άνεση και προσφέρει αρκετές δυνατότητες ρύθμισης των παραμέτρων του μικροκλίματος, όπως η σκίαση, η προστασία από ανέμους και βροχή.

Είναι «τόπος σημαντικός που εγγράφεται στη συλλογική μνήμη», γιατί ανέκαθεν αποτελούσε σημείο συνάντησης και αναφοράς στο κέντρο της πόλης και συγκέντρωνε συλλογικές κοινωνικές δραστηριότητες, παρόλο που επικρατεί μια σχετική σύγχυση αναφορικά με την ονομασία της.

Τα στοιχεία οργάνωσης της συγκεκριμένης πλατείας συνιστούν την «βασική δομή στον δομημένο αστικό χώρο» για την συχνότητα της χρήσης, την αντίληψη και την κατανόηση της πόλης από τους κατοίκους, αλλά και την λειτουργία της φύσης στην πόλη. Έτσι παρέχεται ικανοποιητική συμβατότητα των ανθρώπινων δραστηριοτήτων με την φέρουσα ικανότητα του τοπίου.

Η πλατεία δεν αποτελεί μεμονωμένο τεχνητό υπαίθριο χώρο, αλλά συνδέεται και με άλλους σημαντικούς υπαίθριους χώρους, γραμμικούς, όπως οι πεζόδρομοι του εμπορικού κέντρου της πόλης, άλλες παρακείμενες πλατείες, όπως η πλατεία

Μονοπωλίου και η πλατεία Κιλκίς, αλλά και πλατώματα, συμβάλλοντας αποτελεσματικά στη βελτίωση των μικροκλιματικών συνθηκών, αφού επιτυγχάνεται η ενότητα και η σύνδεση μεταξύ τους ως ένα ενιαίο δίκτυο.

Η πλατεία συγκεντρώνει, όπως προαναφέρθηκε και υποστηρίζει πλήθος εκδηλώσεων της δημόσιας κοινωνικής ζωής. Η ακτίνα που εξυπηρετεί περιλαμβάνει ολόκληρη την πόλη και παρουσιάζει την περισσότερη διέλευση-στάση πεζών όλες τις ώρες και όλες τις μέρες, ακόμη και τις νύχτες. Τις Κυριακές συγκεντρώνει τον περισσότερο κόσμο, κάθε ηλικίας, για τον πρωινό καφέ, τις καθημερινές ξεκουράζει τους ανθρώπους μετά τα ψώνια τους, τα βράδια η κίνηση κατευθύνεται στα γύρω καταστήματα αναψυχής, ενώ παρόλο που η σχετική υποδομή για παιχνίδι απουσιάζει, μεγάλος είναι ο αριθμός των παιδιών που παίζουν σε αυτή.

Κατά καιρούς και όταν οι συνθήκες το επιτρέπουν, στο κεντρικό τμήμα της πλατείας διοργανώνονται πολιτισμικές, αθλητικές εκδηλώσεις, αλλά και εκδηλώσεις αναψυχής. Ομιλίες, συναυλίες και διάφορες δράσεις της τοπικής αυτοδιοίκησης. λαμβάνουν χώρα, εξυπηρετώντας τις ανάγκες της κοινωνικής και πνευματικής ζωής, στο κέντρο της πόλης.

Το φυσικό ανάγλυφο του εδάφους της έχει ήπιες κλίσεις προς τα βορειοδυτικά. Τα δένδρα της αναλογικά με την έκτασή της, είναι πολλά, αλλά όχι αρκετά για να προσφέρουν στους ανθρώπους το ανάλογο μικροπεριβάλλον για προστασία από τη βροχή, τον άνεμο και τον ήλιο. Για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών και την καλύτερη προστασία τους απέναντι στις καιρικές συνθήκες, είχαν μέχρι πρότινος τοποθετηθεί ανοιχτές και κλειστές τέντες από τους ιδιοκτήτες των καταστημάτων που χρησιμοποιούν μέρος της έκτασης της πλατείας για την ανάπτυξη των τραπεζοκαθισμάτων, που αλλοίωναν ταυτόχρονα και το φυσικό τοπίο της πλατείας (Εικόνα 4.11).

Εικόνα 4.11: Κατάχρηση του χώρου της πλατείας από καταστήματα εστίασης με αντιαισθητικές κατασκευές (Πηγή: <https://diathrhteia.blogspot.com>)

Με απόφαση της τοπικής αυτοδιοίκησης οι κατασκευές αυτές αφαιρέθηκαν, η έκταση της καταλαμβανόμενης επιφάνειας από τα καταστήματα αναψυχής μειώθηκε και διανεμήθηκαν ομοιόμορφα μέσα σκίασης (ομπρέλες) στους καταστηματάρχες.

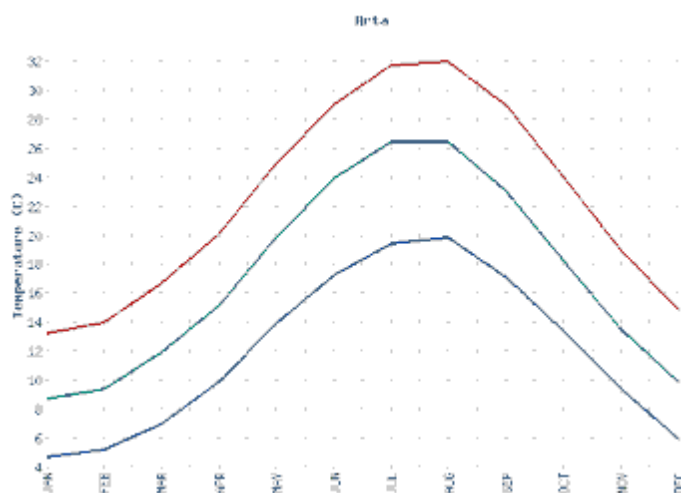
Λόγω της πανδημίας COVID 19, που μαστίζει την ανθρωπότητα και εξαπλώθηκε και στη χώρα μας από τον Φεβρουάριο του 2020, επιβλήθηκαν σημαντικοί περιορισμοί στην κυκλοφορία και μετακίνηση των πολιτών σε ολόκληρη την επικράτεια, αλλά και αναστολή λειτουργίας των επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρήσεων εστίασης και αναψυχής, που έπληξε σημαντικά τη χρήση της πλατείας.

Τέλος, σύμφωνα με τα κλιματολογικά δεδομένα της πόλης της Άρτας (<http://www.hnms.gr/emy/el/climatology/>), όπου και η εν λόγω πλατεία, διαπιστώνεται το ήπιο και Μεσογειακού τύπου κλίμα της περιοχής που εμφανίζει και έχει ήπιους χειμώνες και θερμοκρασίες που σπάνια κατεβαίνουν κάτω από το μηδέν, ενώ τα καλοκαίρια παρουσιάζει αρκετά υψηλές θερμοκρασίες με σπάνιες βροχοπτώσεις. Το κλίμα της περιοχής επηρεάζεται από τις υγρές αέριες μάζες που έρχονται από το Ιόνιο στα δυτικά και η εκφόρτωσή τους γίνεται στον ορεινό όγκο της Πίνδου στα ανατολικά. Οι άνεμοι που κυριαρχούν έχουν διεύθυνση ΒΑ όλους τους μήνες του έτους. Η μέγιστη ταχύτητα του ανέμου δεν υπερβαίνει τα 3,25m/sec (6,5 κόμβοι), που παρατηρείται τον μήνα Ιανουάριο και Φεβρουάριο, τιμή σαφώς μικρότερη από το όριο των 5m/sec, πάνω από το οποίο ο αέρας προκαλεί ενόχληση (Πίνακας 1).

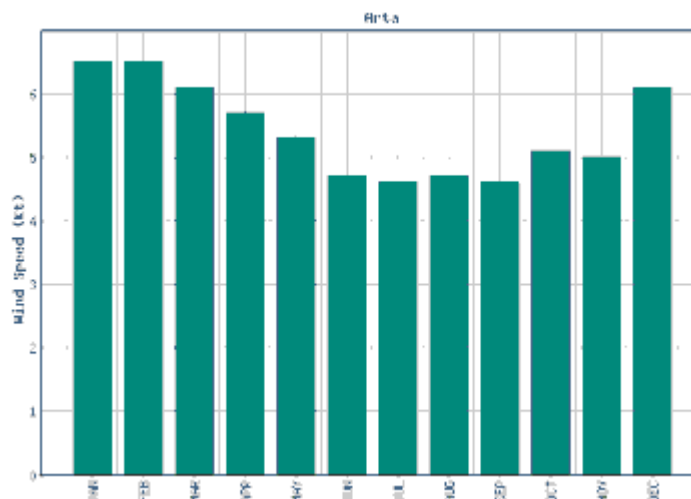
Συνεπώς οι επικρατούσες συνθήκες ανεμοπροστασίας στην περιοχή, κρίνονται ικανοποιητικές, αφού οι άνεμοι σε όλη τη διάρκεια του έτους είναι πολύ ήπιοι, ενώ η

φύτευση στο χώρο της πλατείας ικανοποιείται από τις επικρατούσες κλιματολογικές συνθήκες. Ανεξάρτητα από τα παραπάνω, ο συνεχής τρόπος δόμησης της περιοχής γύρω από την πλατεία και τα ύψη των κτιρίων που περιβάλλουν την πλατεία στην βορειανατολική κατεύθυνση, αποτελούν στοιχεία προστασίας από τον άνεμο, κατά συνέπεια η πλατεία δέχεται επισκέπτες όλες τις εποχές, ακόμα και με ακραίες καιρικές συνθήκες.

Αρτα: Γ.Μήκος:21.0, Γ.Πλάτος :39.16, Ύψος: 12m(Περίοδος Δεδομένων: 1976-2010)

	ΙΑΝ	ΦΕΒ	ΜΑΡ	ΑΠΡ	ΜΑΙ	ΙΟΥΝ	ΙΟΥΛ	ΑΥΓ	ΣΕΠ	ΟΚΤ	ΝΟΕ	ΔΕΚ
Ελάχιστη Μηνιαία Θερμοκρασία	4.7	5.2	7.0	9.9	13.9	17.3	19.5	19.9	17.1	13.4	9.4	6.0
Μέση Μηνιαία Θερμοκρασία	8.7	9.4	11.9	15.2	19.9	24.0	26.5	26.5	23.1	18.3	13.5	9.9
Μέγιστη Μηνιαία Θερμοκρασία	13.3	14.0	16.7	20.1	25.0	29.1	31.8	32.0	29.0	24.1	19.0	

	ΙΑΝ	ΦΕΒ	ΜΑΡ	ΑΠΡ	ΜΑΙ	ΙΟΥΝ	ΙΟΥΛ	ΑΥΓ	ΣΕΠ	ΟΚΤ	ΝΟΕ	ΔΕΚ
Επικρατούσα Διεύθυνση Ανέμου	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA	BA
Μέση Μηνιαία Ένταση Ανέμου	6.5	6.5	6.1	5.7	5.3	4.7	4.6	4.7	4.6	5.1	5.0	

Πίνακας 1. Κλιματικά δεδομένα ΕΜΥ (Πηγή: <http://www.hnms.gr/emy/el/climatology/>)

4.4 Διεξαγωγή της έρευνας

Στα πλαίσια της εργασίας αυτής αρχικά πραγματοποιήθηκε επιτόπια έρευνα για αποτύπωση και καταγραφή των υπαίθριων χώρων της πόλης της Άρτας. Εκτός απ' την καταγραφή για την αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης θεωρήθηκε ιδιαίτερα σημαντικό να καταγραφούν οι πληροφορίες του πληθυσμού που χρησιμοποιούν την πλατεία, αναφορικά με τον τρόπο που αντιλαμβάνονται οι χρήστες του χώρου αυτού, την λειτουργία του και πως την αξιολογούν.

Έτσι, στα πλαίσια της παρούσης έρευνας συντάχθηκε ένα ερωτηματολόγιο με ερωτώμενους κατοίκους όλων των ηλικιών της περιοχής της Άρτας. Η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων πραγματοποιήθηκε εντός του μήνα Σεπτεμβρίου 2021, με τη ταυτόχρονη διάθεσή του σε συγκεκριμένο διαδικτυακό σύνδεσμο, αλλά και με την αυτοπροσώπως διανομή του σε νεαρά άτομα ηλικίας περί τα 20 έτη, ώστε με την καταγραφή και την ανάλυση των απόψεών τους, για την υφιστάμενη κατάσταση του χώρου της πλατείας Εθνικής Αντίστασης, να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα επανεξέτασης μιας ενδεχόμενης ανάπλασης της πλατείας προς όφελος της ποιότητας ζωής τους.

Συμπληρώθηκαν συνολικά 91 ερωτηματολόγια διαδικτυακά και 30 ερωτηματολόγια αυτοπροσώπως, ως αντιπροσωπευτικό και καλά επιλεγμένο δείγμα πολιτών της περιοχής μελέτης, επί του συνολικού πληθυσμού των 42.985 κατοίκων της αστικής αυτής περιοχής (ΕΣΥΕ, 2011).

4.4.1 Δομή ερωτηματολογίου

Το ερωτηματολόγιο είναι δομημένο σε δύο διακριτές θεματικές ενότητες:

- σχετικά με τα ατομικά στοιχεία των συμμετεχόντων, όπως ηλικία, φύλο, επίπεδο εκπαίδευσης και
- σχετικά με την αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης της πλατείας, όπως η επισκεψιμότητα στο χώρο, οι λόγοι επίσκεψης η ικανοποίηση από τη γενική φροντίδα του χώρου, η επάρκεια σε πράσινο και εξοπλισμό.

4.4.2 Ανάλυση της Έρευνας

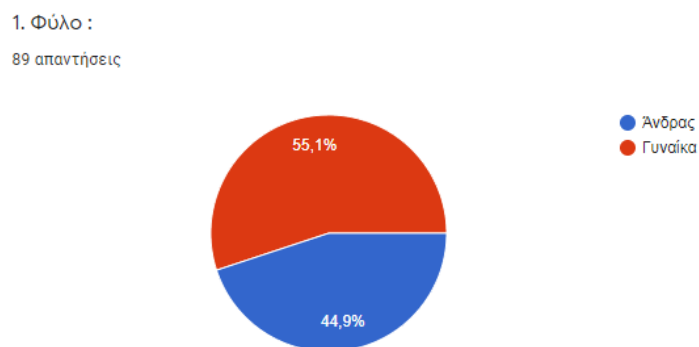
Μετά τη παρουσίαση της μεθοδολογίας και του περιεχομένου της έρευνας, στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας. Αρχικά αναλύονται τα στοιχεία που προέκυψαν από τα ερωτηματολόγια υπό μορφή γραφημάτων. Γίνεται επίσης διασταύρωση των απαντήσεων με προσωπικές απόψεις, προκειμένου να αποκτηθεί πληρέστερη εικόνα για τη διαφοροποίηση των απαντήσεων. Τέλος, συγκεντρώνονται τα συμπεράσματα της ανάλυσης και συνδυάζονται με τα αποτελέσματα της επιτόπιας έρευνας της περιοχής μελέτης.

4.4.3 Ανάλυση στατιστικών δεδομένων

A. Απαντήσεις-απόψεις ερωτηθέντων διαδικτυακά

Ατομικά στοιχεία

Στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε διαδικτυακά και οι απαντήσεις βρίσκονται στον διαδικτυακό τόπο: <https://docs.google.com/forms/d/1F6PEtFHgsoaYCUx40iEkpDkEukHNSyOdSMc75vO8II8/edit#responses>, συμμετείχαν 40 άνδρες, 49 γυναίκες, σχετικά με το φύλο των ερωτηθέντων, σε ποσοστό 44,9% και 55,1% αντίστοιχα, όπως φαίνεται και από το παρακάτω γράφημα (Διάγραμμα 4.1)

Διάγραμμα 4.1: Φύλο ερωτηθέντων

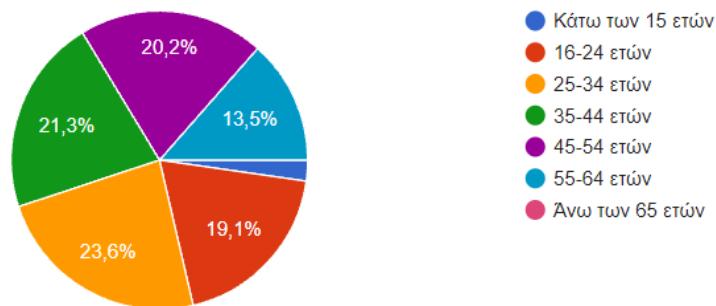
Στο δείγμα πληθυσμού συμμετείχαν άτομα από όλες τις ηλικίες και συγκεκριμένα:

- Ηλικίας κάτω των 15 ετών: άτομα 2, σε ποσοστό 2,2%
- Ηλικίας 16-24 ετών: άτομα 17, σε ποσοστό 19,1%
- Ηλικίας 25-34 ετών: άτομα 21, σε ποσοστό 23,6%
- Ηλικίας 35-44 ετών: άτομα 19, σε ποσοστό 21,3%
- Ηλικίας 45-54 ετών: άτομα 18, σε ποσοστό 20,2%
- Ηλικίας 55-64 ετών: άτομα 13, σε ποσοστό 13,5%
- Ηλικίας άνω των 65 ετών: άτομα 2, σε ποσοστό 2,2%,

όπως φαίνεται και από το παρακάτω γράφημα (Διάγραμμα 4.2)

2. Ηλικία:

89 απαντήσεις

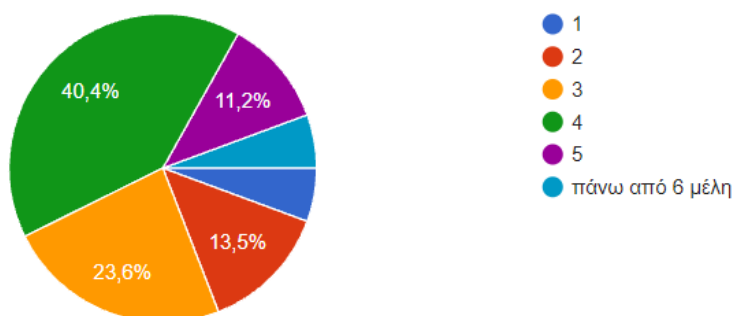

Διάγραμμα 4.2: Ηλικία ερωτηθέντων

Σχετικά με τον αριθμό μελών του νοικοκυριού στο οποίο ανήκουν οι ερωτηθέντες το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων (40,4%) συγκεντρώνουν τα νοικοκυριά με 4 μέλη, 36 στον αριθμό, ενώ οι 21 από τους ερωτηθέντες ανήκουν σε νοικοκυριά με 3 μέλη, σε ποσοστό 23,6%. Τα νοικοκυριά με 2 μέλη, 12 στον αριθμό, συγκεντρώνουν ποσοστό 13,5%, ενώ οι ερωτηθέντες που ανήκουν σε νοικοκυριά με 1 μέλος και αντίστοιχα, με 6 μέλη, συγκεντρώνουν ποσοστό 5,5%. Τέλος 10 ερωτηθέντες ανήκουν σε νοικοκυριά με 5 μέλη, σε ποσοστό 11,2%, όπως φαίνεται και από παρακάτω γράφημα (Διάγραμμα 4.3):

3. Αριθμός μελών νοικοκυριού

89 απαντήσεις

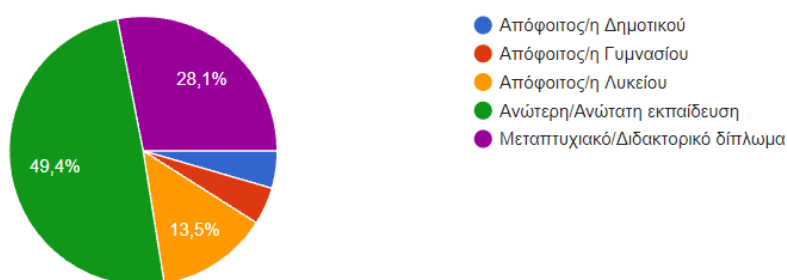

Διάγραμμα 4.3: Αριθμός μελών του νοικοκυριού

Αναφορικά με το επίπεδο μόρφωσης, το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων (49,4%) είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Α.Ε.Ι., ΑΤ.Ε.Ι. ή πτυχίο άλλου ιδρύματος) και 44 στον αριθμό, ενώ οι 25 από αυτούς, σε ποσοστό 28,1% είναι κάτοχοι Μεταπτυχιακού ή Διδακτορικού διπλώματος. Οι απόφοιτοι Λυκείου συμμετέχουν με ποσοστό 13,5%, στο σύνολο 12, οι απόφοιτοι Γυμνασίου με ποσοστό 4,5%, στο σύνολο 4 και τέλος οι απόφοιτοι Δημοτικού, με το ίδιο ποσοστό 4,5%, στο σύνολο 4, όπως φαίνεται και από παρακάτω γράφημα (Διάγραμμα 4.4).

5. Επίπεδο εκπαίδευσης:

89 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.4: Επίπεδο εκπαίδευσης

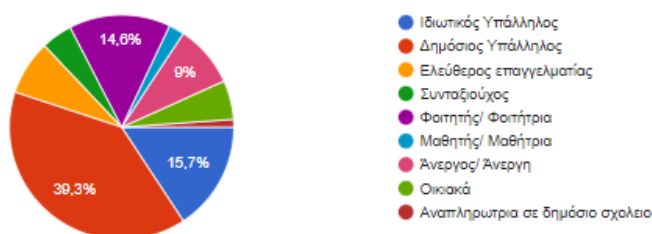
Σχετικά με την απασχόληση των ερωτηθέντων, αυτή αναλύεται ως εξής (Διάγραμμα 4.5):

- Ιδιωτικός Υπάλληλος: 14 στον αριθμό, σε ποσοστό 15,7%

- Δημόσιος Υπάλληλος: 35 στον αριθμό, σε ποσοστό 39,3%
- Ελεύθερος επαγγελματίας: 7 στον αριθμό, σε ποσοστό 7,9%
- Συνταξιούχος: 4 στον αριθμό, σε ποσοστό 4,5%
- Φοιτητής/ Φοιτήτρια: 13 στον αριθμό, σε ποσοστό 14,6%
- Μαθητής/ Μαθήτρια: 2 στον αριθμό, σε ποσοστό 2,2%
- Άνεργος/ Άνεργη: 8 στον αριθμό, σε ποσοστό 9%
- Οικιακά: 5 στον αριθμό, σε ποσοστό 5,6%
- Άλλο: Αναπληρώτρια σε δημόσιο σχολείο: 1 στον αριθμό, σε ποσοστό 1,1%.

6. Κύριο επάγγελμα:

89 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.5: Κύριο επάγγελμα/Απασχόληση

Σχετικά με την υφιστάμενη κατάσταση της πλατείας

1^η Ερώτηση: Χρησιμοποιείτε την πλατεία ως: α. Σημείο συνάντησης□, β. Πέρασμα□, γ. Μέρος αναψυχής□, Όλα τα παραπάνω□

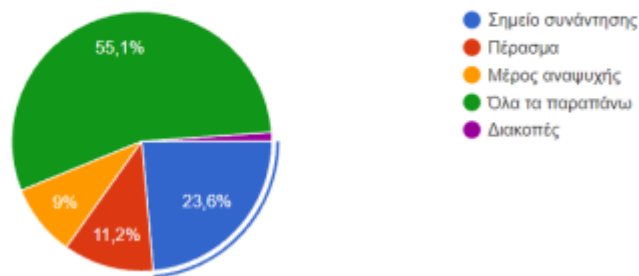
Ως προς τη χρήση της πλατείας, οι ερωτηθέντες απάντησαν ότι χρησιμοποιούν την πλατεία ως:

- Σημείο συνάντησης, σε ποσοστό 23,6% (21 άτομα)
- Πέρασμα σε ποσοστό 11,2% (10 άτομα)

- Μέρος αναψυχής σε ποσοστό 9% (8 άτομα)
- Όλα τα παραπάνω σε ποσοστό 55,1% (49 άτομα)
- Άλλο: Διακοπές σε ποσοστό 1,1% (1 άτομο),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω γράφημα (Διάγραμμα 4.6)

1. Χρησιμοποιείτε την πλατεία ως:
89 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.6: Χρήση της πλατείας

2^η Ερώτηση: Τι μέσο χρησιμοποιείτε συνήθως για να πάτε στον συγκεκριμένο χώρο; α. Με τα πόδια ☐, β. Με αυτοκίνητο Ι.Χ ☐, γ. Με ποδήλατο ☐, δ. Με ηλεκτρικό πατίνι ☐, ε. Με μηχανή ☐, στ. Με αστικό λεωφορείο ☐

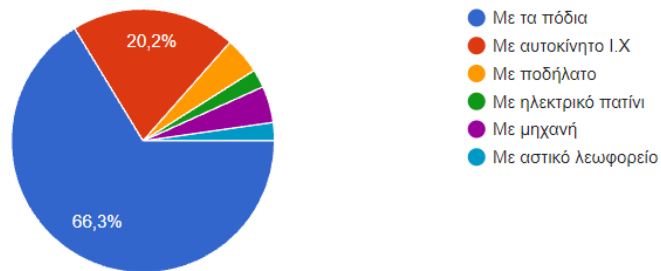
Ως προς το μέσο που χρησιμοποιούν οι ερωτηθέντες για την επίσκεψή τους στον συγκεκριμένο χώρο, αυτοί απάντησαν:

- Με τα πόδια, σε ποσοστό 66,3% (59 άτομα)
- Με αυτοκίνητο Ι.Χ σε ποσοστό 20,2% (18 άτομα)
- Με ποδήλατο σε ποσοστό 4,5% (4 άτομα)
- Με ηλεκτρικό πατίνι σε ποσοστό 2,2% (2 άτομα)
- Με μηχανή σε ποσοστό 4,5% (4 άτομα)
- Με αστικό λεωφορείο σε ποσοστό 2,2% (2 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω γράφημα (Διάγραμμα 4.7)

2. Τι μέσο χρησιμοποιείτε συνήθως για να πάτε στον συγκεκριμένο χώρο;

89 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.7: Μέσο πρόσβασης στην πλατεία

3^η Ερώτηση: Κατά μέσο όρο πόσο χρόνο χρειάζεστε για να μετακινηθείτε από το σπίτι σας ως τον συγκεκριμένο χώρο; α. 2 λεπτά □, β. 5 - 10 λεπτά □, γ. 15 – 30 λεπτά □, δ. Περισσότερο από 30 λεπτά □

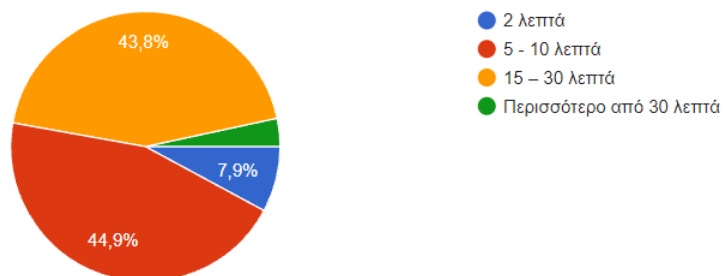
Ως προς τη διάρκεια της διαδρομής από το σπίτι έως την πλατεία, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- 2 λεπτά, σε ποσοστό 7,9% (2 άτομα)
- 5- 10 λεπτά, σε ποσοστό 44,9% (40 άτομα)
- 15 – 30 λεπτά, σε ποσοστό 43,8% (39 άτομα)
- Περισσότερο από 30 λεπτά, σε ποσοστό 3,4% (3 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω γράφημα (Διάγραμμα 4.8):

3. Κατά μέσο όρο, πόσο χρόνο χρειάζεστε για να μετακινηθείτε από το σπίτι σας ως τον συγκεκριμένο χώρο;

89 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.8: Χρόνος πρόσβασης στην πλατεία

4^η Ερώτηση: Για ποιο λόγο επιλέγετε τον συγκεκριμένο χώρο; α. Εγγύτητα στο σπίτι μου ☐, β. Αισθητική του χώρου ☐, γ. Μέγεθος του χώρου ☐, δ. Δυνατότητα για δραστηριότητες αναψυχής ☐, ε. Δυνατότητα για παιχνίδι των παιδιών ☐, στ. Από συνήθεια ☐, ζ. Άλλο:.....

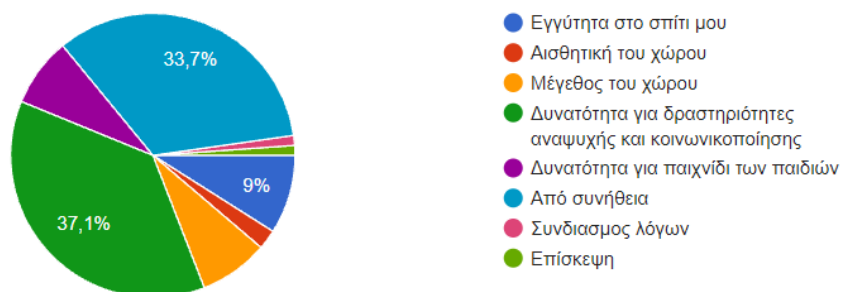
Ως προς τα λόγο που επιλέγουν τον συγκεκριμένο χώρο, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Εγγύτητα στο σπίτι μου, σε ποσοστό 9% (8 άτομα)
- Αισθητική του χώρου, σε ποσοστό 2,2% (2 άτομα)
- Μέγεθος του χώρου, σε ποσοστό 7,9% (2 άτομα)
- Δυνατότητα για δραστηριότητες αναψυχής, σε ποσοστό 37,1% (33 άτομα)
- Δυνατότητα για παιχνίδι των παιδιών, σε ποσοστό 7,9% (7 άτομα)
- Από συνήθεια, σε ποσοστό 33,7% (30 άτομα)
- Άλλο: Συνδυασμός των παραπάνω, σε ποσοστό 1,1% (1 άτομο)
- Άλλο: Επίσκεψη, σε ποσοστό 1,1% (1 άτομο),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω γράφημα (Διάγραμμα 4.9):

4. Για ποιο λόγο επιλέγετε τον συγκεκριμένο χώρο;

89 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.9: Λόγος χρήσης της πλατείας

5^η Ερώτηση: Ποια ήταν η συχνότητα της επίσκεψής σας στην κεντρική πλατεία της Άρτας, πριν από την έναρξη (Μάρτιος 2020) της πανδημίας Covid-19; α.

Καθημερινά ☐, **β. 2-3 φορές την εβδομάδα** ☐, **γ. Μία φορά την εβδομάδα** ☐, **δ. 2-3 φορές τον μήνα** ☐, **ε. Μία φορά τον μήνα** ☐, **στ. Σπάνια** ☐

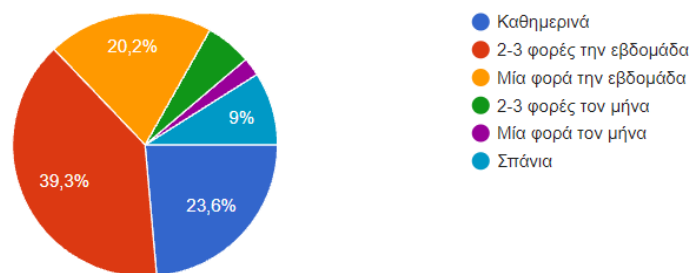
Ως προς τη συχνότητα της επίσκεψης στην κεντρική πλατεία της Άρτας, πριν από την έναρξη (Μάρτιος 2020) της πανδημίας Covid-19, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Καθημερινά, σε ποσοστό 23,6% (21 άτομα)
- 2-3 φορές την εβδομάδα, σε ποσοστό 39,3% (35 άτομα)
- Μία φορά την εβδομάδα, σε ποσοστό 20,2% (18 άτομα)
- 2-3 φορές τον μήνα, σε ποσοστό 5,6% (5 άτομα)
- Μία φορά τον μήνα, σε ποσοστό 2,2% (2 άτομα)
- Σπάνια, σε ποσοστό 9% (8 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω γράφημα (Διάγραμμα 4.10):

5. Ποια ήταν η συχνότητα της επίσκεψής σας στην κεντρική πλατεία της Άρτας, πριν από την έναρξη (Μάρτιος 2020) της πανδημίας Covid-19;

89 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.10: Συχνότητα επίσκεψης στην πλατεία πριν από την πανδημία

6^η Ερώτηση: Ποια είναι η συχνότητα επίσκεψής σας στην κεντρική πλατεία της Άρτας, μετά από την έναρξη (Μάρτιος 2020) της πανδημίας Covid-19; **α. Καθημερινά** ☐, **β. 2-3 φορές την εβδομάδα** ☐, **γ. Μία φορά την εβδομάδα** ☐, **δ. 2-3 φορές τον μήνα** ☐, **ε. Μία φορά τον μήνα** ☐, **στ. Σπάνια** ☐

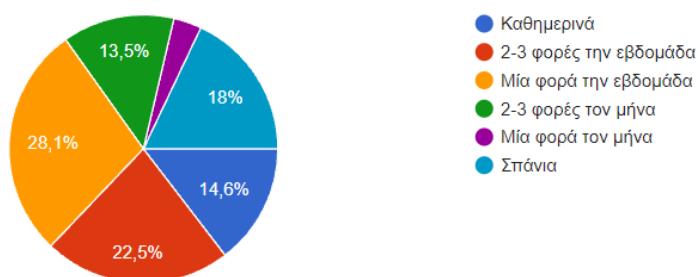
Ως προς τη συχνότητα της επίσκεψης στην κεντρική πλατεία της Άρτας, μετά από την έναρξη (Μάρτιος 2020) της πανδημίας Covid-19, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Καθημερινά, σε ποσοστό 14,6% (13 άτομα)
- 2-3 φορές την εβδομάδα, σε ποσοστό 22,5% (20 άτομα)
- Μία φορά την εβδομάδα, σε ποσοστό 28,1% (25 άτομα)
- 2-3 φορές τον μήνα, σε ποσοστό 13,5% (12 άτομα)
- Μία φορά τον μήνα, σε ποσοστό 3,4% (3 άτομα)
- Σπάνια, σε ποσοστό 18% (16 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω γράφημα (Διάγραμμα 4.11):

6. Ποια είναι η συχνότητα επίσκεψής σας στην κεντρική πλατεία της Άρτας, μετά από την έναρξη (Μάρτιος 2020) της πανδημίας Covid-19;

89 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.11: Συχνότητα επίσκεψης στην πλατεία μετά την πανδημία

7^η Ερώτηση: Είστε ικανοποιημένος/η από τις υπηρεσίες – παροχές του δήμου σχετικά με :

α. Κλαδέματα δένδρων ανάλογα με την εποχή: Ναι ☐ Όχι ☐

β. Οργάνωση σύγχρονων ποτισμάτων και σχετικών εργασιών: Ναι ☐ Όχι ☐

γ. Παρακολούθηση υγείας και ανάπτυξης πρασίνου: Ναι ☐ Όχι ☐

δ. Περιποίηση Χώρων πρασίνου: Ναι ☐ Όχι ☐

ε. Αντικατάσταση /Επιδιόρθωση φθορών υφιστάμενου αστικού εξοπλισμού (π.χ καθιστικά, φωτισμός κλπ): Ναι ☐ Όχι ☐

στ. Επιδιόρθωση κατεστραμμένου δαπέδου (π.χ. σπασμένες πλάκες): Ναι ☐ Όχι ☐

ζ. Καθαριότητα: Ναι ☐ Όχι ☐

Ως προς την ικανοποίησή τους από τις υπηρεσίες – παροχές του δήμου, οι ερωτηθέντες απάντησαν ότι είναι ικανοποιημένοι σχετικά με:

- Τα κλαδέματα δένδρων ανάλογα με την εποχή, σε ποσοστό 28,1% (25 άτομα)
- Την οργάνωση σύγχρονων ποτισμάτων και σχετικών εργασιών, σε ποσοστό 4,5% (4 άτομα)
- Την παρακολούθηση υγείας και ανάπτυξης πρασίνου, σε ποσοστό 5,6% (5 άτομα)
- Την περιποίηση Χώρων πρασίνου, σε ποσοστό 13,5% (12 άτομα)
- Αντικατάσταση /Επιδιόρθωση φθορών υφιστάμενου αστικού εξοπλισμού (π.χ καθιστικά, φωτισμός κλπ), σε ποσοστό 15,7% (14 άτομα)
- Επιδιόρθωση κατεστραμμένου δαπέδου (π.χ. σπασμένες πλάκες), σε ποσοστό 5,6% (5 άτομα)
- Καθαριότητα σε ποσοστό 18% (16 άτομα)

Λοιπές απαντήσεις, σε ποσοστό 9% (8 άτομα): Δεν είμαι ευχαριστημένη με τίποτα, δεν γίνεται τίποτα από όλα αυτά, απεριποίητη σε όλο της το μεγαλείο, χάλια όλα, τίποτα από τα παραπάνω, δείχνουν δυσaréσκεια από τις υπηρεσίες του δήμου, όπως φαίνεται και από το παρακάτω γράφημα (Διάγραμμα 4.12):

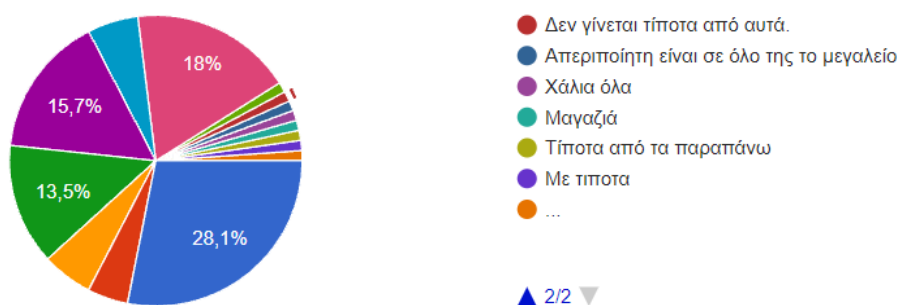
7. Είστε ικανοποιημένος/η από τις υπηρεσίες – παροχές του δήμου σχετικά με :

89 απαντήσεις

7. Είστε ικανοποιημένος/η από τις υπηρεσίες – παροχές του δήμου σχετικά με :

89 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.12: Ικανοποίηση από τις υπηρεσίες του Δήμου

8^η Ερώτηση: Τι σας αρέσει περισσότερο στο χώρο της πλατείας και γιατί; α. καθαριότητα ☐, β. πράσινο ☐, γ. καθιστικοί πάγκοι ☐, δ. φωτισμός ☐, ε. διοργάνωση εκδηλώσεων ☐, στ. άνεση χώρου ☐

Στην παραπάνω ερώτηση, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

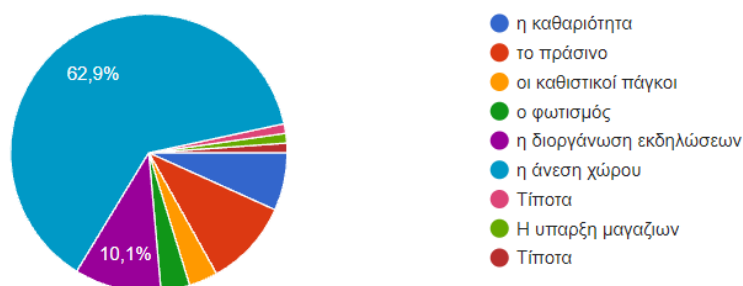
- καθαριότητα, σε ποσοστό 6,7% (6 άτομα)
- πράσινο, σε ποσοστό 10,1% (9 άτομα)
- καθιστικοί πάγκοι, σε ποσοστό 3,4% (3 άτομα)
- φωτισμός, σε ποσοστό 3,4% (3 άτομα)
- διοργάνωση εκδηλώσεων, σε ποσοστό 10,1% (9 άτομα)

- άνεση χώρου, σε ποσοστό 62,9% (56 άτομα)

Λοιπές απαντήσεις, σε ποσοστό 9% (8 άτομα) : Δεν είμαι ευχαριστημένη με τίποτα, δεν γίνεται τίποτα από όλα αυτά, απεριποίητη σε όλο της το μεγαλείο, χάλια όλα, τίποτα από τα παραπάνω, δείχνουν δυσαρέσκεια από τις υπηρεσίες του δήμου, όπως φαίνεται και από το παρακάτω γράφημα (Διάγραμμα 4.13):

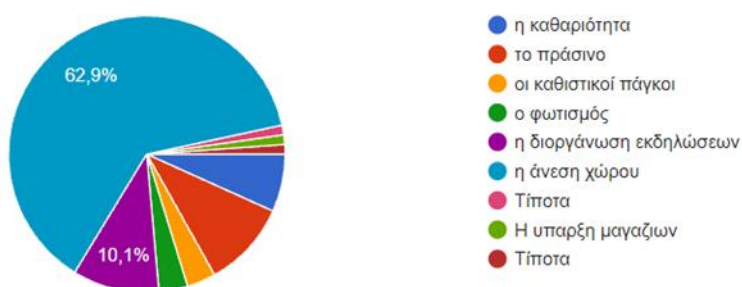
8. Τι σας αρέσει περισσότερο στο χώρο της πλατείας;

89 απαντήσεις

8. Τι σας αρέσει περισσότερο στο χώρο της πλατείας;

89 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.13: Χαρακτηριστικά της πλατείας που αρέσουν στους ερωτηθέντες

9^η Ερώτηση: Προσδιορίστε το λόγο:.....

Στην παραπάνω ερώτηση, οι απαντήσεις ποικίλουν και οι περισσότερες επικεντρώνονται στην άνεση χώρου, μετά τον περιορισμό των τραπεζοκαθισμάτων, στο χώρο της πλατείας. Ενδεικτικά αναφέρονται μερικές:

- Υπάρχει άνεση χώρου χωρίς συνωστισμό, για συνάντηση με φίλους. Επιπλέον είναι μια καθαρή πλατεία.

- Η άνεση χώρου, αφού έκλεισαν κάποιες καφετέριες και περιορίστηκαν κάπως τα τραπεζοκαθίσματα είναι σχετικά πιο άνετα.
- Έχει μεγάλο χώρο χωρίς συνωστισμό για να παίζουν τα παιδιά.
- Συγκεντρώνεται κόσμος και βλέπουμε παλιούς γνωστούς.

10^η Ερώτηση: Κατά τη γνώμη σας, τι είναι το πιο αρνητικό με μια πρώτη ματιά στην πλατεία; α. η διαμόρφωση του εδάφους ☐, β. οι καθιστικοί πάγκοι ☐, γ. η έλλειψη αρκετού πράσινου ☐, δ. ο ανεπαρκής φωτισμός ☐, ε. οι φθορές με την πάροδο του χρόνου ☐, στ. η έλλειψη καθαριότητας ☐

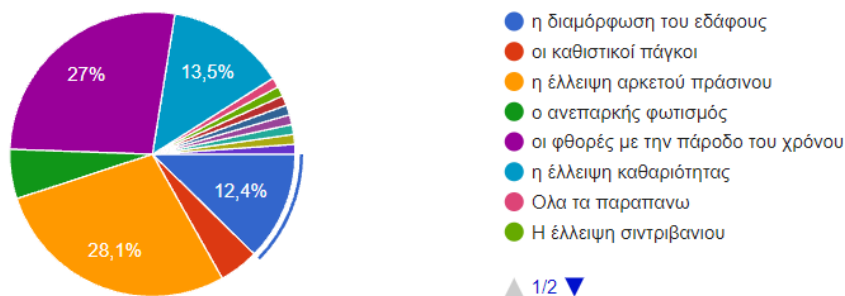
Στην παραπάνω ερώτηση, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- η διαμόρφωση του εδάφους, σε ποσοστό 12,4% (11 άτομα)
- οι καθιστικοί πάγκοι, σε ποσοστό 4,5% (4 άτομα)
- η έλλειψη αρκετού πράσινου, σε ποσοστό 28,1% (25 άτομα)
- ο ανεπαρκής φωτισμός, σε ποσοστό 5,6% (5 άτομα)
- οι φθορές με την πάροδο του χρόνου, σε ποσοστό 27% (24 άτομα)
- η έλλειψη καθαριότητας, σε ποσοστό 13,5% (12 άτομα)

Λοιπές απαντήσεις, σε ποσοστό 9% (8 άτομα): όλα τα παραπάνω, η έλλειψη σιντριβανιού, η έλλειψη αισθητικής, η κακή αρχιτεκτονική του χώρου, οι τέντες και η εξάπλωση των τραπεζοκαθισμάτων, όπως φαίνεται και από το παρακάτω γράφημα (Διάγραμμα 4.14):

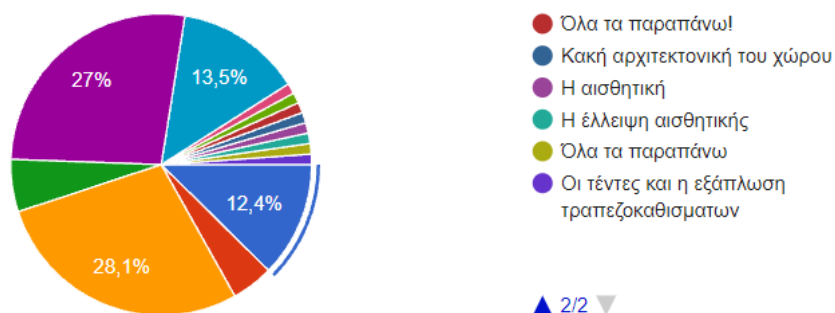
10. Κατά τη γνώμη σας, τι είναι το πιο αρνητικό με μια πρώτη ματιά στην πλατεία;

89 απαντήσεις

10. Κατά τη γνώμη σας, τι είναι το πιο αρνητικό με μια πρώτη ματιά στην πλατεία;

89 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.14: Το πιο αρνητικό χαρακτηριστικό της πλατείας

11^η Ερώτηση: Σε ποια σημεία της πλατείας προτιμάτε να βρίσκεστε και γιατί; **α.** καφετέριες ☐, **β.** καθιστικοί πάγκοι ☐, **γ.** διερχόμενος/η ☐

Στην παραπάνω ερώτηση, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- καφετέριες, σε ποσοστό 55,1% (49 άτομα)
- καθιστικοί πάγκοι, σε ποσοστό 7,9% (7 άτομα)
- διερχόμενος/η σε ποσοστό 32,6% (29 άτομα)

Λοιπές απαντήσεις, σε ποσοστό 4,4% (4 άτομα) αφορούν στο συνδυασμό των παραπάνω, όπως φαίνεται και από το παρακάτω γράφημα (Διάγραμμα 4.15):

11. Σε ποια σημεία της πλατείας προτιμάτε να βρίσκεστε και γιατί;

89 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.15: Σημεία της πλατείας που προσελκύουν τους χρήστες

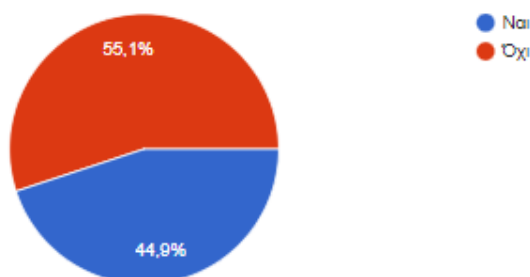
12^η Ερώτηση: Νομίζετε ότι η πλατεία έχει σχεδιαστεί με μέριμνα και φροντίδα για το περιβάλλον; Ναι ☐ Όχι ☐

Στην παραπάνω ερώτηση, απάντησαν (Διάγραμμα 4.16):

- Θετικά, σε ποσοστό 44,9% (40 άτομα)
- Αρνητικά, σε ποσοστό 55,1% (49 άτομα)

12. Νομίζετε ότι η πλατεία έχει σχεδιαστεί με μέριμνα και φροντίδα για το περιβάλλον;

89 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.16: Απόψεις των ερωτηθέντων για τον σχεδιασμό της πλατείας, ως προς τη μέριμνα και φροντίδα για το περιβάλλον

13^η Ερώτηση: Αν απαντήσατε αρνητικά μπορείτε να δικαιολογήσετε το γιατί;.....

Η τεκμηρίωση για την απουσία μέριμνας για το περιβάλλον, οφείλεται κυρίως στην ανεπάρκεια πρασίνου, στην κακή χωροθέτησή του, στην απουσία υγρού στοιχείου,

στην ανεπάρκεια μελέτης για την ανάδειξη της πλατείας, στην υπερβολική ανάπτυξη τραπεζοκαθισμάτων. Ενδεικτικά αναφέρονται κάποιες απαντήσεις:

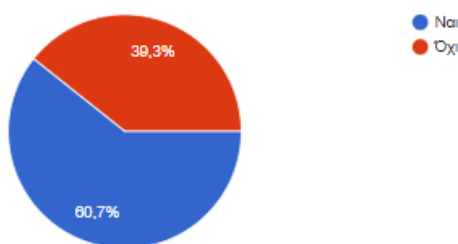
- Δεν υπάρχουν έξυπνα και καινοτόμα σύγχρονα συστήματα καθώς ούτε αρκετοί κάδοι για ανακύκλωσης γυαλιού
- Διότι δεν υπάρχει κανένα σχέδιο που να ανταποκρίνεται στο κλίμα της πόλης και να σέβεται τα σύγχρονα περιβαλλοντικά δεδομένα
- Πολύ πλαστικό, πολύ τσιμέντο
- Δεν θεωρώ ότι την εποχή που σχεδιάστηκε η συγκεκριμένη πλατεία υπήρχε σαν προτεραιότητα το περιβάλλον
- Το καλοκαίρι είναι δύσκολο κάποιος να αισθανθεί άνετα με την ζέστη
- Δεν υπάρχουν σημεία ανακύκλωσης. Τα όμβρια ύδατα που τρέχουν στην μέση θα μπορούσαν να συλλέγονται να ποτίζουν, τα φώτα θα μπορούσαν να είναι led.

14^η Ερώτηση: Νομίζετε ότι η πλατεία έχει σχεδιαστεί με μέριμνα και φροντίδα για τους πολίτες; Ναι ☐ Όχι ☐

Στην παραπάνω ερώτηση, οι ερωτηθέντες απάντησαν (Διάγραμμα 4.17):

- Θετικά, σε ποσοστό 60,7% (54 άτομα)
- Αρνητικά, σε ποσοστό 39,3% (35 άτομα)

14. Νομίζετε ότι η πλατεία έχει σχεδιαστεί με μέριμνα και φροντίδα για τους πολίτες;
89 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.17: Απόψεις των ερωτηθέντων για τον σχεδιασμό της πλατείας, ως προς τη μέριμνα και φροντίδα για τους πολίτες

15^η Ερώτηση: Αν απαντήσατε αρνητικά μπορείτε να δικαιολογήσετε το γιατί;.....

Η τεκμηρίωση για την απουσία μέριμνας για τους πολίτες, οφείλεται κυρίως στην απουσία χρωμάτων από εποχιακά λουλούδια, οργανωμένων χώρων αναψυχής εκτός από τις καφετέριες, στην έλλειψη καθαριότητας, από την δυσκολία διέλευσης των πολιτών από την υπερβολική ανάπτυξη τραπεζοκαθισμάτων. Ενδεικτικά αναφέρονται κάποιες απαντήσεις:

- Μόνο ωραίο είναι η εκκλησία του Αγίου Δημητρίου και τα σχέδια στο πάτωμα στο κεντρικό σημείο της πλατείας που φαίνεται πανοραμικά στις παρελάσεις εντυπωσιακό... Κατά τα άλλα ξεραΐλα εκτός από τα 5 δέντρα που κάνουν σκιά.. λουλούδια για χρώμα πουθενά!
- Είναι πεζόδρομος αλλά κυκλοφορούν συνέχεια μηχανές αυτοκίνητα και φορτηγά
- Καθόλου προσβάσιμη για ΑΜΕΑ αλλά ούτε και για τυφλούς πολίτες
- Αν δεν έχεις παιδί είναι δύσκολο να περάσεις όπως παίζουν με τις μπάλες και μπορεί να χτυπήσουν περαστικοί
- Δεν ενδιαφέρονται για τους δημότες αλλά μόνο για τους καταστηματάρχες
- Δεν έχει σχεδιαστεί με αισθητική
- Σχεδιάστηκε για να εξυπηρετεί τις καφετέριες

16^η Ερώτηση: Αν είστε γονέας και έχετε παιδιά, σας έχουν διατυπώσει παράπονα τα παιδιά σας για την αισθητική και τη λειτουργική ποιότητα της πλατείας; (Στην περίπτωση που δεν είστε γονέας, αγνοείτε την ερώτηση και μεταβείτε στην επόμενη) Ναι ☐ Όχι ☐

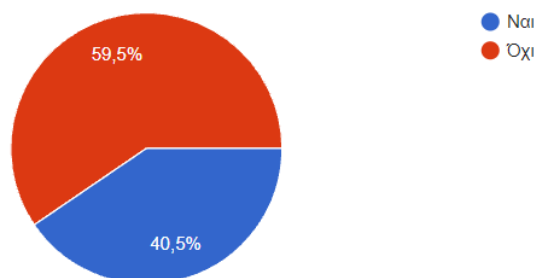
Στην παραπάνω ερώτηση, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Θετικά, σε ποσοστό 40,5% (17 άτομα)
- Αρνητικά, σε ποσοστό 59,5% (25 άτομα),

όπως φαίνεται και από παρακάτω γράφημα (Διάγραμμα 4.18):

16. Αν είστε γονέας και έχετε παιδιά, σας έχουν διατυπώσει παράπονα τα παιδιά σας για την αισθητική και τη λειτουργική ποιότητα της πλατείας; (Στην περίπτωση που δεν είστε γονέας, αγνοείτε την ερώτηση και μεταβείτε στην μεθεπόμενη ερώτηση)

42 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.18: Ποσοστά γονέων επί του συνόλου των ερωτηθέντων

17^η Ερώτηση: Αν απαντήσατε θετικά, μπορείτε να αναφέρετε συγκεκριμένα ποια;

Στην παραπάνω ερώτηση, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

17. Αν απαντήσατε θετικά στην προηγούμενη ερώτηση, μπορείτε να αναφέρετε συγκεκριμένα κάποια παράπονα;

8 απαντήσεις

Δεν υπάρχει συγκεκριμένος χώρος παιχνιδιού. Συνυπάρχουν τα τραπεζοκαθίσματα και ο χώρος παιχνιδιού.

Δεν έχει μια βρύση με νερό να πίνουν όταν παίζουν κ αναγκάζονται να ζητούν από τα μαγαζιά

Ναι, ότι κάνουν παρατήρηση οι περαστικοί για το χώρο και φοβούνται να πεξουν

Δεν υπάρχει η άνεση του χώρου για να παίξουν τα παιδιά

Προβλήματα στο έδαφος χαλασμένα πλακάκια

Όχι χώρος για παιχνίδι

Δεν έχουν χώρο να παίξουν και δραστηριότητες

Παλια σπασμενα πλακακια

Εικόνα 4.12: Παράπονα παιδιών για την αισθητική και τη λειτουργική ποιότητα της πλατείας

18^η Ερώτηση: Τι από τα παρακάτω θεωρείτε σημαντικό να υπάρχει σε έναν δημόσιο ανοικτό χώρο, όπως η κεντρική πλατεία; α. αναψυκτήρια/ υπαίθριες καφετέριες, ☐, β. αρκετό πράσινο και δένδρα για σκιά/δροσιά ☐, γ. ωραία

αισθητική και περιποιημένοι κήποι, δ. παιδική χαρά και χώροι για να παίζουν τα παιδιά □, ε. παρουσία υγρού στοιχείου (π.χ. συντριβάνι), στ. αρκετοί καθιστικοί πάγκοι □, ζ. ένα συμβολικό έργο τέχνης (π.χ ηρώο, άγαλμα, γλυπτό) □, η. άλλο:.....

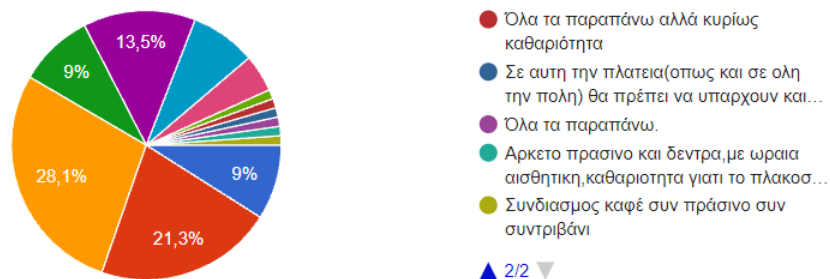
Στην παραπάνω ερώτηση, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- αναψυκτήρια/ υπαίθριες καφετέριες, σε ποσοστό 9% (8 άτομα)
- αρκετό πράσινο και δένδρα για σκιά/δροσιά, σε ποσοστό 21,3% (9 άτομα)
- ωραία αισθητική και περιποιημένοι κήποι, σε ποσοστό 28,1% (25 άτομα)
- παιδική χαρά και χώροι για να παίζουν τα παιδιά, σε ποσοστό 9% (8 άτομα)
- παρουσία υγρού στοιχείου (π.χ. συντριβάνι), σε ποσοστό 13,5% (12 άτομα)
- αρκετοί καθιστικοί πάγκοι, σε ποσοστό 7,9% (7 άτομα)
- ένα συμβολικό έργο τέχνης (π.χ ηρώο, άγαλμα, γλυπτό), σε ποσοστό 4,5% (4 άτομα).

Λοιπές απαντήσεις, σε ποσοστό 6,64% (6 άτομα), αφορούν στο συνδυασμό των παραπάνω, όπως φαίνεται και από το παρακάτω γράφημα (Διάγραμμα 4.19):

18. Τι από τα παρακάτω θεωρείτε σημαντικό να υπάρχει σε έναν δημόσιο ανοικτό χώρο, όπως η κεντρική πλατεία;

89 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.19: Το πιο σημαντικό χαρακτηριστικό για μια κεντρική πλατεία

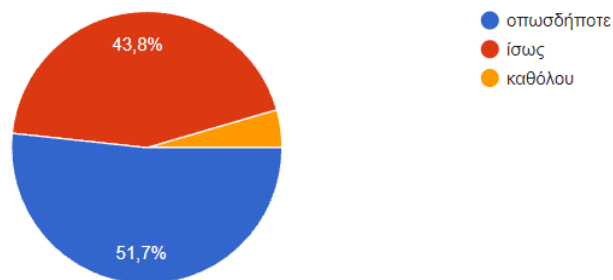
19^η Ερώτηση: Θεωρείτε απαραίτητη την αλλαγή στην όψη της κεντρικής πλατείας; α. οπωσδήποτε □, β. ίσως □, γ. καθόλου □

Στην παραπάνω ερώτηση, οι ερωτηθέντες απάντησαν (Διάγραμμα 4.20):

- Οπωσδήποτε, σε ποσοστό 51,7% (46 άτομα)
- Ίσως, σε ποσοστό 43,8% (39 άτομα)
- Καθόλου, σε ποσοστό 4,5% (4 άτομα)

19. Θεωρείτε απαραίτητη την αλλαγή στην όψη της κεντρικής πλατείας

89 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.20: Αναγκαιότητα αλλαγής όψης της πλατείας

20^η Ερώτηση: Ποια χαρακτηριστικά της πλατείας θεωρείτε επικίνδυνα για τους διερχόμενους/χρήστες της πλατείας και γιατί.....

Ως προς τα επικίνδυνα, για τους διερχόμενους/χρήστες της πλατείας, χαρακτηριστικά της πλατείας, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Το παιχνίδι των παιδιών με την μπάλα, που πολλές φορές γίνεται ενοχλητικό στο κάτω μέρος της πλατείας.
- Το ανώμαλο έδαφος με τις κατεστραμμένες πλάκες δαπέδου που γλιστρούν στις βροχές
- Η παράνομη και περιστασιακή διέλευση οχημάτων, ιδιαίτερα των βαρέων οχημάτων, που καταστρέφουν το πλακόστρωτο
- Η συγκέντρωση νερού που λιμνάζει σε πολλά σημεία, λόγω απόφραξης των φρεατίων όμβριων υδάτων
- Τα φθαρμένα φωτιστικά σώματα γιατί υπάρχει κίνδυνος ηλεκτροπληξίας και κατάρρευσης

- Η υπερβολική ανάπτυξη των τραπεζοκαθισμάτων που περιορίζουν τον ελεύθερο χώρο
- Οι νησίδες των δέντρων, όπως τα παρτέρια είναι επικίνδυνα για τα παιδιά
- Τα δέντρα που σε πολύ άστατο καιρό και χωρίς περιποίηση μπορεί να δημιουργήσουν πρόβλημα ίσως και κάποιο ατύχημα.

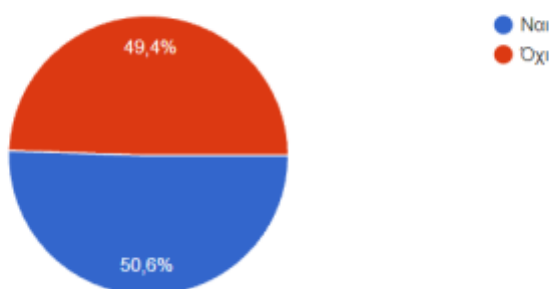
21^η Ερώτηση: Οι χώροι της πλατείας είναι φιλικοί ως προς τα ΑΜΕΑ: Ναι ☐
Όχι ☐

Στην παραπάνω ερώτηση, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Θετικά, σε ποσοστό 50,6% (45 άτομα)
- Αρνητικά, σε ποσοστό 49,4% (44 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω γράφημα (Διάγραμμα 4.21):

21. Οι χώροι της πλατείας είναι φιλικοί ως προς τα ΑΜΕΑ:
 89 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.21: Φιλικότητα ως προς τα ΑΜΕΑ

22^η Ερώτηση: Ο φωτισμός της πλατείας θεωρείτε ότι είναι επαρκής: Ναι ☐
Όχι ☐

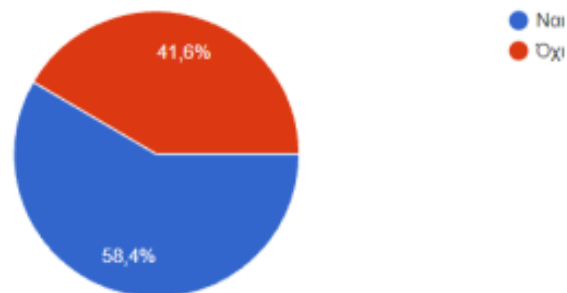
Στην παραπάνω ερώτηση, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Θετικά, σε ποσοστό 58,4% (52 άτομα)
- Αρνητικά, σε ποσοστό 41,6% (37 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω γράφημα (Διάγραμμα 4.22):

22. Ο φωτισμός της πλατείας θεωρείτε ότι είναι επαρκής:

89 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.22: Επάρκεια φωτισμού

23^η Ερώτηση: Υπάρχουν αρκετοί καθιστικοί πάγκοι: Ναι ☐ Όχι ☐

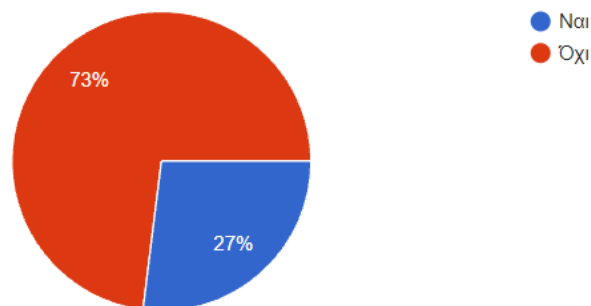
Ως προς την επάρκεια καθιστικών πάγκων, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Θετικά, σε ποσοστό 27% (24 άτομα)
- Αρνητικά, σε ποσοστό 73% (65 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω γράφημα (Διάγραμμα 4.23):

23. Υπάρχουν αρκετοί καθιστικοί πάγκοι:

89 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.23: Επάρκεια καθιστικών πάγκων

24^η Ερώτηση: Θεωρείτε ικανοποιητική την παρουσία του πράσινου στην πλατεία;

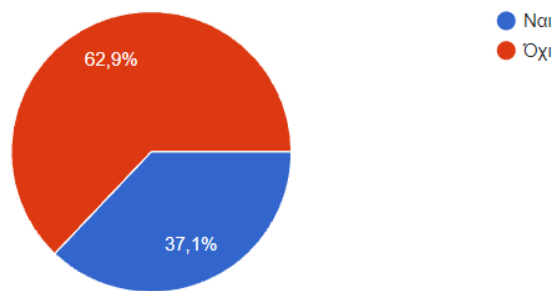
Ναι ☐ Όχι ☐

Ως προς την επάρκεια της παρουσίας του πράσινου στην πλατεία, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Θετικά, σε ποσοστό 37,1% (33 άτομα)
- Αρνητικά, σε ποσοστό 62,9% (56 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω γράφημα (Διάγραμμα 4.24):

24. Θεωρείτε ικανοποιητική την παρουσία του πράσινου στην πλατεία;
89 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.24: Επάρκεια πρασίνου

25^η Ερώτηση: Αν απαντήσατε αρνητικά, τι θα θέλατε να έχει περισσότερο, δένδρα, θάμνους, γρασίδι, λουλούδια και γιατί;.....

Στην παραπάνω ερώτηση, αναφορικά με το πράσινο, οι ερωτηθέντες απάντησαν κατά σειρά προτεραιότητας θα ήθελαν:

- Περισσότερα λουλούδια με χρώματα και διαφορετικά ανά εποχή για περισσότερη αισθητική, για μια ευχάριστη διάθεση στην βόλτα των πολιτών και προσεγγμένα από την δημοτική αρχή και τους πολίτες
- Περισσότερα δέντρα, χωροθετημένα κατάλληλα, ώστε να δημιουργούν φυσική σκιά, όπου υπάρχουν καθιστικοί χώροι και στα σημεία κοντά στην εκκλησία.
- Γρασίδι στα παρτέρια για περισσότερο χρώμα και όχι σκέτο χώμα, όπου συνέχεια το ανακατεύουν τα σκυλιά και γάτες, όπως αναφέρουν.
- Θάμνους διότι είναι πιο εύκολοι στη συντήρηση και δεν μειώνουν το φως.

Ενδεικτικά αναφέρονται, ορισμένες απόψεις, όπως αυτές διατυπώθηκαν:

- Όλα τα παραπάνω, ότι και να γίνει για καλό θα είναι. Με σωστό σχεδιασμό όμως, και στο πράσινο και στο πότισμα του.
- Επιτέλους γρασίδι. Η πλατεία χρειάζεται ταυτότητα, χρώμα, και αρώματα από φυτά διαφορετικά κάθε εποχή ώστε και οι πολίτες που θα διέρχονται να νοιώθουν ότι θα σταματήσουν να κάνουν ένα ευχάριστο διάλειμμα όπου θα αλλάξουν την ψυχολογία τους
- Λουλούδια γιατί δίνουν χρώμα ομορφιά και γραφικότητα.
- Δέντρα γιατί είναι αντιαισθητικές οι τόσες τέντες και αλλοιώνουν την πλατεία. Δε το έχω δει πουθενά στο εξωτερικό.

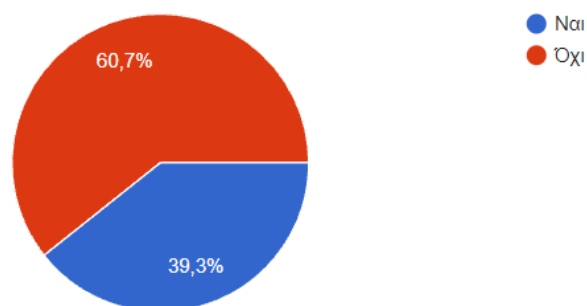
26^η Ερώτηση: Θεωρείτε ο χώρος της πλατείας είναι κατάλληλος για την αναψυχή ανηλίκων; Ναι ☐ Όχι ☐

Στην παραπάνω ερώτηση, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Θετικά, σε ποσοστό 39,3% (35 άτομα)
- Αρνητικά, σε ποσοστό 60,7% (54 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω γράφημα (Διάγραμμα 4.25):

26. Θεωρείτε ο χώρος της πλατείας είναι κατάλληλος για την αναψυχή ανηλίκων:
89 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.25: Καταλληλότητα αναψυχής ανηλίκων

27^η Ερώτηση: Θα θέλατε να υπάρχουν εγκαταστάσεις που να επιτρέπουν την διάδραση και τη χρήση διαφορετικών αισθήσεων, στα πλαίσια της συνάθροισης και της κοινωνικοποίησης των δημοτών, σε διοργανώσεις εκδηλώσεων: Ναι ☐ Όχι ☐

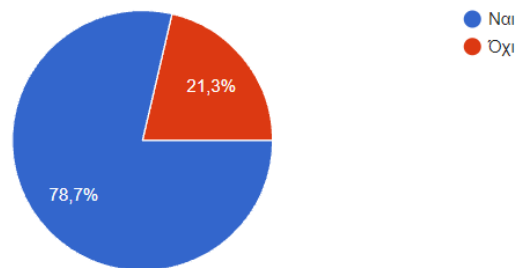
Στην παραπάνω ερώτηση, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Θετικά, σε ποσοστό 78,7% (70 άτομα)
- Αρνητικά, σε ποσοστό 21,3% (19 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω γράφημα (Διάγραμμα 4.26):

27. Θα θέλατε να υπάρχουν εγκαταστάσεις που να επιτρέπουν την διάδραση και τη χρήση διαφορετικών αισθήσεων, στα πλαίσια της συνάθροισης και της κοινωνικοποίησης των δημοτών, σε διοργανώσεις εκδηλώσεων:

89 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.26:Εγκαταστάσεις διάδρασης

28^η Ερώτηση: Συμφωνείτε με την απομάκρυνση των υφιστάμενων πυλώνων φωτισμού και την αναβάθμιση του επίπεδου φωτισμού με τη χρήση φωτιστικών LED, για εξοικονόμηση ενέργειας; Ναι ☐ Όχι ☐

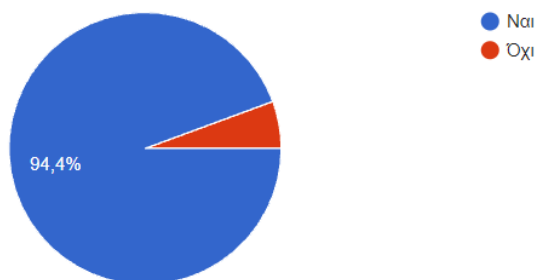
Στην παραπάνω ερώτηση, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Θετικά, σε ποσοστό 94,4% (84 άτομα)
- Αρνητικά, σε ποσοστό 5,6% (5 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω γράφημα (Διάγραμμα 4.27):

28. Συμφωνείτε με την απομάκρυνση των υφιστάμενων πυλώνων φωτισμού και την αναβάθμιση του επίπεδου φωτισμού με τη χρήση φωτιστικών LED, για εξοικονόμηση ενέργειας;

89 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.27: Αναβάθμιση φωτισμού με χρήση φωτιστικών LED

29^η Ερώτηση: Συμφωνείτε με την αντικατάσταση του υλικού δαπεδόστρωσης της πλατείας; Ναι ☐ Όχι ☐

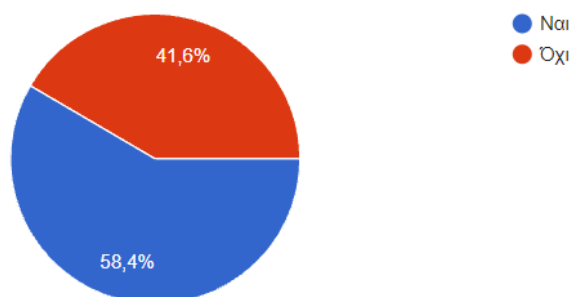
Ως προς την αντικατάσταση του υλικού δαπεδόστρωσης της πλατείας, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Θετικά, σε ποσοστό 58,4% (52 άτομα)
- Αρνητικά, σε ποσοστό 41,6% (37 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω γράφημα (Διάγραμμα 4.28):

29. Συμφωνείτε με την αντικατάσταση του υλικού δαπεδόστρωσης της πλατείας;

89 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.28: Αναγκαιότητα αντικατάστασης πλακόστρωσης της πλατείας

30^η Ερώτηση: Αν απαντήσατε θετικά, ποιες είναι οι προτάσεις σας για την αντικατάσταση του υλικού δαπεδόστρωσης της πλατείας;

Οι προτάσεις των ερωτηθέντων επικεντρώνονται σε υλικά φιλικά στο περιβάλλον, αντισοιθητικά και με αντοχή στο χρόνο. Προτείνουν επίσης πλακόστρωση με σχιστόλιθους, πλάκες Καβάλας ή τοπική παραδοσιακή πέτρα και τονίζουν ότι θα ήθελαν να είναι προσεκτικά μελετημένη η ελκυστικότητα, η σωστή τοποθέτηση, η μείωση της αίσθησης της ζέστης και η αισθητική. Τέλος γίνεται αναφορά στην μέριμνα για τα άτομα ΑΜΕΑ (τυφλοί ή με αναπηρικά καροτσάκια), αλλά και ο σχεδιασμός κάποιων παιδικών παραδοσιακών παιχνιδιών (πχ. κουτσό) επί της πλακόστρωσης.

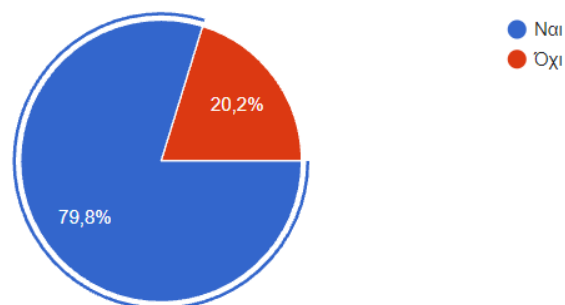
31^η Ερώτηση: Συμφωνείτε με τη δημιουργία υδάτινου στοιχείου-γλυπτού σε τμήμα της πλατείας; Ναι ☐ Όχι ☐

Ως προς τη δημιουργία υδάτινου στοιχείου-γλυπτού σε τμήμα της πλατείας, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Θετικά, σε ποσοστό 79,8% (71 άτομα)
- Αρνητικά, σε ποσοστό 20,2% (18 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω γράφημα (Διάγραμμα 4.29):

31. Συμφωνείτε με τη δημιουργία υδάτινου στοιχείου-γλυπτού σε τμήμα της πλατείας;
89 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.29: Δημιουργία υδάτινου στοιχείου-γλυπτού στην πλατεία

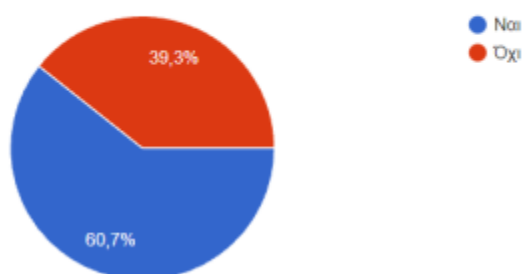
32^η Ερώτηση: Πιστεύετε ότι τα οικοδομήματα που βρίσκονται πάνω στην πλατεία επιβαρύνουν αισθητικά την περιοχή; Ναι ☐ Όχι ☐

Ως προς την αισθητική επιβάρυνση της περιοχής, από τα οικοδομήματα που βρίσκονται πάνω στην πλατεία, οι ερωτηθέντες απάντησαν (Διάγραμμα 4.30):

- Θετικά, σε ποσοστό 60,7% (54 άτομα)
- Αρνητικά, σε ποσοστό 39,3% (35 άτομα)

32. Πιστεύετε ότι τα οικοδομήματα που βρίσκονται πάνω στην πλατεία επιβαρύνουν αισθητικά την περιοχή;

89 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.30: Αισθητική επιβάρυνση της πλατείας από οικοδομήματα

33^η Ερώτηση: Θεωρείτε ότι για τη βελτίωση της αισθητικής χώρου της πλατείας, είναι απαραίτητο τα συγκεκριμένα οικοδομήματα: α. να κατεδαφιστούν και να γίνει επέκταση της πλατείας και χώρος πρασίνου □ , β. να αναπαλαιωθούν □ , γ. να παραμείνουν ως έχουν □

Στην παραπάνω ερώτηση, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- να κατεδαφιστούν και να γίνει επέκταση της πλατείας και χώρος πρασίνου, σε ποσοστό 21,3% (19 άτομα)
- να αναπαλαιωθούν, σε ποσοστό 58,4% (52 άτομα)
- να παραμείνουν ως έχουν σε ποσοστό 18% (16 άτομα)

Λοιπές απαντήσεις, σε ποσοστό 2,2% (2 άτομα), αφορούν στην πρόταση για απομάκρυνση ανεμιστήρων και αποξήλωση τεντών για λόγους αισθητικής, καθώς επίσης και στη συντήρηση των κτιρίων, όπως φαίνεται και από το παρακάτω γράφημα (Διάγραμμα 4.31).

33. Θεωρείτε ότι για τη βελτίωση της αισθητικής χώρου της πλατείας, είναι απαραίτητο τα συγκεκριμένα οικοδομήματα:

89 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.31: Προτάσεις για τα οικοδομήματα της πλατείας

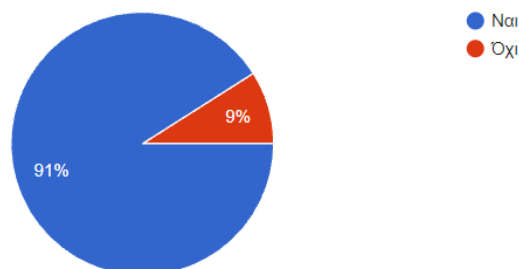
34^η Ερώτηση: Θεωρείτε ότι η αποτελεσματική αναβάθμιση της αισθητικής της περιοχής γύρω από τη πλατεία, θα ωφελήσει ουσιαστικά όσους δραστηριοποιούνται επαγγελματικά στη περιοχή; Ναι ☐ Όχι ☐

Στην παραπάνω ερώτηση, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Θετικά, σε ποσοστό 91% (81άτομα)
- Αρνητικά, σε ποσοστό 9% (8άτομα), (Διάγραμμα 4.32):

34. Θεωρείτε ότι η αποτελεσματική αναβάθμιση της αισθητικής της περιοχής γύρω από τη πλατεία, θα ωφελήσει ουσιαστικά όσους δραστηριοποιούνται επαγγελματικά στη περιοχή;

89 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.32: Οφέλη για τους επαγγελματίες, από την αισθητική αναβάθμιση της πλατείας

35^η Ερώτηση: Ποιο πιστεύετε ότι θα είναι το σημαντικότερο αποτέλεσμα της ανάπλασης της πλατείας: α. καλύτερη αισθητική του χώρου ☐, β. ευχάριστο περιβάλλον για δημότες και τους επισκέπτες ☐, γ. ελκυστικότερος χώρος για

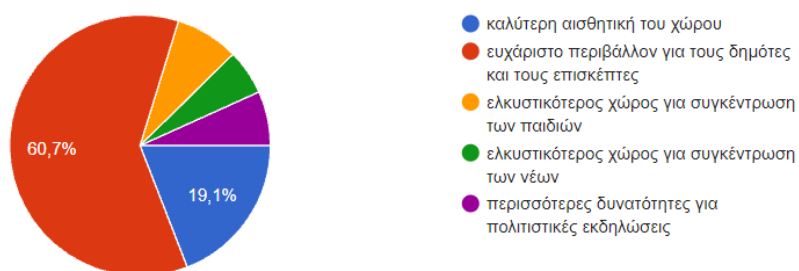
συγκέντρωση των παιδιών □, δ. ελκυστικότερος χώρος για συγκέντρωση των νεαρών □, ε. περισσότερες δυνατότητες για πολιτιστικές εκδηλώσεις □

Ως προς το σημαντικότερο αποτέλεσμα της ανάπλασης της πλατείας, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- καλύτερη αισθητική του χώρου, σε ποσοστό 19,1% (17 άτομα)
- ευχάριστο περιβάλλον για δημότες και τους επισκέπτες, σε ποσοστό 60,7% (54 άτομα)
- ελκυστικότερος χώρος για συγκέντρωση των παιδιών, σε ποσοστό 7,9% (7 άτομα)
- ελκυστικότερος χώρος για συγκέντρωση των νέων, σε ποσοστό 5,6% (5 άτομα)
- περισσότερες δυνατότητες για πολιτιστικές εκδηλώσεις σε ποσοστό 6,7% (6 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω γράφημα (Διάγραμμα 4.33):

35. Ποιο πιστεύετε ότι θα είναι το σημαντικότερο αποτέλεσμα της ανάπλασης της πλατείας:
89 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.33: Αποτελέσματα από την ανάπλαση της πλατείας

36^η Ερώτηση: Τι αλλαγές και παρεμβάσεις θα προτείνατε να γίνουν στην πλατεία ώστε να γίνει ο χώρος πιο ευχάριστος και πιο λειτουργικός για όσους/ες την επισκέπτονται;.....

Ως προς τις προτάσεις για αλλαγές και παρεμβάσεις που θα πρότειναν, ώστε ο χώρος της πλατείας να γίνει πιο ευχάριστος και πιο λειτουργικός για τους χρήστες, οι ερωτηθέντες απάντησαν ενδεικτικά:

- Το γλυπτό και σιντριβάνι θα ήταν καλή ιδέα μόνο αν συντηρούνται
- Να υπάρχει περισσότερο πράσινο... Ίσως κάποιο σιντριβάνι να δώσει άλλη Ρότα στην πλατεία... Παγκάκια... κάδοι για τα σκουπίδια των πολιτών
- Σωστές επιλογές στο πράσινο, τη χωροθέτησή του, μοντέρνα αισθητική και μείωση τραπεζοκαθισμάτων και εκδηλώσεων που κάνουν την πλατεία να φαίνεται σαν λούνα-παρκ.
- Επέκταση του χώρου, δημιουργία στοών, στέγαστρα για τη βροχή.
- Εγκαταστάσεις για ΑΜΕΑ και τυφλούς πολίτες. Διάφορες οθόνες που θα παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες στους τουρίστες και θα διαφημίζουν τα αξιοθέατα της Άρτας αλλά και της ευρύτερης περιοχής της Ηπείρου.
- Έξυπνα συστήματα με φωτοβολταϊκά που θα παρέχουν αυτονομία στον φωτισμό και καλαίσθητα φωτιστικά
- Κάποιο σιντριβάνι επιβλητικό ίσως η κάποιο άλλο έργο το οποίο θα προσελκύσει τουρίστες να έρθουν να το δουν και να φωτογραφηθούν
- Περισσότερα παγκάκια και σίγουρα καλύτερο καθαρισμό της πλατείας
- Μια παιδική χαρά και περισσότερο πράσινο χωρίς τις τεράστιες ομπρέλες από τις καφετέριες και μείωση της έκτασης των τραπεζοκαθισμάτων των μαγαζιών
- Απαγόρευση διέλευσης και στάθμευσης οχημάτων στο πλακόστρωτο και την πλατεία και αστυνόμευση.
- Επιτέλους ένα υδάτινο στοιχείο, ένα καλλιτεχνικό έργο που θα δώσει μία ταυτότητα στην πλατεία, περιποίηση του πρασίνου και ενίσχυση με γρασίδι και λουλούδια, αλλαγή στο πλακόστρωτο.
- Λιγότερες καφετέριες

- Ανάπλαση με βάση το φυσικό και υδάτινο στοιχείο.
- Προσθήκη στο κέντρο ενός δημιουργήματος (σιντριβάνι ή άγαλμα), και μια έξυπνη κατασκευή απασχόλησης ή επιδαπέδια παιχνίδια των μικρών παιδιών.
- Περισσότερη διαφήμιση, όπως και αρκετές εκδηλώσεις ώστε να μάθει ο κόσμος την Άρτα και με αυτό το αποτέλεσμα θα αναπτυχθεί και η τοπική αγορά της Άρτας.

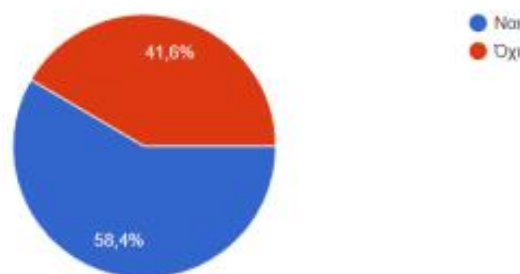
37^η Ερώτηση: Αν υπήρχε κάποια εθελοντική ομάδα που θα καταγράψει την υπάρχουσα κατάσταση της πλατείας και θα προτείνει τον επανασχεδιασμό της, με βάση τις ανάγκες και προτιμήσεις των επισκεπτών της πλατείας, αλλά και με κριτήρια αειφορικού σχεδιασμού, θα θέλατε να συμμετέχετε; Ναι ☐ Όχι ☐

Ως προς εθελοντική συμμετοχή τους, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Θετικά, σε ποσοστό 58,4% (52 άτομα)
- Αρνητικά, σε ποσοστό 41,6% (37 άτομα), (Διάγραμμα 4.34):

37. Αν υπήρχε κάποια εθελοντική ομάδα που θα καταγράψει την υπάρχουσα κατάσταση της πλατείας και θα προτείνει τον επανασχεδιασμό της, με βάση τις ανάγκες και προτιμήσεις των επισκεπτών της πλατείας, αλλά και με κριτήρια αειφορικού σχεδιασμού, θα θέλατε να συμμετέχετε;

89 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.34: Συμμετοχή σε εθελοντική ομάδα

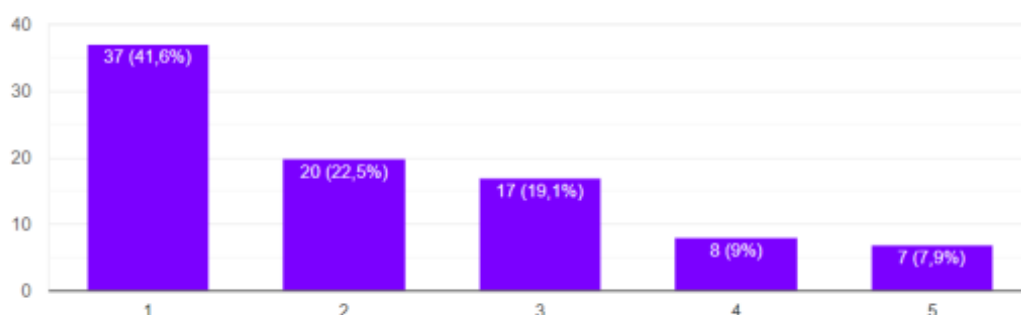
38^η Ερώτηση: Τι σημασία έχει σας γενικά μια μελλοντική ανάπλαση της πλατείας εν μέσω της πανδημίας; Α. μεγάλη ☐ , β. μέτρια ☐ , γ. μικρή ☐ δ . αμελητέα ☐

Ως προς τη σημασία έχει για τους ερωτηθέντες, μιας μελλοντικής ανάπλασης της πλατείας εν μέσω της πανδημίας, αυτοί απάντησαν (Διάγραμμα 4.35):

- Μεγάλη, σε ποσοστό 41,6% (37 άτομα)
- Σχεδόν μεγάλη, σε ποσοστό 22,5% (20 άτομα)
- Ουδέτερη, σε ποσοστό 19,1% (17 άτομα)
- Λίγη, σε ποσοστό 9% (8 άτομα)
- Αμελητέα, σε ποσοστό 7,9% (7 άτομα)

38. Τι σημασία έχει σας γενικά μια μελλοντική ανάπτυξη της πλατείας εν μέσω της πανδημίας;

89 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.35: Αναγκαιότητα ανάπτυξης και η σημασία για τους ερωτηθέντες

39^η Ερώτηση: Υπάρχει κάτι που θέλετε να προσθέσετε, το οποίο δεν έχει συμπεριληφθεί παραπάνω; Συμπληρώστε.....

Στην παραπάνω ερώτηση, οι ερωτηθέντες πρότειναν τα παρακάτω:

- Ότι επιλέξετε να τοποθετήσετε εκτός απ' την συντήρηση του, θα πρέπει να έχει μια επιβλητική παρουσία, συμβολικό και αντιπροσωπευτικό του τόπου. Να μην εγκαταλειφτεί. Να χρησιμοποιείται μελλοντικά.
- Να απαγορευτεί το παίξιμο της μπάλας στην πλατεία καθότι ενοχλεί όσους κάθονται στις καφετέριες.
- Ο περίβολος της εκκλησίας του Αγίου Δημήτριου να έρθει στο ίδιο επίπεδο με την πλατεία.
- Να κατασκευαστούν δημόσιες τουαλέτες

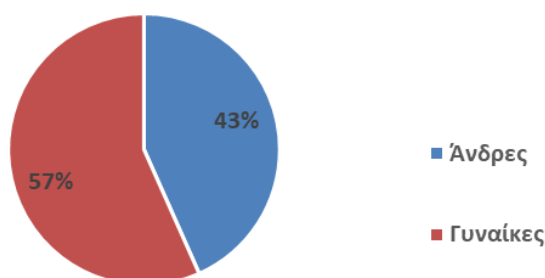
- Να σταματήσει η ανοχή της τροχαίας στην διέλευση και στάση οχημάτων και δίκυκλων στην πλατεία, ιδιαίτερα σε τελετές στον Άγιο Δημήτριο.
- Δημιουργία υπόγειου χώρου στάθμευσης κοντά στο κέντρο για μεγαλύτερη διευκόλυνση των πολιτών στο κέντρο.
- Είναι σημαντικότερη η γνώμη και η επιτήρηση ενός αρχιτέκτονα, που εγκληματικά απουσιάζει από κάθε εργασία που αφορά τον πολεοδομικό σχεδιασμό στην Άρτα. «Καιρός να ξεφύγουμε από τη βουκολικότητα και να αναδείξουμε την αρχαία και βυζαντινή πολιτισμική ιστορία».
- Μέριμνα για τα αδέσποτα ζώα με σταθερές εγκαταστάσεις σίτισης.

B. Απαντήσεις-απόψεις ερωτηθέντων δια ζώσης

Ατομικά στοιχεία ερωτηθέντων

Στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε διά ζώσης στη στοχευμένη ηλικία των 23 ετών, κατά μέσο όρο, συμμετείχαν 13 άνδρες και 17 γυναίκες, σχετικά με το φύλο των ερωτηθέντων, σε ποσοστό 43,33% και 56,67% αντίστοιχα (Διάγραμμα 4.36).

Φύλο ερωτηθέντων

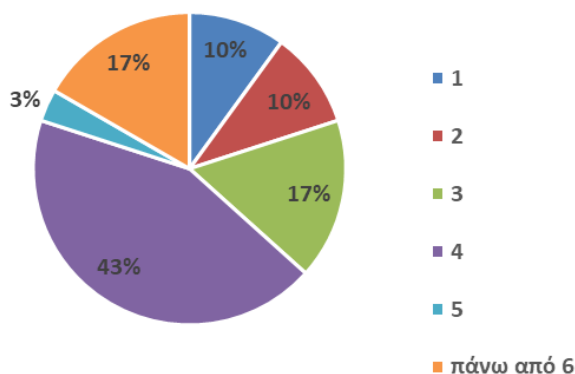

Διάγραμμα 4.36: Φύλο ερωτηθέντων

Σχετικά με τον αριθμό μελών του νοικοκυριού στο οποίο ανήκουν οι ερωτηθέντες, το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων (43,33%) ανήκουν σε νοικοκυριά με 4 μέλη, 13 στον αριθμό, ενώ 5 από τους ερωτηθέντες ανήκουν σε νοικοκυριά με 6 μέλη και άνω, σε ποσοστό 16,67% και το ίδιο ισχύει και για τα νοικοκυριά με 3 μέλη. Από τους ερωτηθέντες ένα άτομο ανήκει σε νοικοκυριό με 5 μέλη, σε ποσοστό 3,33%. Τέλος, 3

από τους ερωτηθέντες ανήκει σε νοικοκυριό με 1 μέλος σε ποσοστό 10% και το ίδιο ισχύει και για τα νοικοκυριά με 2 μέλη (Διάγραμμα 4.37).

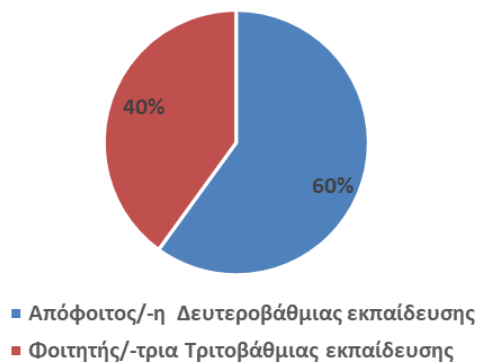
Αριθμός μελών του νοικοκυριού

Διάγραμμα 4.37: Αριθμός μελών του νοικοκυριού

Αναφορικά με το επίπεδο μόρφωσης, το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων (60%) είναι απόφοιτοι Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και 18 στον αριθμό, ενώ οι 12 από αυτούς, σε ποσοστό 40% είναι φοιτητές Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, που λόγω της πανδημίας, βρίσκονται στο τόπο κατοικίας τους (Διάγραμμα 4.38).

Επίπεδο εκπαίδευσης

Διάγραμμα 4.38: Επίπεδο εκπαίδευσης ερωτηθέντων

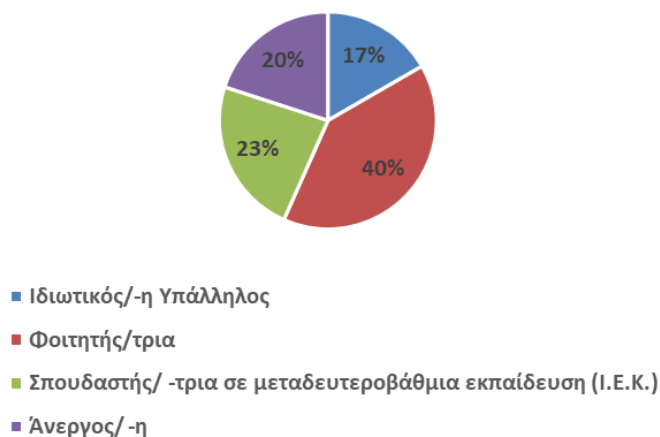
Σχετικά με την απασχόληση των ερωτηθέντων, αυτή αναλύεται ως εξής:

- Ιδιωτικός Υπάλληλος: 5 στον αριθμό, σε ποσοστό 16,67%
- Φοιτητής/ -τρια: 12 στον αριθμό, σε ποσοστό 40%

- Σπουδαστής/ -τρια σε μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση (Ι.Ε.Κ.): 7 στον αριθμό, σε ποσοστό 23,33%
- Άνεργος/ -η: 6 στον αριθμό, σε ποσοστό 20%,

όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα (Διάγραμμα 4.39).

Κύριο επάγγελμα / Απασχόληση

Διάγραμμα 4.39: Κύριο επάγγελμα/Απασχόληση ερωτηθέντων

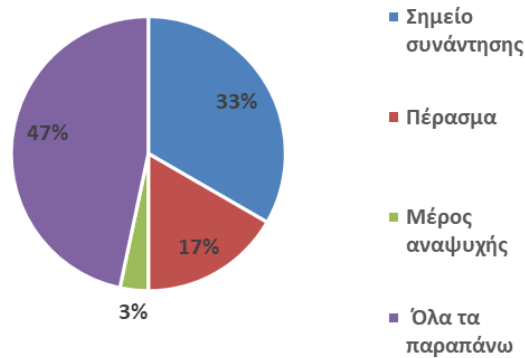
Σχετικά με την υφιστάμενη κατάσταση της πλατείας

1^η Ερώτηση: Χρησιμοποιείτε την πλατεία ως: α. Σημείο συνάντησης ☐, β. Πέρασμα ☐, γ. Μέρος αναψυχής ☐, Όλα τα παραπάνω ☐

Ως προς τη χρήση της πλατείας, οι ερωτηθέντες απάντησαν ότι χρησιμοποιούν την πλατεία ως (Διάγραμμα 4.40):

- Σημείο συνάντησης, σε ποσοστό 33,33% (10 άτομα)
- Πέρασμα σε ποσοστό 16,67% (5 άτομα)
- Μέρος αναψυχής σε ποσοστό 3,33% (1 άτομο)
- Όλα τα παραπάνω σε ποσοστό 46,67% (14 άτομα).

1. Χρησιμοποιείτε την πλατεία ως:
30 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.40: Χρήση της πλατείας

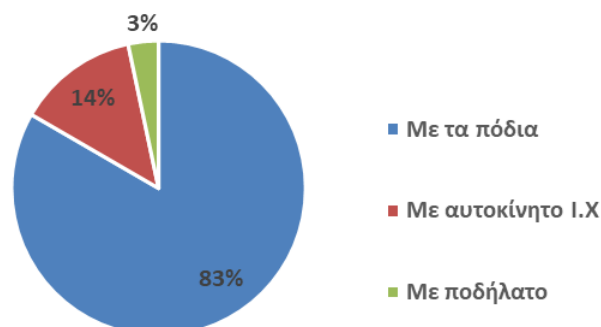
2^η Ερώτηση: Τι μέσο χρησιμοποιείτε συνήθως για να πάτε στον συγκεκριμένο χώρο; α. Με τα πόδια ☐, β. Με αυτοκίνητο Ι.Χ ☐, γ. Με ποδήλατο ☐, δ. Με ηλεκτρικό πατίνι ☐, ε. Με μηχανή ☐, στ. Με αστικό λεωφορείο ☐

Ως προς το μέσο που χρησιμοποιούν οι ερωτηθέντες για την επίσκεψή τους στον συγκεκριμένο χώρο, αυτοί απάντησαν:

- Με τα πόδια, σε ποσοστό 83,33% (25 άτομα)
- Με αυτοκίνητο Ι.Χ, σε ποσοστό 13,33% (4 άτομα)
- Με ποδήλατο, σε ποσοστό 3,33% (1 άτομο).

όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα (Διάγραμμα 4.41).

2.Τι μέσο χρησιμοποιείτε συνήθως για να πάτε στην πλατεία;
30 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.41: Μέσο πρόσβασης στην πλατεία

3^η Ερώτηση: Κατά μέσο όρο πόσο χρόνο χρειάζεστε για να μετακινηθείτε από το σπίτι σας ως τον συγκεκριμένο χώρο; α. 2 λεπτά ☐, β. 5 - 10 λεπτά ☐, γ. 15 – 30 λεπτά ☐, δ. Περισσότερο από 30 λεπτά ☐

Ως προς τη διάρκεια της διαδρομής από το σπίτι έως την πλατεία, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- 2 λεπτά, σε ποσοστό 3,33% (1 άτομο)
- 5 - 10 λεπτά, σε ποσοστό 46,67% (14 άτομα)
- 15 – 30 λεπτά, σε ποσοστό 50% (15 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα (Διάγραμμα 4.42).

Διάγραμμα 4.42: Χρόνος πρόσβασης στην πλατεία

4^η Ερώτηση: Για ποιο λόγο επιλέγετε τον συγκεκριμένο χώρο; α. Εγγύτητα στο σπίτι μου ☐, β. Αισθητική του χώρου ☐, γ. Μέγεθος του χώρου ☐, δ. Δυνατότητα για δραστηριότητες αναψυχής ☐, ε. Δυνατότητα για παιχνίδι των παιδιών ☐, στ. Από συνήθεια ☐, ζ. Άλλο:.....

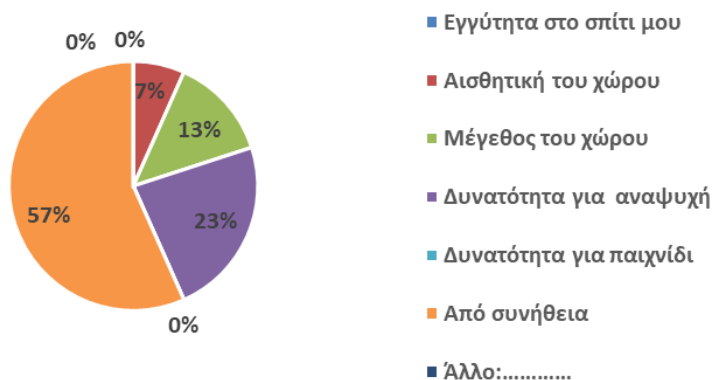
Ως προς τα λόγο που επιλέγουν τον συγκεκριμένο χώρο, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Αισθητική του χώρου, σε ποσοστό 6,67% (2 άτομα)
- Μέγεθος του χώρου, σε ποσοστό 13,33% (4 άτομα)
- Δυνατότητα για δραστηριότητες αναψυχής, σε ποσοστό 23,33% (7 άτομα)

- Από συνήθεια, σε ποσοστό 56,67% (17 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα (Διάγραμμα 4.43).

4. Για ποιο λόγο επιλέγετε τον συγκεκριμένο χώρο;
30 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.43: Λόγος χρήσης πλατείας

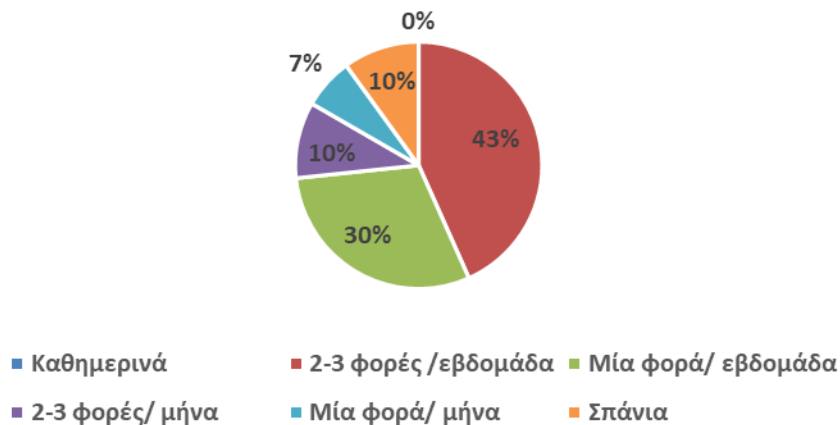
5^η Ερώτηση: Ποια ήταν η συχνότητα της επίσκεψής σας στην κεντρική πλατεία της Άρτας, πριν από την έναρξη (Μάρτιος 2020) της πανδημίας Covid-19; α. Καθημερινά ☐, β. 2-3 φορές την εβδομάδα ☐, γ. Μία φορά την εβδομάδα ☐, δ. 2-3 φορές τον μήνα ☐, ε. Μία φορά τον μήνα ☐, στ. Σπάνια ☐

Ως προς τη συχνότητα της επίσκεψης στην κεντρική πλατεία της Άρτας, πριν από την έναρξη (Μάρτιος 2020) της πανδημίας Covid-19, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Καθημερινά, σε ποσοστό 0% (0 άτομα)
- 2-3 φορές την εβδομάδα, σε ποσοστό 43,33% (13 άτομα)
- Μία φορά την εβδομάδα, σε ποσοστό 30% (9 άτομα)
- 2-3 φορές τον μήνα, σε ποσοστό 10% (3 άτομα)
- Μία φορά τον μήνα, σε ποσοστό 6,67% (2 άτομα)
- Σπάνια, σε ποσοστό 0% (0 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα (Διάγραμμα 4.44).

5. Ποια ήταν η συχνότητα της επίσκεψής σας στην πλατεία, πριν από την έναρξη της πανδημίας
30 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.44: Συχνότητα επίσκεψης στην πλατεία πριν από την πανδημία

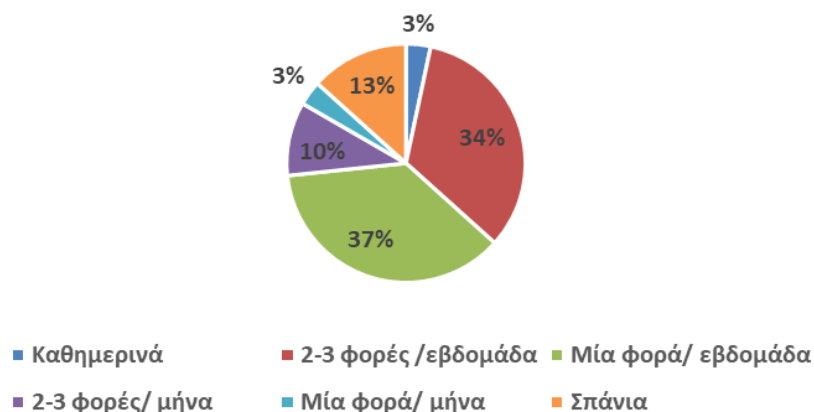
6^η Ερώτηση: Ποια είναι η συχνότητα επίσκεψής σας στην κεντρική πλατεία της Άρτας, μετά από την έναρξη (Μάρτιος 2020) της πανδημίας Covid-19; α. Καθημερινά ☐, β. 2-3 φορές την εβδομάδα ☐, γ. Μία φορά την εβδομάδα ☐, δ. 2-3 φορές τον μήνα ☐, ε. Μία φορά τον μήνα ☐, στ. Σπάνια ☐

Ως προς τη συχνότητα της επίσκεψης στην κεντρική πλατεία της Άρτας, μετά από την έναρξη (Μάρτιος 2020) της πανδημίας Covid-19, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Καθημερινά, σε ποσοστό 3,33% (1 άτομο)
- 2-3 φορές την εβδομάδα, σε ποσοστό 33,33% (10 άτομα)
- Μία φορά την εβδομάδα, σε ποσοστό 36,67% (11 άτομα)
- 2-3 φορές τον μήνα, σε ποσοστό 10% (3 άτομα)
- Μία φορά τον μήνα, σε ποσοστό 3,33 (1 άτομο)
- Σπάνια, σε ποσοστό 13,33 (4 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα (Διάγραμμα 4.45).

6. Ποια ήταν η συχνότητα της επίσκεψής σας στην πλατεία, μετά από την έναρξη της πανδημίας
30 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.45: Συχνότητα επίσκεψης στην πλατεία μετά την πανδημία

7^η Ερώτηση: Είστε ικανοποιημένος/η από τις υπηρεσίες – παροχές του δήμου σχετικά με :

α. Κλαδέματα δένδρων ανάλογα με την εποχή: Ναι ☐ Όχι ☐

β. Οργάνωση σύγχρονων ποτισμάτων και σχετικών εργασιών: Ναι ☐ Όχι ☐

γ. Παρακολούθηση υγείας και ανάπτυξης πρασίνου: Ναι ☐ Όχι ☐

δ. Περιποίηση Χώρων πρασίνου: Ναι ☐ Όχι ☐

ε. Αντικατάσταση /Επιδιόρθωση φθορών υφιστάμενου αστικού εξοπλισμού (π.χ καθιστικά, φωτισμός κλπ): Ναι ☐ Όχι ☐

στ. Επιδιόρθωση κατεστραμμένου δαπέδου (π.χ. σπασμένες πλάκες): Ναι ☐ Όχι ☐

ζ. Καθαριότητα: Ναι ☐ Όχι ☐

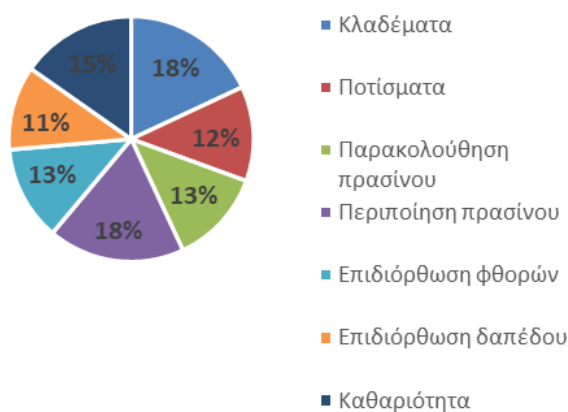
Ως προς την ικανοποίησή τους από τις υπηρεσίες – παροχές του δήμου, οι ερωτηθέντες απάντησαν ότι είναι ικανοποιημένοι σχετικά με:

- Τα κλαδέματα δένδρων ανάλογα με την εποχή, σε ποσοστό 18% (13 άτομα)
- Την οργάνωση σύγχρονων ποτισμάτων και σχετικών εργασιών, σε ποσοστό 12% (9 άτομα)

- Την παρακολούθηση υγείας και ανάπτυξης πρασίνου, σε ποσοστό 13% (9 άτομα)
- Την περιποίηση Χώρων πρασίνου, σε ποσοστό 18% (13 άτομα)
- Αντικατάσταση / Επιδιόρθωση φθορών υφιστάμενου αστικού εξοπλισμού (π.χ. καθιστικά, φωτισμός κλπ.), σε ποσοστό 13% (9 άτομα)
- Επιδιόρθωση κατεστραμμένου δαπέδου (π.χ. σπασμένες πλάκες), σε ποσοστό 11% (8 άτομα)
- Καθαριότητα σε ποσοστό 15% (11 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα (Διάγραμμα 4.46).

7. Είστε ικανοποιημένος/η από τις υπηρεσίες – παροχές του δήμου σχετικά με :
30 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.46: Ικανοποίηση από τις υπηρεσίες του Δήμου

8^η Ερώτηση: Τι σας αρέσει περισσότερο στο χώρο της πλατείας και γιατί; α. καθαριότητα ☐, β. πράσινο ☐, γ. καθιστικοί πάγκοι ☐, δ. φωτισμός ☐, ε. η διοργάνωση εκδηλώσεων ☐, στ. η άνεση χώρου ☐

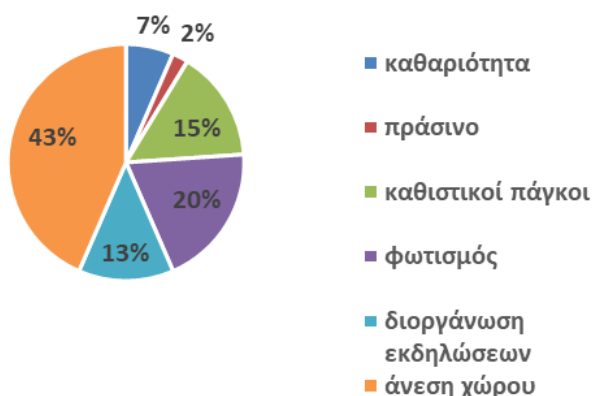
Στην παραπάνω ερώτηση, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- καθαριότητα, σε ποσοστό 7% (3 άτομα)
- πράσινο, σε ποσοστό 2% (1 άτομο)
- καθιστικοί πάγκοι, σε ποσοστό 15% (7 άτομα)

- φωτισμός, σε ποσοστό 20% (9 άτομα)
- η διοργάνωση εκδηλώσεων, σε ποσοστό 13% (6 άτομα)
- η άνεση χώρου, σε ποσοστό 43% (20 άτομα)

όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα (Διάγραμμα 4.47).

8. Τι σας αρέσει περισσότερο στο χώρο της πλατείας και γιατί;
30 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.47: Χαρακτηριστικά της πλατείας που αρέσουν στους ερωτηθέντες

9^η Ερώτηση: Προσδιορίστε το λόγο:.....

Στην παραπάνω ερώτηση, οι απαντήσεις ποικίλουν και οι περισσότερες επικεντρώνονται στις επιλογές που προσφέρει ο χώρος για συνάντηση με γνωστούς και φίλους, καθώς και στις αναμνήσεις από τα παιδικά χρόνια.

10^η Ερώτηση: Κατά τη γνώμη σας, τι είναι το πιο αρνητικό με μια πρώτη ματιά στην πλατεία; α. η διαμόρφωση του εδάφους ☐, β. οι καθιστικοί πάγκοι ☐, γ. η έλλειψη αρκετού πράσινου ☐, δ. ο ανεπαρκής φωτισμός ☐, ε. οι φθορές με την πάροδο του χρόνου ☐, στ. η έλλειψη καθαριότητας ☐

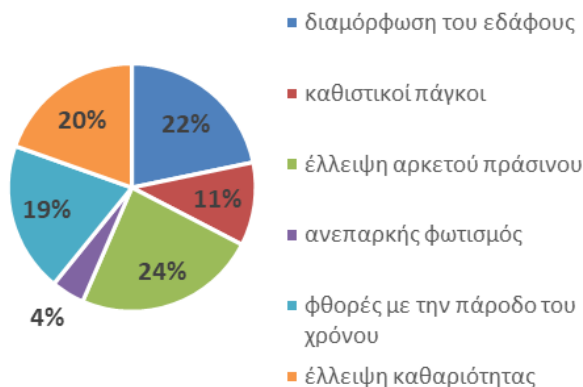
Στην παραπάνω ερώτηση, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- η διαμόρφωση του εδάφους, σε ποσοστό 22% (10 άτομα)
- οι καθιστικοί πάγκοι, σε ποσοστό 11% (5 άτομα)
- η έλλειψη αρκετού πράσινου, σε ποσοστό 24% (11 άτομα)

- ο ανεπαρκής φωτισμός, σε ποσοστό 4% (2 άτομα)
- οι φθορές με την πάροδο του χρόνου, σε ποσοστό 19% (9 άτομα)
- η έλλειψη καθαριότητας, σε ποσοστό 20% (9 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα (Διάγραμμα 4.48).

10. Τι είναι το πιο αρνητικό με μια πρώτη ματιά στην πλατεία;
30 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.48: Το πιο αρνητικό χαρακτηριστικό της πλατείας

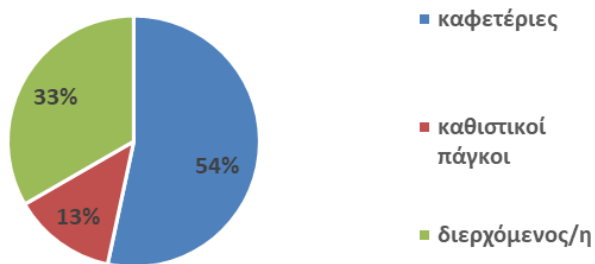
11^η Ερώτηση: Σε ποια σημεία της πλατείας προτιμάτε να βρίσκεστε και γιατί; **α.** καφετέριες ☐, **β.** καθιστικοί πάγκοι ☐, **γ.** διερχόμενος/η ☐

Στην παραπάνω ερώτηση, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- καφετέριες, σε ποσοστό 53,32% (16 άτομα)
- καθιστικοί πάγκοι, σε ποσοστό 13,33% (4 άτομα)
- διερχόμενος/η σε ποσοστό 33,33% (10 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα (Διάγραμμα 4.49).

11. Σε ποια σημεία της πλατείας προτιμάτε να βρίσκεστε
30 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.49: Σημεία της πλατείας που προσελκύουν τους χρήστες

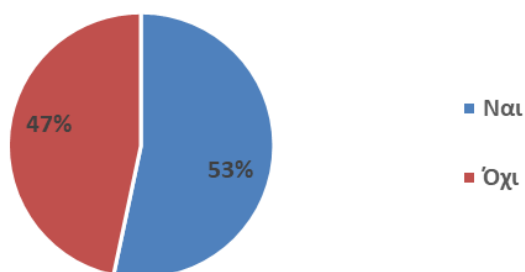
12^η Ερώτηση: Νομίζετε ότι η πλατεία έχει σχεδιαστεί με μέριμνα και φροντίδα για το περιβάλλον; Ναι ☐ Όχι ☐

Στην παραπάνω ερώτηση, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Θετικά, σε ποσοστό 33,32% (16 άτομα)
- Αρνητικά, σε ποσοστό 46,67% (14 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα (Διάγραμμα 4.50).

12. Νομίζετε ότι η πλατεία έχει σχεδιαστεί με μέριμνα και φροντίδα για το περιβάλλον;
30 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.50: Απόψεις των ερωτηθέντων για τον σχεδιασμό της πλατείας, ως προς τη μέριμνα και φροντίδα για το περιβάλλον

13^η Ερώτηση: Αν απαντήσατε αρνητικά μπορείτε να δικαιολογήσετε το γιατί;.....

Η τεκμηρίωση για την απουσία μέριμνας για το περιβάλλον, οφείλεται κυρίως στην ανεπάρκεια πρασίνου, σε σχέση με την έκταση της πλατείας και στην απουσία πρόσφατης μελέτης με αρχές βιοκλιματισμού σχεδιασμού.

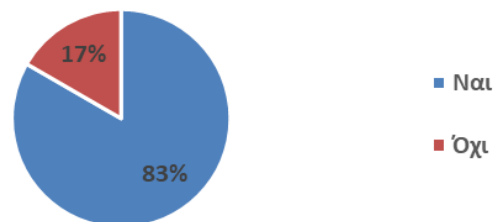
14^η Ερώτηση: Νομίζετε ότι η πλατεία έχει σχεδιαστεί με μέριμνα και φροντίδα για τους πολίτες; Ναι ☐ Όχι ☐

Στην παραπάνω ερώτηση, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Θετικά, σε ποσοστό 83,33% (25 άτομα)
- Αρνητικά, σε ποσοστό 16,67% (5 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα (Διάγραμμα 4.51).

14. Νομίζετε ότι η πλατεία έχει σχεδιαστεί με μέριμνα και φροντίδα για τους πολίτες;
30 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.51: Απόψεις των ερωτηθέντων για τον σχεδιασμό της πλατείας, ως προς τη μέριμνα και φροντίδα για τους πολίτες

15^η Ερώτηση: Αν απαντήσατε αρνητικά μπορείτε να δικαιολογήσετε το γιατί;.....

Η τεκμηρίωση για την απουσία μέριμνας για τους πολίτες, οφείλεται κυρίως στην απουσία χώρων σκίασης, στην ανεπάρκεια πάγκων ανάπαυσης, καθώς και στην παραμέλησή της.

16^η Ερώτηση: Αν είστε γονέας και έχετε παιδιά, σας έχουν διατυπώσει παράπονα τα παιδιά σας για την αισθητική και τη λειτουργική ποιότητα της πλατείας; (Στην περίπτωση που δεν είστε γονέας, αγνοείστε την ερώτηση και μεταβείτε στην επόμενη) Ναι ☐ Όχι ☐

Στην παραπάνω ερώτηση, κανείς από τους ερωτηθέντες δεν είχε την ιδιότητα του γονιού και για τον λόγο αυτό δεν υπήρχαν απαντήσεις.

17^η Ερώτηση: Αν απαντήσατε θετικά, μπορείτε να αναφέρετε συγκεκριμένα ποια;

Στην παραπάνω ερώτηση, κανείς από τους ερωτηθέντες δεν είχε την ιδιότητα του γονιού και για τον λόγο αυτό δεν υπήρχαν απαντήσεις.

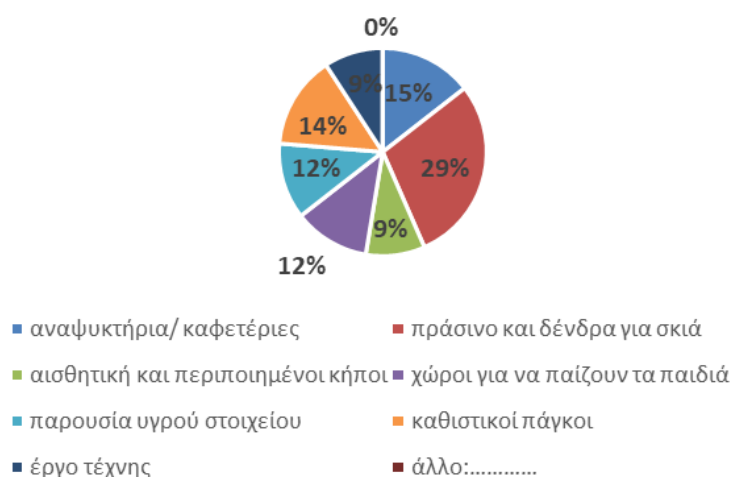
18^η Ερώτηση: Τι από τα παρακάτω θεωρείτε σημαντικό να υπάρχει σε έναν δημόσιο ανοιχτό χώρο, όπως η κεντρική πλατεία; α. αναψυκτήρια/ υπαίθριες καφετέριες, ☐, β. αρκετό πράσινο και δένδρα για σκιά/δροσιά ☐, γ. ωραία αισθητική και περιποιημένοι κήποι, δ. παιδική χαρά και χώροι για να παίζουν τα παιδιά ☐, ε. παρουσία υγρού στοιχείου (π.χ. συντριβάνι), στ. αρκετοί καθιστικοί πάγκοι ☐, ζ. ένα συμβολικό έργο τέχνης (π.χ ηρώο, άγαλμα, γλυπτό) ☐, η. άλλο:.....

Στην παραπάνω ερώτηση, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- αναψυκτήρια/ υπαίθριες καφετέριες, σε ποσοστό 15% (11 άτομα)
- αρκετό πράσινο και δένδρα για σκιά/δροσιά, σε ποσοστό 29% (22 άτομα)
- ωραία αισθητική και περιποιημένοι κήποι, σε ποσοστό 9% (7 άτομα)
- παιδική χαρά και χώροι για να παίζουν τα παιδιά, σε ποσοστό 12% (9 άτομα)
- παρουσία υγρού στοιχείου (π.χ. συντριβάνι), σε ποσοστό 12% (9 άτομα)
- αρκετοί καθιστικοί πάγκοι, σε ποσοστό 14% (11 άτομα)
- ένα συμβολικό έργο τέχνης (π.χ ηρώο, άγαλμα, γλυπτό), σε ποσοστό 9% (7 άτομα)

όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα (Διάγραμμα 4.52).

18. Τι θεωρείτε σημαντικό να υπάρχει σε μια πλατεία;
30 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.52: Το πιο σημαντικό χαρακτηριστικό για μια κεντρική πλατεία

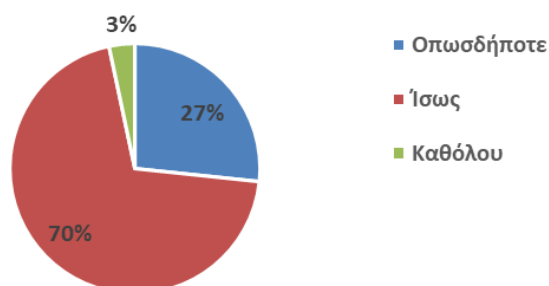
19^η Ερώτηση: Θεωρείτε απαραίτητη την αλλαγή στην όψη της κεντρικής πλατείας; α. οπωσδήποτε ☐, β. ίσως ☐, γ. καθόλου ☐

Στην ερώτηση, εάν τι θεωρούν απαραίτητη την αλλαγή στην όψη της κεντρικής πλατείας, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Οπωσδήποτε, σε ποσοστό 26,67% (8 άτομα)
- Ίσως, σε ποσοστό 70% (21 άτομα)
- Καθόλου, σε ποσοστό 3.33% (1 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα (Διάγραμμα 4.53).

19. Θεωρείτε απαραίτητη την αλλαγή στην όψη της κεντρικής πλατείας;
30 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.53: Αναγκαιότητα αλλαγής όψης της πλατείας

20^η Ερώτηση: Ποια χαρακτηριστικά της πλατείας θεωρείτε επικίνδυνα για τους διερχόμενους/χρήστες της πλατείας και γιατί.....

Ως προς τα επικίνδυνα, για τους διερχόμενους/χρήστες της πλατείας, χαρακτηριστικά της πλατείας, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Το παιχνίδι των παιδιών με την μπάλα, που πολλές φορές γίνεται ενοχλητικό στο κάτω μέρος της πλατείας.
- Το ανώμαλο έδαφος με τις κατεστραμμένες πλάκες δαπέδου που γλιστρούν στις βροχές
- Τα φθαρμένα φωτιστικά σώματα γιατί υπάρχει κίνδυνος ηλεκτροπληξίας και κατάρρευσης.

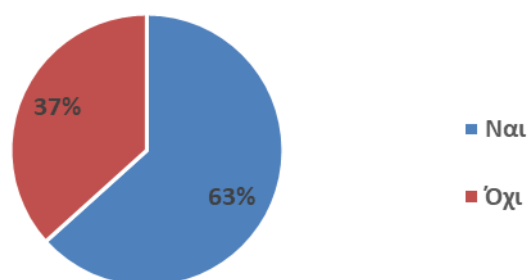
21^η Ερώτηση: Οι χώροι της πλατείας είναι φιλικόι ως προς τα ΑΜΕΑ: Ναι ☐ Όχι ☐

Στην ερώτηση, εάν οι ερωτηθέντες θεωρούν τους χώρους της πλατείας φιλικούς για τα ΑΜΕΑ, αυτοί απάντησαν:

- Θετικά, σε ποσοστό 63,33% (19 άτομα)
- Αρνητικά, σε ποσοστό 36,67% (11 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα (Διάγραμμα 4.54).

21. Οι χώροι της πλατείας είναι φιλικόι ως προς τα ΑΜΕΑ;
30 απαντήσεις

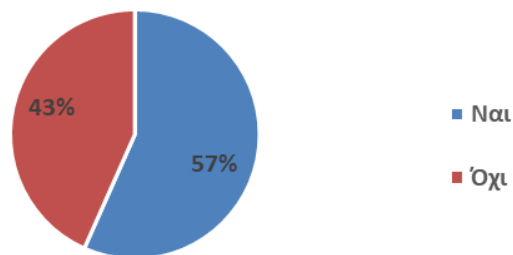
Διάγραμμα 4.54: Φιλικότητα ως προς τα ΑΜΕΑ

22^η Ερώτηση: Ο φωτισμός της πλατείας θεωρείτε ότι είναι επαρκής: Ναι ☐ Όχι ☐

Στην ερώτηση, εάν οι ερωτηθέντες θεωρούν επαρκή τον φωτισμό της πλατείας, αυτοί απάντησαν:

- Θετικά, σε ποσοστό 56,67% (17 άτομα)
- Αρνητικά, σε ποσοστό 43,33% (13 άτομα), (Διάγραμμα 4.55).

22. Ο φωτισμός της πλατείας θεωρείτε ότι είναι επαρκής;
30 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.55: Επάρκεια φωτισμού

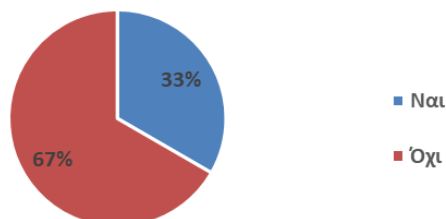
23^η Ερώτηση: Υπάρχουν αρκετοί καθιστικοί πάγκοι: Ναι ☐ Όχι ☐

Ως προς την επάρκεια καθιστικών πάγκων, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Θετικά, σε ποσοστό 33,33 (10 άτομα)
- Αρνητικά, σε ποσοστό 66,67% (20 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα (Διάγραμμα 4.56).

23. Υπάρχουν αρκετοί καθιστικοί πάγκοι;
30 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.56: Επάρκεια καθιστικών πάγκων

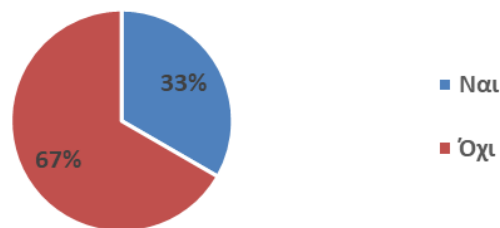
24^η Ερώτηση: Θεωρείτε ικανοποιητική την παρουσία του πράσινου στην πλατεία;

Ναι ☐ **Όχι** ☐

Ως προς την επάρκεια της παρουσίας του πράσινου στην πλατεία, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Θετικά, σε ποσοστό 33,33% (10 άτομα)
- Αρνητικά, σε ποσοστό 66,67% (20 άτομα), (Διάγραμμα 4.57).

24. Θεωρείτε ικανοποιητική την παρουσία του πράσινου στην πλατεία;
30 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.57: Επάρκεια πρασίνου

25^η Ερώτηση: Αν απαντήσατε αρνητικά, τι θα θέλατε να έχει περισσότερο, δένδρα, θάμνους, γρασίδι, λουλούδια και γιατί;.....

Στην παραπάνω ερώτηση, αναφορικά με το πράσινο, οι ερωτηθέντες απάντησαν κατά σειρά προτεραιότητας θα ήθελαν:

- Περισσότερα λουλούδια με χρώματα και αρωματικά φυτά, για περισσότερη αισθητική
- Περισσότερα δέντρα, για φυσική σκιά και γρασίδι.

26^η Ερώτηση: Θεωρείτε ο χώρος της πλατείας είναι κατάλληλος για την αναψυχή ανηλίκων; Ναι ☐ **Όχι** ☐

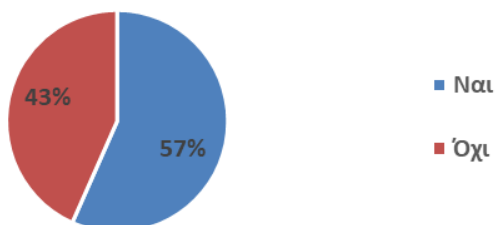
Στην παραπάνω ερώτηση, οι ερωτηθέντες, αυτοί απάντησαν:

- Θετικά, σε ποσοστό 56,67% (17 άτομα)

- Αρνητικά, σε ποσοστό 43,33% (13 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα (Διάγραμμα 4.58).

26. Θεωρείτε ο χώρος της πλατείας είναι κατάλληλος για την αναψυχή ανηλίκων;
30 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.58: Καταλληλότητα αναψυχής ανηλίκων

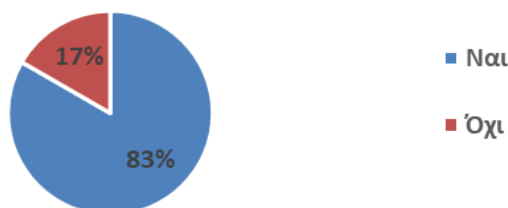
27^η Ερώτηση: Θα θέλατε να υπάρχουν εγκαταστάσεις που να επιτρέπουν την διάδραση και τη χρήση διαφορετικών αισθήσεων, στα πλαίσια της συνάθροισης και της κοινωνικοποίησης των δημοτών, σε διοργανώσεις εκδηλώσεων: Ναι ☐ Όχι ☐

Στην παραπάνω ερώτηση, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Θετικά, σε ποσοστό 83,33% (25 άτομα)
- Αρνητικά, σε ποσοστό 16,67% (5 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα (Διάγραμμα 4.59).

27. Θα θέλατε να υπάρχει η πρόβλεψη για διάδραση στα πλαίσια της συνάθροισης και της κοινωνικοποίησης των δημοτών, σε διοργανώσεις εκδηλώσεων;
30 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.59: Εγκαταστάσεις διάδρασης

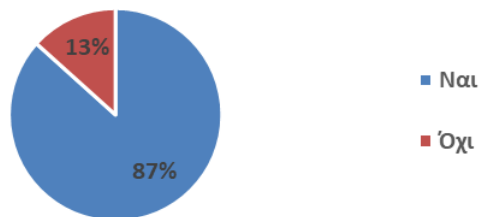
28^η Ερώτηση: Συμφωνείτε με την απομάκρυνση των υφιστάμενων πυλώνων φωτισμού και την αναβάθμιση του επίπεδου φωτισμού με τη χρήση φωτιστικών LED, για εξοικονόμηση ενέργειας; Ναι ☐ Όχι ☐

Στην παραπάνω ερώτηση, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Θετικά, σε ποσοστό 86,67% (26 άτομα)
- Αρνητικά, σε ποσοστό 13,33% (4 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα (Διάγραμμα 4.60).

28. Συμφωνείτε με την αναβάθμιση του επίπεδου φωτισμού με τη χρήση φωτιστικών LED, για εξοικονόμηση ενέργειας;
30 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.60: Αναβάθμιση φωτισμού με χρήση φωτιστικών LED

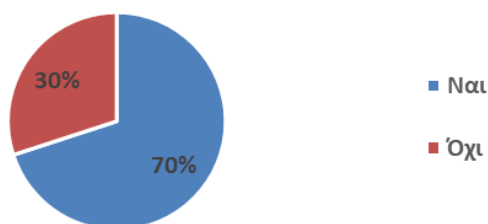
29^η Ερώτηση: Συμφωνείτε με την αντικατάσταση του υλικού δαπεδόστρωσης της πλατείας; Ναι ☐ Όχι ☐

Ως προς την αντικατάσταση του υλικού δαπεδόστρωσης της πλατείας, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Θετικά, σε ποσοστό 70% (21 άτομα)
- Αρνητικά, σε ποσοστό 30% (9 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα (Διάγραμμα 4.61).

29. Συμφωνείτε με την αντικατάσταση του υλικού
δαπεδόστρωσης της πλατείας;
30 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.61: Αναγκαιότητα αντικατάστασης πλακόστρωσης της πλατείας

30^η Ερώτηση: Αν απαντήσατε θετικά, ποιες είναι οι προτάσεις σας για την αντικατάσταση του υλικού δαπεδόστρωσης της πλατείας;

Οι προτάσεις των ερωτηθέντων που απάντησαν θετικά, επικεντρώνονται σε υλικά φιλικά στο περιβάλλον, αντλιοσθητικά και με αντοχή στο χρόνο. Προτείνουν επίσης πλακόστρωση με ζωντανά και ευδιάθετα χρώματα και ως υλικό επίστρωσης, την πέτρα, πλάκες, καθώς επίσης και καουτσούκ.

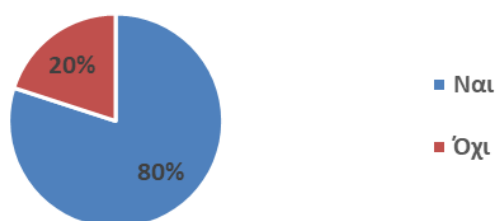
31^η Ερώτηση: Συμφωνείτε με τη δημιουργία υδάτινου στοιχείου-γλυπτού σε τμήμα της πλατείας; Ναι ☐ Όχι ☐

Στην παραπάνω ερώτηση, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Θετικά, σε ποσοστό 80% (24 άτομα)
- Αρνητικά, σε ποσοστό 20% (6 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα (Διάγραμμα 4.62).

31. Συμφωνείτε με τη δημιουργία υδάτινου στοιχείου-γλυπτού
στην πλατεία;
30 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.62: Δημιουργία υδάτινου στοιχείου-γλυπτού στην πλατεία

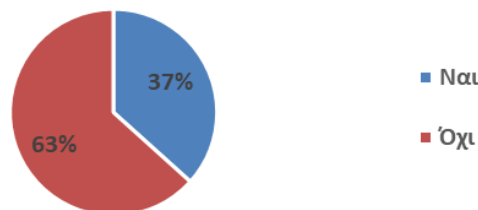
32^η Ερώτηση: Πιστεύετε ότι τα οικοδομήματα που βρίσκονται πάνω στην πλατεία επιβαρύνουν αισθητικά την περιοχή; Ναι ☐ Όχι ☐

Ως προς την αισθητική επιβάρυνση της περιοχής, από τα οικοδομήματα που βρίσκονται πάνω στην πλατεία, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Θετικά, σε ποσοστό 36,67% (11 άτομα)
- Αρνητικά, σε ποσοστό 63,33% (19 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα (Διάγραμμα 4.63).

32. Πιστεύετε ότι τα οικοδομήματα που βρίσκονται πάνω στην πλατεία επιβαρύνουν αισθητικά την περιοχή;
30 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.63: Αισθητική επιβάρυνση της πλατείας από οικοδομήματα

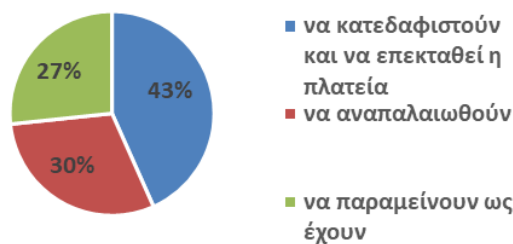
33^η Ερώτηση: Θεωρείτε ότι για τη βελτίωση της αισθητικής χώρου της πλατείας, είναι απαραίτητο τα συγκεκριμένα οικοδομήματα: α. να κατεδαφιστούν και να γίνει επέκταση της πλατείας και χώρος πρασίνου ☐ , β. να αναπαλαιωθούν ☐ , γ. να παραμείνουν ως έχουν ☐

Στην παραπάνω ερώτηση, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- να κατεδαφιστούν και να γίνει επέκταση της πλατείας και χώρος πρασίνου, σε ποσοστό 43,33% (13 άτομα)
- να αναπαλαιωθούν, σε ποσοστό 30% (9 άτομα)
- να παραμείνουν ως έχουν σε ποσοστό 26,67% (8 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα (Διάγραμμα 4.64).

33. Θεωρείτε ότι για τη βελτίωση της αισθητικής χώρου της πλατείας, είναι απαραίτητο τα συγκεκριμένα οικοδομήματα: 30 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.64: Προτάσεις για τα οικοδομήματα της πλατείας

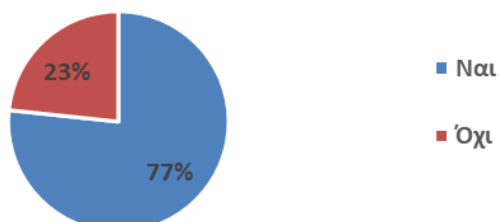
34^η Ερώτηση: Θεωρείτε ότι η αποτελεσματική αναβάθμιση της αισθητικής της περιοχής γύρω από τη πλατεία, θα ωφελήσει ουσιαστικά όσους δραστηριοποιούνται επαγγελματικά στη περιοχή; Ναι ☐ Όχι ☐

Στην παραπάνω ερώτηση, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Θετικά, σε ποσοστό 76,67% (23 άτομα)
- Αρνητικά, σε ποσοστό 23,33% (7 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα (Διάγραμμα 4.65).

34. Θεωρείτε ότι η αναβάθμιση της αισθητικής της περιοχής, θα ωφελήσει όσους δραστηριοποιούνται επαγγελματικά στη περιοχή;
30 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.65: Οφέλη για τους επαγγελματίες, από την αισθητική αναβάθμιση της πλατείας

35^η Ερώτηση: Ποιο πιστεύετε ότι θα είναι το σημαντικότερο αποτέλεσμα της ανάπλασης της πλατείας: α. καλύτερη αισθητική του χώρου ☐, β. ευχάριστο περιβάλλον για δημότες και τους επισκέπτες ☐, γ. ελκυστικότερος χώρος για

συγκέντρωση των παιδιών □, δ. ελκυστικότερος χώρος για συγκέντρωση των νεαρών □, ε. περισσότερες δυνατότητες για πολιτιστικές εκδηλώσεις □

Ως προς το σημαντικότερο αποτέλεσμα της ανάπλασης της πλατείας, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- καλύτερη αισθητική του χώρου, σε ποσοστό 23,33% (7 άτομα)
- ευχάριστο περιβάλλον για δημότες και τους επισκέπτες, σε ποσοστό 53,33% (16 άτομα)
- ελκυστικότερος χώρος για συγκέντρωση των παιδιών, σε ποσοστό 13,33% (4 άτομα)
- ελκυστικότερος χώρος για συγκέντρωση των νέων, σε ποσοστό 43,33% (13 άτομα)
- περισσότερες δυνατότητες για πολιτιστικές εκδηλώσεις σε ποσοστό 23,33% (7 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα (Διάγραμμα 4.66).

35. Ποιο πιστεύετε ότι θα είναι το σημαντικότερο αποτέλεσμα της ανάπλασης της πλατείας: 30 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.66: Αποτελέσματα από την ανάπλαση της πλατείας

36^η Ερώτηση: Τι αλλαγές και παρεμβάσεις θα προτείνατε να γίνουν στην πλατεία ώστε να γίνει ο χώρος πιο ευχάριστος και πιο λειτουργικός για όσους/ες την επισκέπτονται;.....

Ως προς τις προτάσεις για αλλαγές και παρεμβάσεις που θα πρότειναν, ώστε ο χώρος της πλατείας να γίνει πιο ευχάριστος και πιο λειτουργικός για τους χρήστες, οι ερωτηθέντες απάντησαν ενδεικτικά:

- Να υπάρχει περισσότερο πράσινο, ένα μοντέρνο σιντριβάνι και περισσότερα παγκάκια
- Ενίσχυση φωτισμού και διαχείριση της καθαριότητας της πλατείας
- Τοποθέτηση γλυπτού, εμπνευσμένο από την πλούσια ιστορία του τόπου
- Αντικατάσταση του πλακόστρωτου.
- Φροντίδα για τα αδέσποτα.
- Μέριμνα για εκδηλώσεις στην πλατεία με νέες τεχνολογίες.

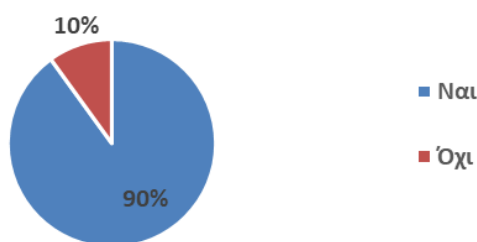
37^η Ερώτηση: Αν υπήρχε κάποια εθελοντική ομάδα που θα καταγράψει την υπάρχουσα κατάσταση της πλατείας και θα προτείνει τον επανασχεδιασμό της, με βάση τις ανάγκες και προτιμήσεις των επισκεπτών της πλατείας, αλλά και με κριτήρια αειφορικού σχεδιασμού, θα θέλατε να συμμετέχετε; Ναι ☐ Όχι ☐

Ως προς εθελοντική συμμετοχή τους, οι ερωτηθέντες απάντησαν:

- Θετικά, σε ποσοστό 90% (27 άτομα)
- Αρνητικά, σε ποσοστό 10% (3 άτομα),

όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα (Διάγραμμα 4.67).

37. Θα θέλατε να συμμετέχετε σε μια εθελοντική ομάδα που θα καταγράψει την υπάρχουσα κατάσταση της πλατείας και θα προτείνει τον επανασχεδιασμό της;
30 απαντήσεις

Διάγραμμα 4.67: Συμμετοχή σε εθελοντική ομάδα

38^η Ερώτηση: Τι σημασία έχει σας γενικά μια μελλοντική ανάπλαση της πλατείας εν μέσω της πανδημίας; Α. μεγάλη □, β. μέτρια □, γ. μικρή □ δ. αμελητέα □

Ως προς τη σημασία έχει για τους ερωτηθέντες, μιας μελλοντικής ανάπλασης της πλατείας εν μέσω της πανδημίας, αυτοί απάντησαν (Διάγραμμα 4.68):

- Μεγάλη, σε ποσοστό 53,28% (16 άτομα)
- Σχεδόν μεγάλη, σε ποσοστό 39,96% (12 άτομα)
- Ουδέτερη, σε ποσοστό 6,66% (2 άτομα)
- Λίγη, σε ποσοστό 0% (κανένα άτομο)
- Αμελητέα, σε ποσοστό 0% (κανένα άτομο)

Διάγραμμα 4.68: Αναγκαιότητα ανάπλασης και η σημασία για τους ερωτηθέντες

39η Ερώτηση: Υπάρχει κάτι που θέλετε να προσθέσετε, το οποίο δεν έχει συμπεριληφθεί παραπάνω; Συμπληρώστε.....

Στην παραπάνω ερώτηση, οι ερωτηθέντες πρότειναν τα παρακάτω:

- Να συνεχίσει ο χώρος να είναι ελκυστικός και να συγκεντρώνει κόσμο όλες τις ώρες.
- Να αναπλαστεί η πλατεία με τις αρχές του βιοκλιματικού σχεδιασμού και να αποτελεί σημείο συνάντησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο
ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

5.1 Συζήτηση

Όπως έχει γίνει ήδη κατανοητό από τα προηγούμενα κεφάλαια, οι αστικοί δημόσιοι χώροι διαθέτουν πράσινο, υγρό στοιχείο, διαμορφώνονται με διαπερατά κυρίως υλικά, με στόχο τη βελτίωση των περιβαλλοντικών συνθηκών της πόλης, της οικονομίας, αλλά και της κοινωνικής συνοχής, αφού παράλληλα, είναι χώροι αναψυχής και κοινωνικής αλληλεπίδρασης, που συντελούν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

Το θεσμικό πλαίσιο για τη βελτίωση της ποιότητας και της ποσότητας των χώρων πρασίνου στις πόλεις, εστιάζει αφενός στο σχεδιασμό τους, αλλά και στη διαχείρισή τους αφετέρου, ώστε η λειτουργία τους να είναι τέτοια, που να συνδέει τον φυσικό χώρο με την κοινωνία. Είναι γενικώς αποδεκτό λοιπόν, ότι η ζωή του ανθρώπου είναι αναπόσπαστα δεμένη με το φυσικό του περιβάλλον και οι χώροι πρασίνου συνδέονται με ένα ευρύτερο πλαίσιο κοινωνικών, πολιτιστικών και οικονομικών παραγόντων. Αποτελούν, αναμφισβήτητα, σημεία κοινωνικοποίησης των κατοίκων μιας περιοχής, όπως επίσης στοιχεία μιας βαθύτερης, βιωματικής σχέσης, που αναπτύσσεται ανάμεσα στον κάτοικο της πόλης και τον ίδιο το χώρο.

Η ελκυστικότητα και η επισκεψιμότητα των χώρων αυτών, από τις διάφορες κοινωνικές ομάδες, εξαρτάται από την προσβασιμότητα, την άνετη και ασφαλή διαδρομή δηλαδή, προς τον χώρο, καθώς επίσης και η αίσθηση της άνεσης, αλλά και της ασφάλειας μέσα σ' αυτόν. Η διασπορά των χώρων πρασίνου στις πόλεις, η αραιή, τυχαία και άνιση κατανομή τους μέσα στον αστικό χώρο, δημιουργεί αρκετά προβλήματα στην λειτουργικότητα αλλά και στη διαχείρισή τους από την τοπική κοινωνία.

Από την άλλη, η ύπαρξη απλώς του πρασίνου, χωρίς την οργανωμένη και ολοκληρωμένη πολιτική διαμόρφωσης, δεν έχει νόημα για ένα βιώσιμο πολεοδομικό σχεδιασμό. Το ζήτημα της διαχείρισης του χώρου είναι ιδιαίτερα σημαντικό, καθώς η αισθητική βελτίωση ενός υπαίθριου χώρου στην πόλη, χωρίς την μετέπειτα συντήρησή του, αλλά και η ενδεχόμενη εγκατάλειψή του, αφορά σε μια τακτική, που εντοπίζεται στις περισσότερες πόλεις της χώρας μας, αν και θα πρέπει να αποφεύγεται. Δηλαδή, η αναβάθμιση των χώρων πρασίνου δεν επιλύεται μέσω των ενδεχόμενων παρεμβάσεων, αλλά απαιτεί συνεχή παρακολούθηση.

Όταν η κοινωνία αναγνωρίζει την αξία των υπαίθριων αστικών χώρων, τότε επενδύει στον ποιοτικό σχεδιασμό τους, δίνει προτεραιότητα στη διαχείρισή τους και ενθαρρύνει τους πολίτες της να συμμετάσχουν στη οργάνωσή τους, αφού οι χώροι αυτοί θεωρούνται αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητας τους. Τα οφέλη που προκύπτουν είναι πολυδιάστατα, δεν καλύπτουν απλώς την ανάγκη της αισθητικής και υποδηλώνουν το πολιτιστικό επίπεδο της κοινωνίας.

Στις πόλεις μικρού μεγέθους, όπως στην περίπτωση της πόλης της Άρτας, ο πολίτης βρίσκεται σε κοντινή απόσταση από το φυσικό περιβάλλον και ενδεχομένως να μη συνειδητοποιεί την αξία της ποσότητας και της ποιότητας των χώρων πρασίνου στον πολεοδομικό ιστό.

5.2 Συμπεράσματα

5.2.1 Γενικά συμπεράσματα

Από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης για την περίπτωση της κεντρικής πλατείας της πόλης της Άρτας, εξάγονται ορισμένα ουσιώδη συμπεράσματα. Πιο συγκεκριμένα και αναφορικά με την πόλη, η εντύπωση που σχηματίζει κανείς προσεγγίζοντας τον ιστορικό και εμπορικό πυρήνα της πόλης της Άρτας είναι η ύπαρξη ενός διακριτού εμπορικού και πολεοδομικού κέντρου, με πλήθος από μικρές εμπορικές επιχειρήσεις και διατηρητέα κτίρια, με το μεγαλύτερο τμήμα του πεζοδρομημένο. Εντοπίζονται σημαντικά αρχαιολογικά μνημεία και τόποι ενδιαφέροντος τόσο εντός του αστικού ιστού, όσο και στην ευρύτερη περιοχή, που σε συνδυασμό με τις κοντινές τουριστικά ανεπτυγμένες περιοχές, αποδεικνύουν ότι ο τόπος αποτελεί ένα αξιόλογο φυσικό και πολιτιστικό απόθεμα για την προσέλκυση και ενίσχυση του τουρισμού.

Η πλατεία Εθνικής Αντιστάσεως (Αντίστασης), η οποία αποτελεί την κεντρική πλατεία της πόλης καθώς και ορόσημο για τους κατοίκους της, που σε συνδυασμό με τα πεζοδρομημένα τμήματα των οδών που την περιβάλλουν, παρέχουν μια ικανοποιητική έκταση δημόσιου χώρου και ένα δίκτυο πρόσβασης στους κοντινούς αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία.

Αυτό που εύκολα παρατηρεί κανείς, είναι ότι ενώ το πλήθος την αναγνωρίζει και την επισκέπτεται συχνά, τόσο για την πληθώρα παραδοσιακών, πολιτιστικών, θρησκευτικών εκδηλώσεων, όσο για τα καταστήματα εστίασης και διασκέδασης που συγκεντρώνονται στην έκτασή της, εν τούτοις δεν τη γνωρίζει με την ονομασία της, αποτέλεσμα, ίσως των πολλών ονομασιών, που είχε στο παρελθόν, αλλά και της απώλεια της ταυτότητάς της, λόγω έλλειψης οργανωμένου σχεδιασμού και διαχείρισης.

5.2.2 Ειδικά συμπεράσματα

Τα ειδικότερα συμπεράσματα που προκύπτουν ως αποτέλεσμα της ερμηνείας των απόψεων των συμμετεχόντων στην έρευνα, μπορούν να αναλυθούν ως εξής:

- Η δεντροφύτευση στο χώρο της πλατείας αποτελεί μία σημαντική παρουσία πρασίνου που επηρεάζει τη διαμόρφωση του μικροκλίματος της περιοχής, διευκολύνει τη λειτουργία της φύσης και εξασφαλίζει μία ισορροπία ανάμεσα στο χτισμένο και τον ακάλυπτο χώρο, ικανοποιώντας περιβαλλοντικούς και λειτουργικούς λόγους, κυρίως όμως αισθητικούς. Η χωροθέτησή της όμως, καθώς και τα είδη πρασίνου που έχουν επιλεγεί, δεν είναι τέτοια, που να συνεισφέρουν αισθητικά, αλλά και στην βελτίωση του μικροκλίματος μέσω της σκίασης. Τα σημαντικότερα δένδρα της πλατείας είναι πολλών χρόνων, τα περισσότερα ενδημικά, προσαρμοσμένα στο τοπικό κλίμα της περιοχής, αλλά και μη τοπικής προέλευσης, που δεν ακολουθούν συγκεκριμένο πρότυπο, εντείνουν την ανομοιομορφία του πράσινου της περιοχής και δεν διαφοροποιούν σε ικανοποιητικό βαθμό, τις συνθήκες θερμοκρασίας, της σχετικής υγρασίας, παρόλο το σχετικά μεγάλο ύψος τους και κάλυψη. Τα αειθαλή δέντρα βελτιώνουν σημαντικά την αισθητική της πλατείας, ενώ τα φυλλοβόλα επιτρέπουν τη διέλευση του ήλιου το χειμώνα και προσφέρουν ικανοποιητική σκιά το καλοκαίρι, υστερούν όμως σε επάρκεια.
- Ο αστικός εξοπλισμός δεν ικανοποιεί τις ανάγκες του πληθυσμού, καθώς χρησιμοποιείται μικρός αριθμός από ξύλινα παγκάκια, που μειώνει τη δυνατότητα για δημιουργία σημείων στάσης και αλληλεπίδρασης των κατοίκων. Οι στύλοι ηλεκτροφωτισμού δεν είναι τοποθετημένοι σε

συγκεκριμένο μοτίβο δημιουργώντας προβλήματα αισθητικά κατά τη διάρκεια της ημέρας και φωτισμού κατά τη διάρκεια της νύχτας. Οι κάδοι απορριμμάτων δεν ικανοποιούν τις ανάγκες των χρηστών, καθώς το πλήθος δεν επαρκεί και το μέγεθος είναι μικρής χωρητικότητας, με συνέπεια να ανακύπτουν ζητήματα καθαριότητας.

- Ενώ η πόλη της Άρτας και γενικότερα η περιοχή της Ηπείρου δέχεται αρκετά μεγάλα ύψη βροχής και οριοθετείται από τον σημαντικότερο ποταμό της Περιφερειακής Ενότητας, με το θρυλικό γεφύρι, το υδάτινο στοιχείο απουσιάζει εντελώς από τις πλατείες της. Η απουσία αυτή, συμβάλλει στην αύξηση του θερμικού φορτίου, ιδιαίτερα το καλοκαίρι, που επιβαρύνεται από την απουσία του σχεδιασμού της δενδροφύτευσης, αναφορικά με τη σκίαση, αλλά και από την επιλογή «θερμού» υλικού της φυσικής πέτρας στην επίστρωση της πλατείας.
- Επιπλέον, η εικόνα της πλακόστρωσης της πλατείας δεν κρίνεται ικανοποιητική, καθώς έχει υποστεί πολλές φθορές, λόγω παλαιότητας, αλλά και λόγω της εντατικής χρήσης από την παράνομη κυκλοφορία οχημάτων. Οι πλάκες σε πολλά σημεία είναι κατακερματισμένες και σε ορισμένες περιπτώσεις απουσιάζουν πλήρως, δημιουργώντας προβλήματα στην απορροή των όμβριων υδάτων. Τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν στο παρελθόν, έχουν χάσει τις αντολισθητικές τους ιδιότητες, δυσχεραίνοντας την κυκλοφορία των πεζών ιδιαίτερα κατά τις ημέρες βροχόπτωσης.

Οι απόψεις των ερωτηθέντων επικεντρώνονται, αναφορικά με τα προβλήματα που εντοπίζουν στη λειτουργία της πλατείας, τα παρακάτω:

- Έλλειψη βιοκλιματικού σχεδιασμού, με τη συνεπαγόμενη ανεπάρκεια σε βλάστηση υψηλού και χαμηλού πράσινου, όπως επίσης και του υδάτινου στοιχείου.
- Ανεπάρκεια αστικού εξοπλισμού, όπως πάγκοι ανάπαυσης, κάδοι απορριμμάτων και φωτιστικοί στύλοι.
- Έλλειψη σύγχρονων στοιχείων πληροφόρησης και αλληλεπίδρασης των χρηστών και των κατοίκων της περιοχής.

- Προβλήματα φθοράς και καταστραμμένη πλακόστρωση, που αποθαρρύνουν τη διέλευση των χρηστών.
- Προβλήματα καθαριότητας του χώρου.
- Προβλήματα από την παράνομη διέλευση, στάση και στάθμευση οχημάτων στο χώρο της πλατείας, καθώς και στο δίκτυο πεζοδρόμων.
- Ελλιπής παροχή υπηρεσιών σχετικά με την περιποίηση των στοιχείων πρασίνου.
- Υπερβολική ανάπτυξη τραπεζοκαθισμάτων.
- Ανάγκη αναπαλαίωσης των οικοδομημάτων που περιβάλλουν την πλατεία, ως ενιαίο σύνολο.
- Απουσία στοιχείων περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης των κατοίκων.

5.3 Προτάσεις

Κατά συνέπεια στα πλαίσια μιας ενδεχόμενης βελτίωσης της λειτουργικής και περιβαλλοντικής συμπεριφοράς της πλατείας, προτείνονται οι ακόλουθες παρεμβάσεις, οι οποίες βασίζονται στα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου και χωρίζονται στις ενότητες που ακολουθούν.

5.3.1 Πράσινο

Προτείνεται η ενίσχυση της φύτευσης με διατήρηση του μεγαλύτερου μέρους της υπάρχουσας, προσαρμοσμένης στις κλιματολογικές συνθήκες της περιοχής. Αναλυτικότερα προτείνονται τα παρακάτω είδη υψηλού πρασίνου:

- Άκαρπη και καλλωπιστική Μουριά (Πλατανόφυλλη ή Πλατύφυλλη) (*Morusplatanifolia*), η οποία είναι εύκολη στην καλλιέργεια, γρήγορης ανάπτυξης, με πυκνά διατεταγμένα φύλλα, που μοιάζουν με αυτά του πλάτανου,

που προσφέρει εξαιρετική σκιά. Πρόκειται για ένα από τα πιο πολύτιμα δέντρα κηποτεχνίας, καθώς είναι ιδανική για ηλιόλουστες θέσεις και ένα ελκυστικής εμφάνισης και αντοχής φυλλοβόλο δένδρο.

- Κουτσουπιά (*Cercissiliquastrum*), που ξεχωρίζει κάθε άνοιξη με τα πυκνά βιολετί άνθη. Χάρη στο ωραίο της φύλλωμα και στην πλούσια ανθοφορία της, θεωρείται εξαιρετικό καλλωπιστικό δένδρο. Πρόκειται φυλλοβόλο δέντρο ευρείας προσαρμοστικότητας και μεγάλης καλλωπιστικής αξίας, χωρίς εδαφοκλιματικές απαιτήσεις, αναπτύσσεται σε όλα τα εδάφη και προτιμάει τις ηλιόλουστες θέσεις φύτευσης. Το κύριο πλεονέκτημά της είναι ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί σαν εποχικός δείκτης μετάβασης από το χειμώνα στην Άνοιξη (Κανταρτζής, 1999) (Εικόνα 5.1).

Εικόνα 5.1: Το δέντρο της κουτσουπιάς σε δημόσιους χώρους, (Πηγή: http://strassenbaumliste.galk.de/fotos/45/C_sili__bluete_2010.jpg)

- Σφένδαμος, ο Ψευδοπλάτανος (*Acerpseudoplatanus*). Πρόκειται για ένα επιβλητικό, μακρόβιο και γρήγορης ανάπτυξης φυλλοβόλο δέντρο, με ωοειδές πυκνό φύλλωμα, όμοιου του πλάτανου, που γίνεται κιτρινωπό το φθινόπωρο. Είναι δένδρο ανθεκτικότατο στο κρύο, με πολύ ισχυρό και βαθύ ριζικό σύστημα. Αποτελεί ένα από τα πιο χρήσιμα δέντρα στην κηποτεχνία και την αρχιτεκτονική τοπίου για σκίαση.
- Φλαμουριά (Τίλιο) (*Tiliaplathyphylus- tomentosa*), που εντυπωσιάζει για τη μεγάλη διάμετρο κόμης και το ύψος που μπορεί να φτάσει, όπως επίσης και τα

ιδιαίτερα αρωματικά, λόγω του αιθέριου ελαίου που περιέχουν, άνθη του. Το δέντρο απαιτεί υγρά, στραγγιζόμενα εδάφη και ημισκιαζόμενες προστατευμένες από τους δυνατούς παγετούς θέσεις. Χρησιμοποιείται για καλλωπισμό στην κηποτεχνία, τόσο για το στιβαρό του σχήμα όσο και για το χαρακτηριστικό άρωμα που προσφέρει κατά την περίοδο της ανθοφορίας.

Τα παραπάνω προτεινόμενα είδη, είναι ενδημικά, δεν χρειάζονται πολύ φροντίδα και αναπτύσσονται σχετικά γρήγορα. Επιπλέον είναι δέντρα φυλλοβόλα, που δημιουργούν την απαραίτητη σκιά και προστατεύουν από τη ζέστη το καλοκαίρι, ενώ το χειμώνα αφήνουν τις ακτίνες του ήλιου να περάσουν, βελτιώνοντας το μικροκλίμα της περιοχής. Επιπλέον προσδίδουν χρώμα και ευωδία, αναβαθμίζοντας την παρεχόμενη ποιότητα στη λειτουργία της πλατείας και παράλληλα κάνουν αισθητή την διαδοχή των εποχών του χρόνου.

Τέλος για το χαμηλό πράσινο προτείνεται να χρησιμοποιηθούν τοπικά μυρωδικά φυτά, όπως το θυμάρι, το δεντρολίβανο, η λεβάντα, η άκανθος κ.α., που αποτελούν κλασικές επιλογές Μεσογειακού χαρακτήρα, με εξαιρετικές καλλωπιστικές δυνατότητες.

Η ενίσχυση του πράσινου με δένδρα, θάμνους, χλοοτάπητα, πολυετή αναρριχώμενα φυτά, όπως το γιασεμί και το αγιόκλημα, εποχιακά φυτά με πολύχρωμα λουλούδια θα συμβάλλει στη βελτίωση του μικροκλίματος, θα προσφέρει ικανοποιητικές συνθήκες άνεσης, σκίαση το καλοκαίρι και ηλιασμό τον χειμώνα και θα αναβαθμίσει την αισθητική του χώρου. Ο σχεδιασμός και η οργάνωση των χώρων φύτευσης πρέπει να συμφωνεί με την αρχιτεκτονική διαμόρφωση του χώρου, την υπάρχουσα βλάστηση και τις επιμέρους χρήσεις για διέλευση και αναψυχή. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην επιλογή των φυτών διαμόρφωσης, ώστε να είναι τοπικής προέλευσης, προσαρμοσμένα στο κλίμα και το τοπίο της περιοχής, να είναι ανθεκτικά και να μην έχουν πολλές απαιτήσεις σε λίπανση και νερό. Για τον λόγο αυτό προτείνεται αυτόματο σύστημα άρδευσης για τα φυτά που έχουν αυξημένες απαιτήσεις σε άρδευση.

5.3.2 Υδάτινο στοιχείο

Η παρουσία του τεχνητού υδάτινου στοιχείου με την κατασκευή σιντριβανιού σύγχρονης αισθητικής, αλλά και με κατάλληλο φωτισμό και πίδακες, θα αναβαθμίσουν το χώρο της πλατείας. Εκτός από την αισθητική του αξία, το υγρό στοιχείο θα αλλάξει το μικροκλίμα της περιοχής, αναφορικά με την αίσθηση της κλιματικής άνεσης, τους ζεστούς καλοκαιρινούς μήνες, σε συνδυασμό και με τον σκιασμό που θα προσφέρει το υψηλό πράσινο, συμβάλλοντας στο δροσισμό της.

Η πρόταση των ερωτηθέντων για γωνιές με βρύσες, στις οποίες θα έχουν πρόσβαση τα αδέσποτα ζώα, που μοιραία συνυπάρχουν στον αστικό ιστό, ενισχύει την πρόταση για δημιουργία κοινόχρηστων βρυσών, γεγονός που αποτελεί πλέον υποχρέωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης από τις διατάξεις, να επεκτείνουν το δίκτυο ύδρευσης και να διαθέτουν δωρεάν πόσιμο νερό σε κοινόχρηστους χώρους συνάθροισης κοινού, παρέχοντας κατάλληλη σήμανση στο κοινό που να ενθαρρύνει τη χρήση επαναχρησιμοποιούμενων δοχείων νερού, στα πλαίσια της περιβαλλοντικής ευαισθησίας του κοινού (Ν.4736/2020, ΥΠΕΣ, 2021).

5.3.3 Αστικός εξοπλισμός

Προτείνονται οι παρακάτω παρεμβάσεις:

- Αντικατάσταση της παλαιάς και φθαρμένης πλακόστρωσης με δομικά υλικά φιλικά προς το περιβάλλον, που να ικανοποιούν τις απαιτήσεις σε φορτία των επιτρεπόμενων, σε συγκεκριμένες ώρες, οχημάτων και τις απαιτήσεις ολισθηρότητας για την ασφαλή διέλευση των πεζών, με ιδιαίτερη μέριμνα για τα άτομα που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες πληθυσμού, όπως ΑΜΕΑ ηλικιωμένοι και παιδιά, όπως επίσης για την ομαλή απορροή των ομβρίων.
- Αντικατάσταση και ενίσχυση των παλαιών πάγκων ανάπαυσης με νέους, καλαίσθητους και ανθεκτικούς σε καταπονήσεις και στις καιρικές συνθήκες.

- Αντικατάσταση και ενίσχυση των κάδων απορριμμάτων, εργονομικούς, με αντοχή σε καιρικές συνθήκες και φαινόμενα βανδαλισμού.
- Αντικατάσταση των παλαιών και ενεργοβόρων φωτιστικών σωμάτων και εγκατάσταση νέων φωτιστικών συστημάτων led, συντελώντας στην αισθητική αναβάθμιση του χώρου, στην ποιότητα του φωτισμού, πέρα από το λειτουργικό όφελος της εξοικονόμησης ενέργειας.
- Τοποθέτηση συσσωρευτών ηλιακής ενέργειας (φωτοβολταϊκών συστημάτων), για τη λειτουργία του σιντριβανιού και τον τεχνητό φωτισμό του και γενικότερα την ορθότερη διαχείριση ενέργειας στον χώρο της πλατείας, όπως επίσης και σύγχρονων κάδων ανακύκλωσης, ή και κομποστοποίησης σε επιλεγμένο σημείο, για την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των πολιτών.
- Τοποθέτηση μεταλλικών ή ξύλινων στεγάστρων (πέργκολες) που θα βοηθήσουν στην αναρρίχηση των αντίστοιχων ειδών βλάστησης, ώστε να εξασφαλιστεί η ανεμοπροστασία, αλλά και η ρύθμιση του θερμικού ισοζυγίου στη ζώνη των τραπεζοκαθισμάτων, ώστε να εξασφαλίζεται με σαφήνεια ο διαχωρισμός των χρήσεων και να μην προκαλούνται δυσκολίες στην κίνηση και στη στάση των επισκεπτών από την αυθαίρετη ανάπτυξη μεγάλου αριθμού τραπεζοκαθισμάτων, που υποβαθμίζουν την αισθητική της πλατείας και τέλος,
- Τοποθέτηση αστικού εξοπλισμού για παιχνίδι και διασκέδαση, με οριοθέτηση της συγκεκριμένης χρήσης της πλατείας, από τις άλλες λειτουργίες της. Ενδεικτικά μπορούν να αναφερθούν:
 - Παιχνιδοκατασκευές κατάλληλες για παιδιά και εφήβους για άθληση (Εικόνα 5.2) ή για βιωματικό παιχνίδι νερού με μεταλλικά στοιχεία (Εικόνα 5.3) (Μπουγά, 2015).

Εικόνα 5.2, Εικόνα 5.3: Παιχνιδοκατασκευές για παιδιά και εφήβους. (Πηγή: <https://docplayer.gr/44314941-Ypaithrioi-paihnidotopoi-shediasmos-nomothesia-asfaleia.html>)

- ο Υπαίθριες σκακιέρες για πνευματικό παιχνίδι, καθώς το σκάκι αποτελεί στοιχείο μίας ανώτερης πολιτισμικής συμπεριφοράς.

Εικόνα 5.4: Υπαίθρια σκακιέρα (Πηγή: <https://milosvoice.gr/ypaithries-skakieres-ston-adamanta-kai-stin-plaka/>)

- ο «Αιώρα», που δίνει την ευκαιρία στους χρήστες να αλληλεπιδρούν με άλλους χρήστες στο χώρο και αφορά μικρούς και μεγάλους (Εικόνα 5.5).

Εικόνα 5.5: Εγκατάσταση που βραβεύτηκε στο 3^ο «Flatiron Public Plaza Competition» στην Νέα Υόρκη (Πηγή: <https://www.huffingtonpost.gr>)

5.3.3.1 Δημόσια Τέχνη (publicart)

Προτείνεται η τοποθέτηση σταθερών δημιουργιών αστικής τέχνης, που εκτίθεται στον δημόσιο χώρο όχι ως μνημείο, όπως οι προτομές και τα αγάλματα αλλά ως οργανικό στοιχείο της καθημερινότητας, ως μέσο αναβάθμισης και αισθητικής του αστικού περιβάλλοντος. Σε όλον τον κόσμο, σε διάφορες τοποθεσίες, εγκαθίστανται και αλληλεπιδρούν με τις φυσικές δυνάμεις όπως ο άνεμος και η βροχή για να δημιουργήσουν χαλαρωτική μουσική, γλυπτά μικρής ή μεγάλης κλίμακας, κατασκευασμένα συνήθως από γαλβανισμένους χαλύβδινους σωλήνες διαφορετικών μηκών με οπές και όταν ο άνεμος φυσάει, ή το νερό της βροχής ρέει από αυτούς, τα γλυπτά παράγουν ήχους ή παίζουν μουσική (Εικόνες 5.6, 5.7 και 5.8).

Εικόνα 5.6, Εικόνα 5.7: Γλυπτά με μοναδικές ακουστικές εμπειρίες (Πηγή: <https://www.tilestwra.com/8-ichitika-glipta-pou-pezoun-mousiki-me-ti-dinami-tis-fisis/>)

Εικόνα 5.8: Κατακόρυφη εγκατάσταση σε τοίχο κτιρίου (Πηγή: <https://www.tilestwra.com/8-ichitika-glipta-pou-pezoun-mousiki-me-ti-dinami-tis-fisis/>)

5.3.4 Άλλες παρεμβάσεις

Προτείνεται επιπρόσθετα η εφαρμογή «έξυπνων» εφαρμογών και καινοτόμων τεχνολογιών στα πλαίσια του θεσμού της έξυπνης πόλης, όπως:

- Εγκατάσταση πινακίδων ψηφιακής πληροφόρησης και αλληλεπίδρασης με το κοινό, αναφορικά με τα σημεία ενδιαφέροντος της πόλης για την ανάδειξή τους στον κάτοικο ή στον επισκέπτη της πόλης, όπως τα αρχιτεκτονικά μνημεία, τα προστατευμένα διατηρητέα κτίρια και αρχαιολογικούς χώρους. Ειδικότερα προτείνεται η δημιουργία υποδομών με ενσωμάτωση εφαρμογών «έξυπνης πόλης», όπως τοποθέτηση οθόνης smart εξωτερικού χώρου που θα προβάλλει

χρηστικές πληροφορίες (ως info-point), σε θέματα όπως πληροφορίες για τα αξιοθέατα της πόλης, διαφημίσεις εμπορικών επιχειρήσεων, ανακοινώσεις της Τοπικής Αυτοδιοίκησης κ.λπ., με σύστημα παροχής ασύρματης πρόσβασης στο διαδίκτυο (εξοπλισμός wi-fi, για τη διαμοίραση ελεύθερου σήματος δικτύου internet), που επιτρέπει στον χρήστη να συνδεθεί δωρεάν στο διαδίκτυο και να κάνει χρήση των ευρυζωνικών υπηρεσιών μέσω κινητού τηλεφώνου, tablet ή φορητού υπολογιστή, αλλά και ταχυφορτιστή πολλαπλών θέσεων για τα κινητά τηλέφωνα και tablets (Εικόνα 5.9).

Εικόνα 5.9: Μεταλλικό υπόστεγοπληροφόρησης - «Ευφυής στάση» σύγχρονης αισθητικής, με επιφάνειες plexi-glass και σύστημα φωτοβολταϊκών (Πηγή: <https://www.farkadona.gr/>)

Στο σημείο αυτό, πρέπει να τονιστεί η προσπάθεια του Δήμου, αναφορικά με την κατεύθυνση αυτή, ο οποίος τοποθέτησε σε κεντρικό σημείο, επί του πεζόδρομου Σκουφά, πρωτοποριακό, για τη χώρα μας, κιόσκι με αυτόματο πωλητή του τοπικού προϊόντος, φυσικού χυμού πορτοκαλιού και ηλεκτρονικό σύστημα πληροφόρησης και προβολής της πόλης της Άρτας, καθώς και των μνημείων της. Συγκεκριμένα, προβάλλονται σε ειδική οθόνη προβολής βίντεο με τα αξιοθέατα, τα μνημεία, τους ιστορικούς χώρους και τις φυσικές ομορφιές της περιοχής, ενώ υπάρχει και έντυπο τουριστικό υλικό το οποίο μπορούν να προμηθευτούν οι επισκέπτες της πόλης (Εικόνα 5.10).

Εικόνα 5.10: Πρωτοποριακός αυτόματος πωλητής φυσικού χυμού στην Άρτα
(Πηγή: <https://ardin-rixi.gr/archives/204126>)

- Υπηρεσίες βελτίωσης της μετακίνησης με Σύστημα Κοινόχρηστων Ποδηλάτων (i-bike), διαθέσιμα στους πολίτες, ανεξαρτήτως φύλου και σωματικής διάπλασης και με ειδικό λογισμικό διαχείρισης για ενημέρωση, παρακολούθηση και διευκόλυνση των χρηστών, με στόχο την προώθηση του ποδήλατου, ως μέσο οικολογικής και οικονομικής μετακίνησης, που συμβάλλει τόσο στην προστασία του περιβάλλοντος όσο και στη βελτίωση της υγείας των πολιτών.

Εικόνα 5.11: Σύστημα ποδηλάτων i-bike, με αυτοματοποιημένους σταθμούς και ποδήλατα ειδικής κατασκευής για δημόσια χρήση (Πηγή: <https://www.dikaiologitika.gr/>)

- Έλεγχος πρόσβασης οχημάτων στην κεντρική πλατεία και στους γύρω πεζοδρόμους, που η κυκλοφορία τους φθείρει την πλακόστρωση και παρεμποδίζει τις λειτουργίες της πλατείας, με δυνατότητα διευκόλυνσης της διέλευσής τους, μόνο σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, όπως τροφοδοσία

καταστημάτων, ή έκτακτης ανάγκης, ώστε να γίνεται ελεύθερα η κίνηση των πεζών.

- Ενίσχυση της σύνδεσης της πλατείας με τις κοντινές πλατείες και τα πλατώματα του εμπορικού κέντρου, ώστε σε συνδυασμό και με το δίκτυο των δρόμων και πεζόδρομων να υπάρχει η απαιτούμενη συνέχεια σε δίκτυο πρασίνου.

Συνοψίζοντας και όπως αναλύθηκε στα προηγούμενα, η κεντρική πλατεία της πόλης της Άρτας, αποτελεί το επίκεντρο των δραστηριοτήτων της πόλης και παρέχει μια επαρκή κοινωνική λειτουργία διέλευσης και στάσης, συνένυρεσης και αναψυχής στους κατοίκους. Παρατηρούνται διαμορφώσεις μη συμβατές περιβαλλοντικά και ελλείψεις, που προσδίδουν δυσλειτουργίες στον κοινωνικό της ρόλο. Για τον λόγο αυτό θεωρείται, ότι επιβάλλεται επαναπροσδιορισμός των μέτρων ανάπλασης της πλατείας, σε συνάφεια με τις αρχές του βιοκλιματικού και περιβαλλοντικού σχεδιασμού, ώστε να επιτευχθεί:

- η βιοκλιματική αναβάθμιση του αστικού πυκνοδομημένου κέντρου της πόλης,
- η αισθητική ανάπλαση του χώρου, με την απόκτηση ταυτόχρονα, μιας σύγχρονης αστικής ταυτότητας,
- η δημιουργία ενός αρμονικού συνόλου, που να υποστηρίζει πολλαπλές αστικές δραστηριότητες, όπως εμπορικές, πολιτιστικές, εκπαιδευτικές, αλλά και αναψυχής, χαλάρωσης, και παιχνιδιού,
- η αύξηση της ελκυστικότητας και της επισκεψιμότητας του χώρου, ώστε να γίνει κομμάτι της καθημερινότητας των πολιτών,
- η βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών και των επισκεπτών της πόλης,
- η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των πολιτών,
- η ασφαλής μετακίνηση ευπαθών ομάδων του πληθυσμού (ΑΜΕΑ, ηλικιωμένοι και παιδιά),
- η καλλιέργεια ψηφιακών δεξιοτήτων με την εφαρμογή συστημάτων «έξυπνης» πόλης.

Ο νέος σχεδιασμός της πλατείας, που χαρακτηρίζεται από έντονη γεωμετρικότητα, με υλικά δεμένα με την αστική παράδοση της πόλης, όπως το ξύλο, το μέταλλο και η πέτρα, με σύγχρονα συστήματα αστικού εξοπλισμού και εφαρμογές, στις οποίες οι κάτοικοι δεν είχαν πρόσβαση μέχρι πρότινος, θα αναζωογονήσουν έναν αστικό υπαίθριο χώρο, μιας επαρχιακής πόλης, που όλοι οι κάτοικοι γνωρίζουν, όχι όμως με το όνομά της.

5.4 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Μέσα από τις προαναφερθείσες προτάσεις παρέμβασης, προσδοκάται η ανάδειξη του ξεχωριστού ρόλου της κεντρικής πλατείας σε μια πόλη, που θα αποτελεί τόπο ορόσημο και οι κάτοικοι θα επιβραβεύσουν τις επιλογές που θα εφαρμοστούν, με τη χρήση των χώρου αυτού, καθώς και η επισκεψιμότητα του.

Σκοπός δηλαδή είναι, με ορθολογικό σχεδιασμό, στρατηγικό πλάνο διαχείρισης και ορθή χρήση, να αποκτήσει η πλατεία, το κέντρο της πόλης, ταυτότητα και να μεταμορφωθεί σε μια σύγχρονη διαχρονική αρχιτεκτονική δημιουργία λειτουργικής καθημερινότητας, που θα συνδεθεί με τις προσωπικές στιγμές των κατοίκων του αστικού χώρου, θα επηρεάσει την καθημερινή τους κίνηση, την πολιτιστική και κοινωνική τους ζωή, αλλά και θα συνδεθεί με τη διάσταση της ψυχαγωγίας, με τις βαθύτερες πτυχές και ψυχικές ανάγκες της ανθρώπινης φύσης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΤΗΣ ΑΡΤΑΣ

Το παρόν ερωτηματολόγιο εκπονείται στο πλαίσιο εκπόνησης πτυχιακής εργασίας της Σχολής Γεωπονίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Έχει στόχο να αξιολογήσει τις απόψεις των κατοίκων της πόλης της Άρτας σχετικά με την αισθητική και τη λειτουργική ποιότητα της κεντρικής πλατείας της Άρτας, καθώς και την ενδεχόμενη ανάγκη για ανάπλασή της. Σημειώνεται πως οι απαντήσεις είναι ανώνυμες και θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για ερευνητικούς σκοπούς.

Παρακαλούμε να διαθέσετε λίγα λεπτά από τον χρόνο σας για την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου. Σας ευχαριστούμε εκ των προτέρων για τον χρόνο και την συμβολή σας.

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΑΤΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ:

1. Φύλο : Άνδρας ☐ Γυναίκα ☐
2. Ηλικία: Κάτω των 15 ετών ☐ , 16-24 ετών ☐ , 25-34 ετών ☐ , 35-44 ετών ☐ , 45-54 ετών ☐ , 55-64 ετών ☐ , 65+ ετών ☐
3. Αριθμός μελών νοικοκυριού: 1 ☐ , 2 ☐ , 3 ☐ , 4 ☐ , 5 ☐ , 6 και άνω ☐
4. Επίπεδο εκπαίδευσης: Απόφοιτος Δημοτικού ☐ , Απόφοιτος Γυμνασίου ☐ , Απόφοιτος Λυκείου ☐ , Ανώτερη/Ανώτατη εκπαίδευση ☐ , Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό ☐
5. Κύριο επάγγελμα: Ιδιωτικός Υπάλληλος ☐ , Δημόσιος Υπάλληλος ☐ , Ελεύθερος επαγγελματίας ☐ , Συνταξιούχος ☐ , Φοιτητής/ Φοιτήτρια ☐ , Μαθητής/ Μαθήτρια ☐ , Άνεργος/ Άνεργη ☐ , Οικιακά ☐ , Άλλο:.....

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ

1. Χρησιμοποιείτε την πλατεία ως: α. Σημείο συνάντησης ☐ , β. Πέρασμα ☐ , γ. Μέρος αναψυχής ☐ , Όλα τα παραπάνω ☐

2. Τι μέσο χρησιμοποιείτε συνήθως για να πάτε στον συγκεκριμένο χώρο; α. Με τα πόδια ☐, β. Με αυτοκίνητο Ι.Χ ☐, γ. Με ποδήλατο ☐, δ. Με ηλεκτρικό πατίνι ☐, ε. Με μηχανή ☐, στ. Με αστικό λεωφορείο ☐

3. Κατά μέσο όρο πόσο χρόνο χρειάζεστε για να μετακινηθείτε από το σπίτι σας ως τον συγκεκριμένο χώρο; α. 2 λεπτά ☐, β. 5 - 10 λεπτά ☐, γ. 15 – 30 λεπτά ☐, δ. Περισσότερο από 30 λεπτά ☐

4. Για ποιο λόγο επιλέγετε τον συγκεκριμένο χώρο; α. Εγγύτητα στο σπίτι μου ☐, β. Αισθητική του χώρου ☐, γ. Μέγεθος του χώρου ☐, δ. Δυνατότητα για δραστηριότητες αναψυχής ☐, ε. Δυνατότητα για παιχνίδι των παιδιών ☐, στ. Από συνήθεια ☐, ζ. Άλλο:.....

5. Ποια ήταν η συχνότητα της επίσκεψής σας στην κεντρική πλατεία της Άρτας, πριν από την έναρξη (Μάρτιος 2020) της πανδημίας Covid-19; α. Καθημερινά ☐, β. 2-3 φορές την εβδομάδα ☐, γ. Μία φορά την εβδομάδα ☐, δ. 2-3 φορές τον μήνα ☐, ε. Μία φορά τον μήνα ☐, στ. Σπάνια ☐

6. Ποια είναι η συχνότητα επίσκεψής σας στην κεντρική πλατεία της Άρτας, μετά από την έναρξη (Μάρτιος 2020) της πανδημίας Covid-19; α. Καθημερινά ☐, β. 2-3 φορές την εβδομάδα ☐, γ. Μία φορά την εβδομάδα ☐, δ. 2-3 φορές τον μήνα ☐, ε. Μία φορά τον μήνα ☐, στ. Σπάνια ☐

7. Είστε ικανοποιημένος/η από τις υπηρεσίες – παροχές του δήμου σχετικά με :

α. Κλαδέματα δένδρων ανάλογα με την εποχή: Ναι ☐ Όχι ☐

β. Οργάνωση σύγχρονων ποτισμάτων και σχετικών εργασιών: Ναι ☐ Όχι ☐

γ. Παρακολούθηση υγείας και ανάπτυξης πρασίνου: Ναι ☐ Όχι ☐

δ. Περιποίηση Χώρων πρασίνου: Ναι ☐ Όχι ☐

ε. Αντικατάσταση /Επιδιόρθωση φθορών υφιστάμενου αστικού εξοπλισμού (π.χ καθιστικά, φωτισμός κλπ): Ναι ☐ Όχι ☐

στ. Επιδιόρθωση κατεστραμμένου δαπέδου (π.χ. σπασμένες πλάκες): Ναι ☐ Όχι ☐

ζ. Καθαριότητα: Ναι ☐ Όχι ☐

8. Τι σας αρέσει περισσότερο στο χώρο της πλατείας και γιατί; α. καθαριότητα ☐, β. πράσινο ☐, γ. καθιστικοί πάγκοι ☐, δ. φωτισμός ☐, ε. η διοργάνωση εκδηλώσεων ☐, στ. η άνεση χώρου ☐

9. Προσδιορίστε το λόγο:.....

10. Κατά τη γνώμη σας, τι είναι το πιο αρνητικό με μια πρώτη ματιά στην πλατεία; α. η διαμόρφωση του εδάφους ☐, β. οι καθιστικοί πάγκοι ☐, γ. η έλλειψη αρκετού πράσινου ☐, δ. ο ανεπαρκής φωτισμός ☐, ε. οι φθορές με την πάροδο του χρόνου ☐, στ. η έλλειψη καθαριότητας ☐

11. Σε ποια σημεία της πλατείας προτιμάτε να βρίσκεστε και γιατί; α. καφετέριες ☐, β. καθιστικοί πάγκοι ☐, γ. διερχόμενος/η ☐

12. Νομίζετε ότι η πλατεία έχει σχεδιαστεί με μέριμνα και φροντίδα για το περιβάλλον; Ναι ☐ Όχι ☐

13. Αν απαντήσατε αρνητικά μπορείτε να δικαιολογήσετε το γιατί;

.....

14. Νομίζετε ότι η πλατεία έχει σχεδιαστεί με μέριμνα και φροντίδα για τους πολίτες; Ναι ☐ Όχι ☐

15. Αν απαντήσατε αρνητικά μπορείτε να δικαιολογήσετε το γιατί;.....

.....

16. Αν είστε γονέας και έχετε παιδιά, σας έχουν διατυπώσει παράπονα τα παιδιά σας για την αισθητική και τη λειτουργική ποιότητα της πλατείας; (Στην περίπτωση που δεν είστε γονέας, αγνοείτε την ερώτηση και μεταβείτε στην επόμενη) Ναι ☐ Όχι ☐

17. Αν απαντήσατε θετικά, μπορείτε να αναφέρετε συγκεκριμένα ποια;

.....
.....

18. Τι από τα παρακάτω θεωρείτε σημαντικό να υπάρχει σε έναν δημόσιο ανοικτό χώρο, όπως η κεντρική πλατεία; α. αναψυκτήρια/ υπαίθριες καφετέριες, ☐, β. αρκετό πράσινο και δένδρα για σκιά/δροσιά ☐, γ. ωραία αισθητική και περιποιημένοι κήποι,

δ. παιδική χαρά και χώροι για να παίζουν τα παιδιά ☐, ε. παρουσία υγρού στοιχείου (π.χ. σιντριβάνι), στ. αρκετοί καθιστικοί πάγκοι ☐, ζ. ένα συμβολικό έργο τέχνης (π.χ ηρώο, άγαλμα, γλυπτό) ☐, η. άλλο:.....

19. Θεωρείτε απαραίτητη την αλλαγή στην όψη της κεντρικής πλατείας; α. οπωσδήποτε ☐, β. ίσως ☐, γ. καθόλου ☐

20. Ποια χαρακτηριστικά της πλατείας θεωρείτε επικίνδυνα για τους διερχόμενους/χρήστες της πλατείας και γιατί:.....
.....

21. Οι χώροι της πλατείας είναι φιλικό ως προς τα ΑΜΕΑ: Ναι ☐ Όχι ☐

22. Ο φωτισμός της πλατείας θεωρείτε ότι είναι επαρκής: Ναι ☐ Όχι ☐

23. Υπάρχουν αρκετοί καθιστικοί πάγκοι: Ναι ☐ Όχι ☐

24. Θεωρείτε ικανοποιητική την παρουσία του πράσινου στην πλατεία; Ναι ☐ Όχι ☐

25. Αν απαντήσατε αρνητικά, τι θα θέλατε να έχει περισσότερο, δένδρα, θάμνους, γρασίδι, λουλούδια και γιατί;.....
.....
.....

26. Θεωρείτε ο χώρος της πλατείας είναι κατάλληλος για την αναψυχή ανηλίκων Ναι ☐ Όχι ☐

27. Θα θέλατε να υπάρχουν εγκαταστάσεις που να επιτρέπουν την διάδραση και τη χρήση διαφορετικών αισθήσεων, στα πλαίσια της συνάθροισης και της κοινωνικοποίησης των δημοτών, σε διοργανώσεις εκδηλώσεων: Ναι ☐ Όχι ☐

28. Συμφωνείτε με την απομάκρυνση των υφιστάμενων πυλώνων φωτισμού και την αναβάθμιση του επίπεδου φωτισμού με τη χρήση φωτιστικών LED, για εξοικονόμηση ενέργειας; Ναι ☐ Όχι ☐

29. Συμφωνείτε με την αντικατάσταση του υλικού δαπεδόστρωσης της πλατείας; Ναι ☐ Όχι ☐

30. Αν απαντήσατε θετικά, ποιες είναι οι προτάσεις σας για την αντικατάσταση του υλικού δαπεδόστρωσης της πλατείας;.....

31. Συμφωνείτε με τη δημιουργία υδάτινου στοιχείου-γλυπτού σε τμήμα της πλατείας;
Ναι ☐ Όχι ☐

32. Πιστεύετε ότι τα οικοδομήματα που βρίσκονται πάνω στην πλατεία επιβαρύνουν αισθητικά την περιοχή; Ναι ☐ Όχι ☐

33. Θεωρείτε ότι για τη βελτίωση της αισθητικής χώρου της πλατείας, είναι απαραίτητο τα συγκεκριμένα οικοδομήματα: α. να κατεδαφιστούν και να γίνει επέκταση της πλατείας και χώρος πρασίνου ☐ , β. να αναπαλαιωθούν ☐ , γ. να παραμείνουν ως έχουν ☐

34. Θεωρείτε ότι η αποτελεσματική αναβάθμιση της αισθητικής της περιοχής γύρω από τη πλατεία, θα ωφελήσει ουσιαστικά όσους δραστηριοποιούνται επαγγελματικά στη περιοχή; Ναι ☐ Όχι ☐

35. Ποιο πιστεύετε ότι θα είναι το σημαντικότερο αποτέλεσμα της ανάπλασης της πλατείας: α. καλύτερη αισθητική του χώρου ☐ , β. ευχάριστο περιβάλλον για δημότες και τους επισκέπτες ☐ , γ. ελκυστικότερος χώρος για συγκέντρωση των παιδιών ☐ , δ. ελκυστικότερος χώρος για συγκέντρωση των νεαρών ☐ , ε. περισσότερες δυνατότητες για πολιτιστικές εκδηλώσεις ☐

36. Τι αλλαγές και παρεμβάσεις θα προτείνατε να γίνουν στην πλατεία ώστε να γίνει ο χώρος πιο ευχάριστος και πιο λειτουργικός για όσους/ες την επισκέπτονται;
.....
.....

37. Αν υπήρχε κάποια εθελοντική ομάδα που θα καταγράψει την υπάρχουσα κατάσταση της πλατείας και θα προτείνει τον επανασχεδιασμό της, με βάση τις ανάγκες και προτιμήσεις των επισκεπτών της πλατείας, αλλά και με κριτήρια αιθοροικού σχεδιασμού, θα θέλατε να συμμετέχετε; Ναι ☐ Όχι ☐

38. Τι σημασία έχει σας γενικά μια μελλοντική ανάπλαση της πλατείας εν μέσω της πανδημίας; Α. μεγάλη ☐ , β. μέτρια ☐ , γ. μικρή ☐ δ. αμελητέα ☐

39. Υπάρχει κάτι που θέλετε να προσθέσετε, το οποίο δεν έχει συμπεριληφθεί παραπάνω; Συμπληρώστε.....

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Aslanidis, P., Marantzidis, N., 2016. *The impact of the Greek Indignados on Greek politics. Southeastern Europe. L' Europe du Sud-Est* 40(2):125-157. Διαθέσιμο στο DOI:10.1163/18763332-04002001

Boyer, C., 1994. *The City of Collective Memory*. Cambridge, Massachusetts: MIT Press

Council of Europe, 1986. *Open space: public living room for the locality. Council of Europe, Brussels*. Διαθέσιμο στο https://www.euskadi.eus/contenidos/informacion/manifiestos_patrimonio/es_8658/adjuntos/DOC41.pdf

Congress for the New Urbanism and Talen, E., 2000. *Charter of the New Urbanism. 2nd Edition*. New York: McGraw-Hill Education.

Hedblom, M., Gunnarsson, B., Iravani, B., Knez, I., Schaefer, M., Thorsson, P. et Lundström J.N., 2019. *Reduction of Physiological Stress by Urban Green Space in a Multisensory Virtual Experiment*. Διαθέσιμο στο <https://www.nature.com/articles/s41598-019-46099-7#:~:text=Unlike%20the%20urban%20environment%2C%20the%20green%20spaces%20reduced%20stress%20responses.&text=We%20can%20extend%20these%20findings,a%20multisensory%20virtual%20reality%20environment> [πρόσβαση: Ιούνιος 2020].

Francis, M., Cashdan, L., Paxson, L., 1984. *Community open spaces: greening neighbourhoods through community action and land conservation*. Washington, DC: Island Press.

Franco, J.P., 2017. *Toward a Definition of Urban Spaces*. Διαθέσιμο στο <https://arqjespal.fra.wordpress.com/toward-a-definition-of-urban-spaces/> [πρόσβαση: Φεβρουάριος 2020].

Gehl, J., 2010. *Cities for people*. Washington, DC: Island Press.

Khashayar, KJ., 2011. *Pedestrian Areas and Sustainable Development*. Διαθέσιμο στο https://pdfs.semanticscholar.org/dafc/879d12d37ca4b8933a0bc9b456d91ba71e13.pdf?_ga=2.9916405.196003389.1592136496-578123059.1592136496 [πρόσβαση: Μάρτιος 2020].

Kamel, B., Fadda, N., Wahba, S. et Kandil, A., 2017. *Reclaiming Streets as Public Spaces for People: Promoting Pedestrianization Schemes in Al-Shawarbi Commercial Street – Downtown Cairo*. Διαθέσιμο στο https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3170365 [πρόσβαση: Μάρτιος 2020].

Kostof, S., 1992. *The City Assembled: Elements of Urban Form through History*. Boston: Little Brown

Le Corbusier, 1933. *The Radiant City: Elements of a Doctrine of Urbanism to be Used as the Basis of Our Machine-age Civilization*. Hachette, UK: Orion Press.

Lefebvre, H., 1991. *The Production of Space*. Hoboken, New Jersey: Wiley-Blackwell. Διαθέσιμο στο [https://philpapers.org/archive/ LEFTPO-4.pdf](https://philpapers.org/archive/LEFTPO-4.pdf) [πρόσβαση: Απρίλιος 2020].

Lynch, K., 1960. *The Image of the City*. Massachusetts: MIT Press.

Levy, B., 2012. *Urban Square as the place of History, Memory, Identity*. Διαθέσιμο στο https://www.academia.edu/1489197/Urban_Square_as_the_Place_of_History_Memory_Identity [πρόσβαση: Μάρτιος 2020].

Memluk, M. Z., 2013. *Designing Urban Squares*. Διαθέσιμο στο <https://www.intechopen.com/books/advances-in-landscape-architecture/designing-urban-squares> [πρόσβαση: Ιούλιος 2020].

Mitchell, WJ., 1996. *City of bits: Space, Place and the Infobahn*. Massachusetts: MIT Press. Διαθέσιμο στο <https://mitpress.mit.edu/books/city-bits> [πρόσβαση: Απρίλιος 2020]

Maicher, M., 2010. *The media and the square: A historical perspective on the mediatization of the public square*. Διαθέσιμο στο https://www.4cities.eu/wp-content/uploads/2016/06/MAtthesis_4CITIES_MAICHER_MARKUS_Cohort1.pdf [πρόσβαση: Μάρτιος 2020].

Sitte, C., 1889. *The Art of Building Cities: City Building According to Its Artistic Fundamentals*. Connecticut: Martino Fine Books.

Sennett, R., 1998. *The Spaces of Democracy. Lecture at The University of Michigan*. Διαθέσιμο στο https://taubmancollege.umich.edu/pdfs/publications/map/wallenberg1998_richardsennett.pdf [πρόσβαση: Μάρτιος 2020].

Sheller, M., Urry J., 2000. *The City and The Car*. Διαθέσιμο στο <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/1468-2427.00276> [πρόσβαση: Απρίλιος 2020].

Saldivar-Tanaka, L., and Krasny M., 2004. *Culturing community development, neighbourhood open space, and civic agriculture: the case of Latino community gardens in New York City*. Διαθέσιμο στο <https://link.springer.com/article/10.1007/s10460-003-1248-9> [πρόσβαση: Μάρτιος 2020].

Tidball, KG. and Krasny ME., 2007. *Social Learning Towards a Sustainable World. The Netherlands: Wageningen Academic Publishers. Chapter 7: From risk to resilience: what role for community greening and civic ecology in cities?* Διαθέσιμο στο https://www.researchgate.net/publication/235946130_From_Risk_to_Resilience_What_Role_for_Community_Greening_and_Civic_Ecology_in_Cities [πρόσβαση: Φεβρουάριος 2020].

Thörn, C., 2013. *Soft Policies of Exclusion: Entrepreneurial Strategies of Ambience and Control of Public Space in Gothenburg, Sweden.* Διαθέσιμο στο <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.2747/0272-3638.32.7.989?needAccess=true> [πρόσβαση: Ιούνιος 2020].

Zucker, P., 1970. *Town and Square: From the Agora to the Village Green.* Massachusetts: MIT Press.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αραβαντινός, Α., 2007. *Πολεοδομικός Σχεδιασμός για μια Βιώσιμη Ανάπτυξη του Αστικού Χώρου.* Αθήνα: Συμμετρία.

Άρεντ, Χ., 1986. *Η Ανθρώπινη Κατάσταση.* Αθήνα: Γνώση.

Βουρλάκου, Ε., 2011. *Η θεατρικότητα της διεκδίκησης στο κίνημα της πλατείας Συντάγματος Μεταπτυχιακή εργασία.* Αθήνα: Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Διαθέσιμο στο <http://dx.doi.org/10.26240/heal.ntua.5606> [πρόσβαση: Ιούλιος 2021].

Δ/νση Τεχνικών Υπηρεσιών Δήμου Αρταίων, 2020. *Τεχνική Έκθεση για την Αναβάθμιση Δημόσιου Χώρου, Προμήθεια και εγκατάσταση συστημάτων έξυπνης πόλης, Προμήθεια και εγκατάσταση συστημάτων βιώσιμης αστικής κινητικότητας.* Άρτα: Δήμος Αρταίων

Δουζίνας, Κ., 2011. *Αντίσταση και φιλοσοφία στην κρίση. Πολιτική, ηθική και στάση Σύνταγμα.* Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

ΕΣΥΕ, 2011. *Απογραφή πληθυσμού 2011.* Διαθέσιμο στο <https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM03/2011> [πρόσβαση: Δεκέμβριος 2021].

Καβουλάκος, Κ., Γριτζάς, Γ., 2015. *Κινήματα και εναλλακτικοί χώροι στην Ελλάδα της κρίσης. Μια νέα κοινωνία πολιτών. Στο Πολιτικό πορτραίτο της Ελλάδας: κρίση και η αποδόμηση του πολιτικού.* Αθήνα: Gutenberg : Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών.

Κανταρτζής, Ν., 1991. *Ανθοκομία, τόμος VII: Αειθαλή Καλλωπιστικά Δένδρα για την Αρχιτεκτονική και Αρχιτεκτονική του Τοπίου.* Θεσσαλονίκη.

Καφιώτη, Γ., 2020. *Αναπαραστάσεις του Κινήματος των Αγανακτισμένων της Πλατείας Συντάγματος μέσα από τον έντυπο Τύπο*. Διπλωματική Εργασία. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Διαθέσιμο στο <https://apothesis.eap.gr/handle/repo/46527> [πρόσβαση: Ιούλιος 2021].

Κωσταρέλλου, Μ., 2020. *Δημόσιος χώρος στο αστικό περιβάλλον: τυπολογία, ιστορική εξέλιξη και χαρακτηριστικά επιτυχημένων χώρων*. Ερευνητική εργασία. Θεσσαλονίκη: Πολυτεχνική Σχολή Α.Π.Θ. Διαθέσιμο στο http://ikee.lib.auth.gr/record/325075/files/KOSTARELLOU_EE_FINAL.pdf [πρόσβαση: Ιούλιος 2020].

Μακροπούλου, Μ., 2016. *Περιβαλλοντικός Αστικός Σχεδιασμός και Βιοκλιματική Ανάπλαση των Ελληνικών Πόλεων*. Διδακτορική Διατριβή. Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Διαθέσιμο στο <http://hdl.handle.net/10442/hedi/38435> [πρόσβαση: Ιούλιος 2020].

Μπαρτζώκας, Σ., 2014. *Ένα αρχοντικό στο κέντρο της Άρτας*. Διαθέσιμο στο <https://e-maistros.gr/main/%CE%AD%CE%BD%CE%B1-%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CF%83%CF%84%CE%BF-%CE%BA%CE%AD%CE%BD%CF%84%CF%81%CE%BF-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%AC%CF%81%CF%84%CE%B1%CF%82/>

Μπουγά, Δ., 2015. *Χώροι για παιδιά: Σχεδιασμός - νομοθεσία - υγιεινή & ασφάλεια*. ΚΤΙΠΙΟ: Τεύχος 145, 9/2015, σελ. 90-96.

Οικονόμου, Κ., 2002. *Χάσαμε την πλατεία, stop, στο Δημητριάδης Ε.Π., Κουσιδώνης Χ. Θ., Λαγόπουλος Α.- Φ., (επ.) Επανασχεδιασμός υποβαθμισμένων και κατεστραμμένων περιοχών της Ευρώπης*. Διεθνές Συμπόσιο υπό την αιγίδα του Τμήματος Αρχιτεκτόνων του ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 307-309.

Πανουργιάς, Χ. και Ζαβάντης, Δ., 2004. *Πολεοδομική Ανάπλαση Περιοχών Κατοικίας: Μικροπολεοδομικά Στοιχεία*. Αθήνα: Σταμούλη.

Παπαπαύλου, Μ., 2015. *Από τους «αγανακτισμένους» στην εμπειρία της Πλατείας Συντάγματος. Μουσική, Συναισθήματα και νέα κοινωνικά κινήματα*. Αθήνα: Οι εκδόσεις των συναδέλφων.

Σαρλής, Σ., 2018. *Έτσι ήταν η κεντρική πλατεία της Άρτας*. Διαθέσιμο στο <https://www.epirusnow.gr> [πρόσβαση: Δεκέμβριος 2020].

Σιαμπάνη, Ε., 2017. *Ο ρόλος του ελεύθερου δημόσιου χώρου μέχρι και σήμερα*. Διαθέσιμο στο <https://www.academia.edu/37714025> [πρόσβαση: Μάρτιος 2020].

Σκριμιζέα, ΕΜ., 2012. *Πολεοδομικός και Κοινωνικός Μετασχηματισμός: Από το «χειρότερο παράδειγμα πόλης», στη Λάρισα*. Διαθέσιμο στο http://www.arch.ntua.gr/sites/default/files/project/3241_poleodomikos-kai-koinonikos-metashimatismos.apo-to-heirottero-paradeigma-polis-sti-larisa./larisa_skrimizea.pdf [πρόσβαση: Μάιος 2020].

ΥΠΕΣ, 2021. *N.4736/2020: Ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/904 σχετικά με τη μείωση των επιπτώσεων ορισμένων πλαστικών προϊόντων στο περιβάλλον και λοιπές διατάξεις*. ΦΕΚ 200/Α/20-10-2020 αρ.4, παρ.10.

Χιωτίνης, Ν., 2011. *Εισαγωγική στην Ιστορική Σημαντική της Αρχιτεκτονικής Πράξης*. Αθήνα: Ίων.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

<https://www.london.gov.uk/about-us/our-building-and-squares/trafalgar-square>

<https://www.thessalonikitourism.gr/index.php/en/component/k2/item/86-museum-ofbyzantine-culture>

<https://www.fortunegreece.com/photo-gallery/erimoni-o-pe zodromos-tis-ermou/>

<https://www.copenhagenet.dk/cph-map/CPH-Pedestrian.asp>

<https://www.pps.org/places/stroget>

<https://aseasyasridingabike.wordpress.com/2012/01/07/pedestrians-and-cyclistsdontmix>

<https://www.onmed.gr/yeia-eidhseis/story/365298/thessaloniki-foitites-iatrikismetat-repoyn-tin-plateia-aristoteloyse-kentro-prolipsis>

<https://snohetta.com/projects/327-times-square>

<https://www.dailythess.gr/dyo-nees-pedikes-chares-sti-neapoli/>

<https://www.insider.gr/epiheiriseis/koinoniki-eythyni/108796/oi-foitites-toy-apthboit-hoyn-toys-polites-na-ftiaxoyn>

<http://www.archaeologs.com/w/agora/fr>

<https://www.trip2athens.com/see-n-do/attractions/dontmiss/attraction-444/>

<https://thessaloniki.gr/locations/%CF%81%CF%89%CE%BC%CE%B1%CF%8A%CE%BA%CE%AE-%CE%B1%CE%B3%CE%BF%CF%81%CE%AC/>

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Trajan%27s_Market,_Rome,_Italy.jpg

<http://unespacioenlared.blogspot.com/2018/01/daily-life-in-medieval-cities.html>

<https://www.pexels.com/photo/market-old-town-2837321/>

<https://www.agrituristsiena.com/it/siena>

<https://www.associazionevesta.com/events/villa-deste-la-casa-del-cardinale/>

https://www.reddit.com/r/MostBeautiful/comments/42g2uy/aerial_view_of_palm_anova_italy/

<http://www.leonardiana.it/piazza-castello-vigevano/>

<https://www.otpusk.com/excursion/tour/70162-quattro-formaggi-kvadroformadzhi>

<https://blog.derwentart.com/2019/08/02/derwent-art-prize-to-be-exhibited-in-paris-is-for-the-first-time/>

<https://www.trojmiasto.pl/wiadomosci/Bartoszewski-Pilecki-a-moze-Pokoj-Patron-placu-przy-Muzeum-II-Wojny-n107887.html>

<https://www.painshill.co.uk/volunteer-with-us/>

<https://epiteszforum.hu/abcug-bauhaus-eljen-az-europai-varos>

<https://www.tumblr.com/search/colourmaster%20international>

<https://gehlpeople.com>

<https://www.pps.org/article/grplacefeat#:~:text=In%20evaluating%20thousands%20of%20public,one%20where%20people%20meet%20each>

<https://www.labindc.com/bspatial-equity>

<https://news.travelling.gr/2019/03/%CE%BA%CE%AD%CE%BD%CF%84%CF%81%CE%BF-%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%CF%8D%CE%AF%CE%B4%CF%81%CF%85%CE%BC%CE%B1%F%83%CF%84%CE%B1%CF%8D%CF%81%CE%BF%CF%82-%CE%BD%CE%9%CE%AC-2/>

<https://www.asla.org/sustainablelandscapes/bryantpark.html>

<https://www.flickr.com/photos/grahamb/6048230417>

<https://land8.com/tanner-springs-park-an-oasis-in-the-middle-of-the-city/>

<http://maxmania.pl/technologie/londyn-testuje-ekologiczna-smartulice/attachment/bird-street-pavegen-clearair-airlite-6/>

[https://pavegen.com/wp-content/uploads/2019/05/PavegenBirdStreetpressrelease .pdf](https://pavegen.com/wp-content/uploads/2019/05/PavegenBirdStreetpressrelease.pdf)

<https://www.standard.co.uk/shopping/the-future-of-shopping-londonsfirstsustainable-smart-street-opens-near-oxford-street-a3575896.html>

<https://lepetitjournal.com/londres/92662-technologie-la-premiere-rue-intelligente-au-monde-est-londres>

<https://www.google.com/maps/>

<https://www.larissanet.gr/2015/10/25/i-larisa-tis-epomenis-20etias/>

<https://www.lifo.gr/now/culture/139308>

<http://www.economy365.gr/article/33740/o-monadikos-glyptos-potamos-tis-larissas-paei-gia-paneyropaiko-vraveio-photos>

<https://www.kosmoslarissa.gr/blog/larisa/vraveio-sto-dimo-larisaion-gia-ti-vioklimatiki-anaplasti-toy-froyrioy>

<https://ixotisartas.gr>

<https://www.taneatismikrospilias24.com/alpharhochiiotakappaeta-sigmaepsilonpsilonlambdaiotadeltaalpha/8316676>

<https://www.taneatismikrospilias24.com/alpharhochiiotakappaeta-sigmaepsilonpsilonlambdaiotadeltaalpha/8293472>

<https://www.taneatismikrospilias24.com>

<https://www.aftodioikisi.gr/ota/dimoi/d-arteon-oloklirothike-apomakrynsi-stegastron-ke-topothetisi-obrelon/>

<https://foursquare.com/v/%CF%80%CE%BB%CE%B1%CF%84%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82-%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%AC%CF%83%CE%B5%CF%89%CF%82/4e255c1762848807d5ee75b3>

<https://diathrhtea.blogspot.com/2019/11/9.html?fbclid=IwAR38EjRLuFAraRH0ymzIRdhoIv7XiM-pVQ0zBIY3>

<http://www.hnms.gr/emy/el/climatology/>

<https://docs.google.com/forms/d/1F6PEtFHgsoaYCUx40iEkpDkEukHNsyOdSMc75vO8II8/edit#responses>,

http://strassenbaumliste.galk.de/fotos/45/C_sili__bluete_2010.jpg

<https://docplayer.gr/44314941-Ypaithrioi-paihnidotopoi-shediasmos-nomothesia-asfaleia.html>

<https://milosvoice.gr/ypaithries-skakieres-ston-adamanta-kai-stin-plaka>

https://www.huffingtonpost.gr/entry/o-vraveemenos-architektonas-leonidas-trampoekes-se-mia-senenteexe-prin-te-semmetoche-toe-sten-eso-020_gr_5e1c3d5ec5b6640ec3d7341a

<https://www.tilestwra.com/8-ichitika-glipta-pou-pezoun-mousiki-me-ti-dinami-tis-fisis/>

<https://www.farkadona.gr>

<https://ardin-rixi.gr/archives/204126>

https://www.dikaiologitika.gr/eidhseis/dhmosio/111844/neo-systima-koinoxriston-podilaton-i-bike-sti-glyfada_fKDapYPUeDBbJgpe2e4

[Οπισθόφυλλο. Κενή σελίδα]